

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

EBEVEYNLIK STİLLERİ İLE ÇOCUKLARIN
DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Elif Duygu DURSUN

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

Antalya, 2024

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**EBEVEYNLİK STİLLERİ İLE ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME
BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif Duygu DURSUN

Danışman: Prof. Dr. Zeliha YAZICI

Antalya, 2024

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

01 / 07 / 2024

Elif Duygu DURSUN

İmzası

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Elif Duygu DURSUN'un bu çalışması **05/07/2024** tarihinde jürimiz tarafından **Temel Eğitim** Ana Bilim Dalı **Okul Öncesi Eğitimi** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği** ile kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan: Prof. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR
(Mehmet Aktif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi A.D.)

Üye: Prof. Dr. Aziz ASLAN
(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü)

Üye (Danışman): Prof. Dr. Zeliha YAZICI
(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi A.D.)

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Ebeveynlik Stilleri ile Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışmamın her aşamasında bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren, değerli görüş ve eleştirilerini sunan, desteğini ve güvenini her zaman hissettiğim kıymetli danışmanım Prof. Dr. Zeliha YAZICI' ya saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Tez savunmamda jüri üyeleri olarak bulunan ve değerli düşüncelerini paylaşarak çalışmama önemli katkılar sağlayan sayın hocalarım Prof. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR ve Prof. Dr. Aziz ASLAN'a saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmaya katılmayı kabul edip zaman ayıran okul öncesi öğretmenleri, ebeveynler ve bu süreçte destek olan okul yöneticilerine teşekkür ederim. Zorlu bir aşama olan veri toplama sürecinde sağladığı bütün destekler için değerli okul müdürüm Serpil IŞIK' a teşekkür ederim.

Her zaman arkamda olup, kararlarımı saygı duyan, akademik anlamda kendimi geliştirmem için beni her zaman teşvik eden ve koşulsuz sevgilerini hep hissettiren canım annem, babam, ablam, abim, kardeşim ve biricik anneanneme sonsuz teşekkür ederim.

Her koşulda yanımda olan ve çalışmamın her aşamasında değerli akademik bilgi ve birikimlerini paylaşan sevgili eşim Mehmet Yılmaz KESKİN' e teşekkür ederim.

Elif Duygu DURSUN

ÖZET

EBEVEYNLİK STİLLERİ İLE ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

DURSUN, Elif Duygu

Yüksek Lisans, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Okul Öncesi Eğitimi Programı

Danışman: Prof. Dr. Zeliha YAZICI

Temmuz, 2024, 99-X Sayfa

Bu araştırmada okul öncesi eğitime devam eden çocukların duygu düzenleme becerilerinin ve anne babaların ebeveynlik stillerinin sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını, duygu düzenleme becerileri ile ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ili Etimesgut ve Sincan İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı anaokullarında eğitim alan toplam 226 çocuğun annelerinden (N=226) ve babalarından (N=226) olmak üzere toplam 452 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmada çocuklar ve ailelerine ilişkin sosyodemografik özellikleri belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Demografik Bilgi Formu”, çocukların duygu düzenleme beceri düzeylerini belirlemek amacıyla “Duygu Düzenleme Ölçeği”, çocukların anne babalarının ebeveynlik stillerini belirlemek amacıyla “Anne Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği” uygulanmıştır. Verilerin analizi için frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma teknikleri ile bağımsız değişken t- testi, ANOVA ve LSD testi işe koşulmuştur.

Araştırma sonucunda ebeveynlerin her ikisinin de sahip olduğu demokratik ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme-kontrol alt boyutu arasında pozitif ve anlamlı, değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu arasında ise negatif ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca ebeveynlerinin her ikisinin de sahip olduğu otoriter ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme-kontrol alt boyutu arasında negatif ve anlamlı, değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu arasında ise pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Babaların sahip olduğu izin verici ebeveynlik stili ile duygu düzenleme-kontrol alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Annelerin sahip olduğu izin verici ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme-kontrol alt boyutu arasında negatif ve anlamlı, değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu arasında ise pozitif ve anlamlı

bir ilişki bulunmuştur. Çocukların duygu düzenleme beceri düzeyleri sosyodemografik değişkenler açısından incelendiğinde; cinsiyet, doğum sırası, anne olma yaşı, anne öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anne yaşı, baba yaşı, kardeş sayısı, baba öğrenim durumu, ebeveynlerin çalışma durumu değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Son olarak ebeveynlerin ebeveynlik stilleri sosyodemografik değişkenler açısından incelendiğinde ise; çocuk yaşı, ebeveyn yaşı, kardeş sayısı ve baba öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışma durumu, doğum sırası, ebeveyn olma yaşı değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgulara göre demokratik ebeveynlik stilini benimseyen ebeveynlerin çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları literatür çerçevesinde tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Duygu Düzenleme Becerisi, Ebeveynlik Stilleri, Okul Öncesi Dönem

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTING STYLES AND CHILDREN'S EMOTION REGULATION

DURSUN, Elif Duygu

Master's Degree, Department of Primary Education,
Preschool Education Program

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Zeliha YAZICI

July, 2024, 99-X Page

This study aimed to examine whether the emotion regulation of children attending preschool education and the parenting styles of their parents differ according to sociodemographic variables and the relationship between emotion regulation and parenting styles. The study used the relational screening model, one of the quantitative research methods. The study group consisted of a total of 226 children receiving education in kindergartens affiliated with the National Education Directorate in the Etimesgut and Sincan districts of Ankara. Data for the study were collected from a total of 452 parents, including mothers (N=226) and fathers (N=226) of the children. In the study, the “Demographic Information Form” prepared by the researcher was used to determine the sociodemographic characteristics of the children and their families, the “Emotion Regulation Scale” was used to determine the emotion regulation skill levels of the children, and the “Parenting Styles and Dimensions Scale” was used to determine the parenting styles of the children’s parents. Frequency, percentage, mean, standard deviation techniques and independent variable t-test, ANOVA and LSD test were used to analyze the data.

As a result of the study, a positive and significant relationship was found between the authoritative parenting style of both parents and the emotion regulation sub-dimension of the children, and a negative and significant relationship was found between the negativity sub-dimension. In addition, negative and significant relationship was found between the authoritarian parenting style of both parents and the emotion regulation sub-dimension of the children, and a positive and significant relationship was found between the negativity sub-dimension. There was no significant relationship between the permissive parenting style of fathers and the emotion regulation sub-dimension, while a positive and significant relationship was found between the negativity sub-dimension. There was a negative and significant relationship between the permissive parenting style of mothers and the emotion regulation sub-

dimension of children, and a positive and significant relationship between the negativity sub-dimension. According to these findings, it was determined that the children of parents who adopted an authoritative parenting style had higher emotion regulation skills. The research results were discussed within the framework of the literature and suggestions were presented.

Keywords: *Emotion Regulation, Parenting Styles, Preschool Education*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayımlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Duygu Düzenleme Becerisi	7
2.2. Duygu Düzenleme Süreç Modeli.....	10
2.2.1 Öncül Odaklı Duygu Düzenleme Stratejisi.....	10
2.2.2 Tepki Odaklı Duygu Düzenleme Stratejisi	10
2.3. Duygusal Duyarlılığa Karşı Duygu Düzenleme Modeli.....	12
2.4. Gratz ve Roemer Modeli.....	13
2.5. Duygu Düzenleme Becerisini Etkileyen Etmenler	14
2.6. Ebeveynlik Stilleri	16
2.6.1. Demokratik Ebeveyn Stili.....	19
2.6.2. Otoriter Ebeveyn Stili.....	20
2.6.3. İzin Verici Ebeveyn Stili	21
2.7. İlgili Araştırmalar	22
2.7.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	22
2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	28

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli	33
3.2 Çalışma Grubu	33
3.3. Veri Toplama Araçları	35
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	35
3.3.2 Anne Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği (ASBÖ)	35
3.3.3. Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ)	36
3.4. Veri Toplama Süreci	37
3.5. Veri Analizi	37

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	39
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	39
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	46
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	47
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	54

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	56
5.1.1. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma	56
5.1.2. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerinin Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Dair Sonuç ve Tartışma	57
5.1.3. Anne-Babaların Ebeveynlik Stilleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma	63
5.1.4. Ebeveynlik Stillerinin Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Dair Sonuç ve Tartışma	63
5.1.5. Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişkiye Dair Sonuç ve Tartışma	65
5.2. Öneriler	67
KAYNAKÇA	68
EKLER	89

Ek- 1 Duygu Düzenleme �l�eği.....	89
Ek- 2 Sosyodemografik Bilgi Formu.....	91
Ek- 3 Katılım Kabul Formu	92
Ek- 4 �l�ek Kullanım İzni.....	93
Ek- 5 Etik Kurul Kararı	95
Ek- 6 Araştırma Uygulama İzni.....	96
Ek- 7 Bildirim Sayfası	97
�ZGE�Mİş	98
İNTİHAL RAPORU	99

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.4.1. Ebeveynlik Özellik Şemalarının Kronolojik Listesi	18
Tablo 2.4.2. Maccoby ve Martin'in (1983) Ebeveynlik Stilleri Sınıflaması.....	19
Tablo 3.2.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	34
Tablo 3.5.1. Ölçeklerin Boyut ve Alt Boyutlarının Çarpıklık-Basıklık Değerleri	38
Tablo 4.1.1. Çocukların Duygu Düzenleme Beceri Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler ...	39
Tablo 4.2.1. Çocukların Duygu Düzenleme Beceri Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t- Testi Sonuçları.....	40
Tablo 4.2.2. Yaş Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi	40
Tablo 4.2.3. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi	41
Tablo 4.2.4. Doğum Sırası Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi	41
Tablo 4.2.5. Anne Yaşı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi	42
Tablo 4.2.6. Baba Yaşı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi	42
Tablo 4.2.7. Anne Olma Yaşı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi.....	43
Tablo 4.2.8. Baba Olma Yaşı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi.....	43
Tablo 4.2.9. Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi	44
Tablo 4.2.10. Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi	45
Tablo 4.2. 11. Çocukların Duygu Düzenleme Beceri Düzeylerinin Anne Çalışma Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları	45
Tablo 4.2.12. Çocukların Duygu Düzenleme Beceri Düzeylerinin Baba Çalışma Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları	46
Tablo 4.3.1. Ebeveynlik Stillere İlişkin Betimsel İstatistikler	46

Tablo 4.4.1. Ebeveynlik Stillerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t- Testi Sonuçları.....	47
Tablo 4.4.2. Çocuk Yaşı Değişkenine Göre Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi	48
Tablo 4.4.3. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi .	49
Tablo 4.4.4. Doğum Sırası Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi	49
Tablo 4.4.5. Anne Yaşı Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi	50
Tablo 4.4.6. Baba Yaşı Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi	51
Tablo 4.4.7. Anne Olma Yaşı Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi	51
Tablo 4.4.8. Baba Olma Yaşı Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi	51
Tablo 4.4.9. Anne Öğrenim Durumu Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi	52
Tablo 4.4.10. Baba Öğrenim Durumu Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi	52
Tablo 4.4.11. Ebeveynlik Stillerinin Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t- Testi Sonuçları	53
Tablo 4.4.12. Ebeveynlik Stillerinin Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t- Testi Sonuçları	53
Tablo 4.5.1. Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Ebeveynlerinin Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular.....	54

BÖLÜM I

GİRİŞ

Okul öncesine devam eden çocukların duygu düzenleme becerilerinin düzeyleri ile ebeveynlerinin ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde; problemi durumu, çalışmanın amacı ve araştırma soruları, önemi, sayıltıları ve sınırlılıklarına ilişkin bilgilere yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Duygusal deneyimleri anlama, ifade etme ve yönetme becerilerini kapsayan duygu düzenleme becerilerinin gelişiminde çocukluk yıllarının kritik olduğuna ilişkin birçok araştırma sonucu mevcuttur (Fonseca, Moreira ve Canavarro, 2020; Houltberg, Henry ve Morris 2012; Morris, Silk, Steinberg, Myers ve Robinson, 2007). Araştırmalarda erken yıllarda edinilen bu becerilerin, yaşam boyunca etkilerinin süreceğine dikkat çekmektedir (Denham, Zinsser ve Bailey, 2012; Macklem, 2011). Özellikle çocukların sosyal etkileşimlerinde, akademik başarılarında ve genel ruh sağlıklarında belirleyici bir rol oynadığı ifade edilmekte (Bardack ve Widen, 2019; Blair, 2002; Denham, Zinsser ve Bailey, 2012), çocukların stresle başa çıkma, problem çözme, sosyal ilişkiler kurma ve sürdürebilme yetkinliklerini geliştirmelerinde etkin olduğu belirtilmektedir (Rueth ve Lohaus, 2022). Ayrıca duygu düzenleme becerilerini etkin kullanan çocukların, duygusal dalgalanmalar karşısında daha dayanıklı olduğu, daha pozitif benlik algısı ve yüksek özsaygı geliştirdikleri belirtilmektedir (Housman, 2017; Huang, Zhao ve An, 2023; Murray, Rosanbalm ve Christopoulos, 2016). Denham vd., (2012) çalışmasında, erken yaşlarda temeli atılan duygu düzenleme becerilerinin, çocukların sosyal ve duygusal sağlıkları üzerinde uzun vadeli olumlu etkiler sağladığını ve çocukların stresle başa çıkma, mutluluk ve genel refah düzeylerini artırdığı saptanmıştır. Bu bağlamdan bakıldığında duygu düzenleme becerileri sosyal-duygusal davranışlarda uyum ve çocukların uzun vadeli ruh sağlığı ve genel iyi oluşları açısından önem taşıdığı anlaşılmaktadır.

Duygu düzenleme becerilerinin gelişiminde çevresel bileşenlere odaklanan araştırmalarda aile, okul ve akran değişkenlerinin önemine dikkat çekilmektedir (Dombro, Jablon ve Stetson 2011; Li, Tang ve Zheng, 2023). Çocuklara duygularını nasıl ifade edeceklerini ve yöneteceklerini öğreten ilk sosyal etkileşim modelleri ebeveynlerdir. Çocuklar ebeveynlerin tutum, davranış ve duygusal tepkilerini model olarak kendi duygusal tepkilerini

yönetmeyi öğrenirler (Webster-Stratton, Reid ve Stoolmiller, 2008). Araştırmalarda yakın çevre olarak nitelendirilen aile ortamında ebeveynlerin tutum ve davranışları, çocukların duygusal zekâlarını, sosyal becerilerini ve genel psikolojik iyilik hallerini doğrudan etkilediği belirtilmektedir. Ayrıca çocuk yetiştirme sürecinde ebeveynler/bakıcılar tarafından çocuklara sunulan güvenli ve sıcak etkileşim ortamı, çocukların duygusal zekâ ve sosyal becerilerini geliştirmesinde etkili olduğu savunulmaktadır (Murray, Rosanbalm, Christopoulos ve Hamoudi, 2016). Özellikle demokratik ebeveynlik stiline çocukların duygusal becerilerini olumlu yönde etkilediği, otoriter veya ihmalcı ebeveynlik stillerinin ise bu gelişimi olumsuz etkilediği birçok araştırmada ortaya konulmuştur (Morris vd., 2007). Örneğin demokratik stili sergileyen ebeveynlerin, çocukların duygularını kabul ederek, yüksek sıcaklık ve uygun düzeyde kontrol sunduğu (Duran, Cottone, Ruzek, Mashburn ve Grissmer, 2020), empati kurarak çocukların duygusal dengelerini düzenlemesini sağladığı, (Maccoby ve Martin, 1983) bu dengenin de çocuğa kendi duygularını tanıması ve uygun şekilde ifade etmesi için güvenli bir ortam sunduğu (Duran vd., 2020) belirtilmektedir. Duygusal olarak güvende hissedilen ve duyguları ifade etme özgürlüğüne sahip olunan bir ortamın var olması, çocukların duygularını etkili bir şekilde düzenlemesine temel oluşturmaktadır (Houlberg vd., 2012). Bu sonuçlar yakınlık ve sıcaklık hissiyatı veren ortamların, çocukların duygularını daha rahat ifade etmelerine yardımcı olduğunu (Eisenberg, Cumberland, Spinrad, Fabes, Shepard, Reiser ve Guthrie, 2001) göstermektedir. Otoriter ebeveynlik stilinde ise çocukların duygusal ifadelerini baskılandığı bunda çocukların duygu düzenleme becerilerini olumsuz yönde etkilebileceği ileri sürülmektedir (Baumrind, 1991). Otoriter ebeveynler genellikle yüksek beklentilere sahip olup, düşük duygusal destek sundukları, bu durumda çocukların kendilerini güvensiz hissetmelerine ve duygularını bastırmalarına neden olabileceği (Morris vd., 2007) ileri sürülmektedir. Ayrıca, ebeveynlerin stres düzeyleri ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu, ebeveyn stresinin yüksek olmasının çocukların duygu düzenleme becerilerini olumsuz yönde etkilediği, bu durumun da çocukların hem içsel hem de dışsal sorunlar yaşamasına neden olabileceğine vurgu yapılmaktadır (Eisenberg vd., 2001; Fonseca vd., 2020). Araştırma sonuçlarında da anlaşılabileceği üzere ebeveynlik stilleri ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişki; çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerinde kritik bir rol oynamakta çocukların stresle başa çıkma, sosyal ilişkilerini yönetme ve genel psikolojik sağlıklarını korumada etkili olmaktadır (Eisenberg, Cumberland ve Spinrad, 1998). Bu nedenle çocukların duygu düzenleme becerilerinde hangi ebeveynlik stiline olumlu, hangisinin olumsuz yönde etkilediğini incelemek, hem alan teorik bilgi birikimine katkıda bulunacaktır hem de çocuk yetiştirmede pratik uygulamalar için değerli

bilgiler sağlayacaktır. Ebeveynlik stillerinin duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkilerini anlamak, çocuklara yönelik daha etkili psikososyal destek ve rehberlik programlarının oluşturulmasına (Blair, 2002; Denham vd., 2012) yardımcı olacaktır.

Günümüzde değişen ve gelişen teknoloji çağında yaşanan sosyal değişimler, çocukların duygu düzenleme becerisini etkili şekilde kullanmalarını gerekli kılmaktadır. Özellikle sosyal yaşamda artan akran zorbalığı, günlük yaşamda karşılaşılan problemler, teknolojik araçların bilinçsiz kullanımındaki artış gibi faktörler çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerine yönelik desteklenme ihtiyacını da artırmaktadır (Bayrak ve Akkaynak 2020; Doğan, 2017; Daşçi, 2015; Ilgar ve Akbaba, 2017; Karateke, 2020). Bu sebeple araştırmada elde edilen bilgilerin eleştirel bir bakış açısıyla ortaya konulması hem ailelere hem de çocukla ilgili çalışan diğer disiplinlere yarar sağlayacaktır. Ebeveynler, eğitimciler ya da çocuklarla çalışan diğer profesyoneller, çocukların günlük yaşamda sergiledikleri duygusal tepkilerini ve duygusal iletilerini anlamakta zorlanabilirler. Sanal ortamlarda çocukların duygusal tepkilerine yönelik gerçekliği kanıtlanmamış birçok hatalı bilgi sunulmaktadır. Ebeveynlerin ve diğer profesyonellerin eleştirel bir bakış açısıyla doğru bilgilere ulaşması hedeflenmektedir. Bu nedenle, geleceğin yetişkinleri olacak çocukları yetiştirirken hangi tutum ve davranışların çocukları olumlu ya da olumsuz yönde etkilediğini anlamaları ve onlara olumlu model olma, rehberlik etme açısından önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmada öncelikle çocukların duygu düzenleme becerileri ve anne babaların sahip olduğu ebeveynlik stillerinde etkili olan sosyodemografik değişkenler ve duygu düzenleme becerisi ile ebeveynlik stili arasındaki ilişki araştırılacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, çocukların duygu düzenleme becerileri ve anne-babaların ebeveynlik stillerinin sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını, duygu düzenleme becerileri ile ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın problem cümlesi “Çocukların duygu düzenleme becerileri ile anne-babaların ebeveynlik stilleri arasında ilişki var mıdır ve bu değişkenler sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?” şeklindedir.

Bu araştırmada aşağıdaki alt problemlere ilişkin cevaplar aranmıştır:

1. Çocukların duygu düzenleme becerileri (duygu düzenleme-kontrol ve değişkenlik/olumsuzluk) ne düzeydedir?

2. Çocukların duygu düzenleme beceri düzeyleri; cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba yaşı, anne-baba olma yaşı, anne-baba öğrenim durumu ve anne-baba çalışma durumu değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Anne ve babaların ebeveynlik stilleri nelerdir?
4. Anne ve babaların ebeveynlik stilleri; çocuk cinsiyeti, çocuk yaşı, çocuk sayısı, çocuk doğum sırası, yaş, anne-baba olma yaşı, öğrenim durumu ve çalışma durumu değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
5. Çocukların duygu düzenleme becerileri ile anne ve babalarının ebeveynlik stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Duygu düzenleme becerisinin, çocukların sosyal yetkinliklerine, problem çözme becerilerine, akran ilişkilerine ve akademik becerilerine etki ettiği belirtilmektedir (Blair, Denham, Kochanoff ve Whipple 2004; Dağlı ve Dağlıoğlu, 2021; Koçyiğit, Yılmaz ve Sezer, 2015; Rubin, Coplan, Fox ve Calkins, 1995; Seçer, 2017). Duygu düzenleme becerisi düşük olan çocukların problem davranışları ve saldırganlık düzeylerinin yüksek olduğu, akademik becerilerde ise güçlük çektikleri belirtilmektedir (Ersan ve Tok, 2019; Hill, Degnan, Calkins ve Keane, 2006; Şahin, 2019). Erken çocukluk döneminde çocukların duygu düzenleme becerilerinin desteklenmesi oldukça önemli hale gelmektedir.

Ebeveynler çocukların büyüme ve gelişim sürecinde kritik bir konumdadır. Ebeveynlerin benimsedikleri ebeveynlik stilleri, çocukların; bilişsel, dil, fiziksel ve sağlık, sosyal ve duygusal gelişim alanlarını doğrudan etkilemektedir (Bornstein ve Bornstein, 2007; Darling, 1999; Mensah ve Kuranchie, 2013; Sümer vd., 2010). Özellikle yaşamın ilk yıllarında, ebeveynlerin çocuklarına karşı olan tutumları sağlıklı gelişim gösterecek bireylerin toplumda var olması açısından önem arz etmektedir. Çocuklar farklı durum ve zorluklar karşısında en yakın çevresinde olan ebeveynlerinin düşünme biçimlerini, durumlar karşısında verilen tepkinin niteliğini gözlemler ve duygu düzenleme stratejilerini şekillendirir (Denham ve Burton, 2003).

Alan yazın incelendiğinde çocukların duygu düzenleme becerileri ve ebeveynlerinin (anne ve baba) her ikisinin de ebeveynlik stilleri açısından inceleyen çalışmaların kısıtlı olduğu belirlenmiştir. Bu tez çalışmasında duygu düzenleme becerisi, ebeveynlik stilleri ve demografik değişkenlerin beraber incelenmesinin alan yazına önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir. Çalışmada her çocuğun hem annesinin hem babasının ilgili ölçekleri doldurması çalışmayı daha

ayrıntılı hale getirmektedir. Alan yazın incelendiğinde ebeveynlik stilleri ile ilgili çalışmalarda genellikle annelerin ebeveynlik stilleri çoğunluktadır (Can, 2015; Derin,2021; Derman, Türen ve Buntürk, 2020; Önder, Dağal ve Bayındır, 2018; Uykan ve Akkaynak 2019). Oysaki babaların çocuklarının gelişimlerdeki rolü yadsınamayacak derecede önem arz etmektedir (Akaydın, 2019). Annenin ve babanın ebeveynlik stillerinin ayrı ayrı incelenmesi ve çocuğun duygu düzenleme becerisi arasındaki ilişkiyi ele alması bakımından çalışmaya derinlik sağlamıştır.

Çocukların duygu düzenleme becerilerinin ebeveynlik stilleri ve sosyodemografik değişkenlerden ne ölçüde ve nasıl etkilendiğinin belirlenmesi; bu konuda hazırlanacak olan müdahale programlarının geliştirilmesinde, gerekli aile katılım çalışmalarının yapılmasında, duygu düzenleme becerilerini artırmaya yönelik eğitim programlarının geliştirilmesinde, bilgi kaynağı sağlaması ve rehber olması açısından önemli görülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın amaçlarına yönelik verilerin toplama ve değerlendirme süreci için aşağıda verilen varsayımlar kabul edilmiştir.

- Çalışma grubu evreni temsil etmektedir.
- Bu çalışmada ebeveynler veri toplama sürecine gönüllü olarak katılmış, görüş belirtirken yansız davranmışlardır.
- Ebeveynler veri toplama araçlarına kendi görüşlerini yansıtacak biçimde yanıt vermiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın örneklemini Ankara'nın Sincan ve Etimesgut ilçelerindeki MEB' e bağlı resmi bağımsız okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim alan 48- 72 ay aralığındaki 226 çocuk ve bu çocukların ebeveynleriyle sınırlıdır. Çalışmada elde edilen veriler “Demografik Bilgi Formu”, “Duygu Düzenleme Ölçeği”, “Anne Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği” dahilinde olan maddeler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Duygu Düzenleme: İnsanların gösterdikleri duygusal tepkilerini ve var olan duygularını, gözlemlemesi, değerlendirmesi ve duygusal tepkileri düzenlemesini içeren bireye ve çevreye yönelik bir beceridir (Thompson, 1994).

Ebeveynlik Stilleri: Ebeveynlerin çocuk yetiştirirken gerçekleştirdikleri davranışlar, tutumlar ve inançların bütünüdür (Baumrind, 1971; Darling ve Steinberg, 2017; Sümer ve Güngör, 1999).

BÖLÜM II

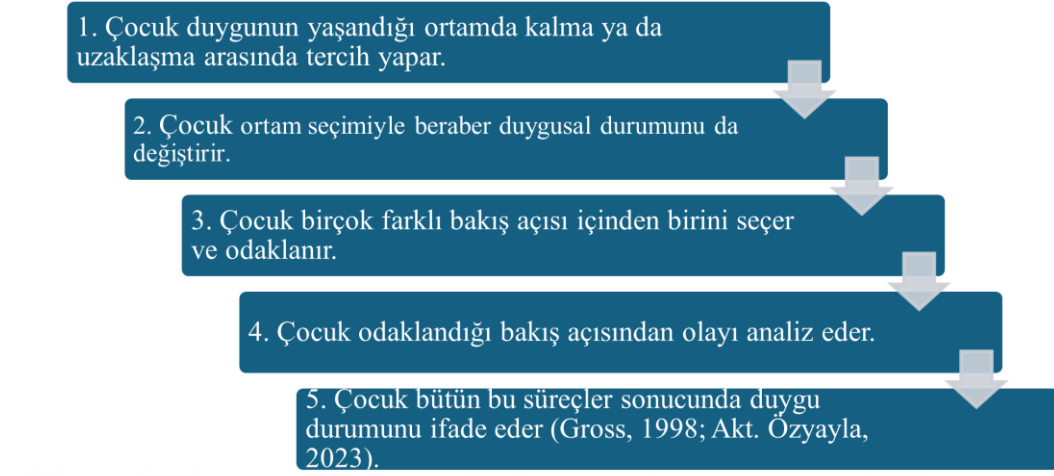
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Duygu Düzenleme Becerisi

Duygu belirli bir nesne, olay veya bireylerin kişinin iç dünyasında ortaya çıkan izlenimdir. (TDK, 2022). Genel olarak temel duygular; sevgi, mutluluk, heyecan, üzüntü, merak, şaşkınlık, korku, empati, öfke, kaygı, kızgınlık, olarak belirtilmiştir (Sheppy, 2009). Duygularımız bireylerin yaşamlarında çevresine kendisine karşı tepkilerin ortaya çıkmasında rol oynar. Duyguların yaşantılara uygun bir biçimde düzenlenmesi günlük hayattaki işlevselliğin sürdürülebilirliği açısından kritik bir öneme sahiptir (Gross, 2013). Duygu düzenleme; insanların gösterdikleri duygusal tepkilerini ve var olan duygularını, gözlemlemesi, değerlendirmesi ve duygusal tepkileri düzenlemesini içeren bireye ve çevreye yönelik bir beceridir (Thompson, 1994). Cole, Martin ve Dennis (2004) ise duygu düzenlemeyi aktif duygularla ilişkili sistematik değişiklikleri ifade ettiğini belirterek ve duyguların kendi içinde düzenlenip uygun zamanda ve uygun düzeyde ifade edilmesi olarak tanımlamaktadır.

Duygu düzenleme becerisi sadece olumsuz duyguları kapsamayıp bunun yanı sıra olumlu duyguları da içeren bireyin hayatında önemli yeri olan bir süreçtir. Duygu düzenleme aile, okul ve akran ilişkileri gibi dinamiklerden etkilenebilmektedir (Atalar ve Atalay, 2018; Daşçi, 2015; Kara ve Sığırtmaç, 2022). Duygu düzenleme becerileri; bilişsel, fizyolojik ve davranışsal süreçlerin tümü ile iç içe olup yeni yaşantılara uyum sağlanmasını açısından önemli bir beceridir (Goleman, 2016). Alan yazında en çok kabul gören yaklaşım duygu ve duygu düzenlemenin birbirinden farklı süreçler olmasıdır. Duyguların olay ve durumlar karşısında o anda olduğu fakat duyguların düzenlenmesinin ortaya çıkan duygusal tepkinin yönetimi olduğu belirtilmiştir. (Gross, 2002; Thompson, 1994; Thompson, Lewis ve Calkins, 2008). Bazı araştırmacılar duyguların zaten düzenlenerek ortaya çıktığını bu sebeple duyguların ve düzenlenme sürecinin ayrı ayrı ele alınamayacağını savunmuştur (Campos, Frankel ve Camras, 2004). Öte yandan bazı araştırmacılar da duygu düzenleme becerisini erken çocukluk döneminde ele almıştır. Erken çocukluk döneminde iyi bir duygu düzenleme becerisine sahip çocukların; hazlarını erteleme, düşük saldırgan düzeyi, sosyal uyum, olumlu akran ilişkileri ve başarılı akademik hayata sahip olma gibi olumlu sosyal gelişim gözlemlendiği belirtilmektedir (Ersan, 2017; Harrington vd., 2020; Hill vd., 2006; Kayhan Aktürk, 2015; Şahin, 2019).

Çocukların deneyimlediği bir durum karşısında duygularını düzenlerken yaşanan süreçler aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

Şekil 2.1.1. Duygu Düzenlemede Yaşanan Süreçler

Erken çocukluk dönemi gelişimsel sürecine duygu düzenleme becerisi açısından bakıldığında; bebekler emme reflekslerini gerçekleştirdiğinde ve karınları doyurulduğunda, bakımlarından sorumlu olan kişiyle etkileşim kurduklarında, ihtiyaçları karşılandığında ve güvenli bağlanma geliştirdiklerinde duygularını düzenlerler ve sakinleşirler. Bebeğin tesadüfi olarak keşfettiği başparmağını emme gibi içgüdüleri ilk duygu düzenleme çabalarıdır (Şahin ve Arı, 2015). Bebeklerin deneyimlediği yeni keşifler ve onların düzenleyici fonksiyonları arasındaki ilişki tekrar edildiğinden giderek güçlenir ve bebekler zaman içinde bu davranışları bilinçli olarak yapmaya başlarlar (Shanker, 2012). Bebekler büyüdükçe bilişsel yetenekleri gelişir ve duyguların düzenlenebilmesi için yeni yöntemler keşfederler. Bu süreçte bebeğin bakımından sorumlu olan kişi ona farklı uyaranlar sunarak ve ihtiyaçlarını gidererek rehberlik eder (Rutherford, Wallace, Laurent ve Mayes, 2015). Bebekler doğumundan birkaç yıl sonra kendilerini problem durumlardan uzaklaştırmak ve kendilerini sakinleştirmek için geçiş nesneleri kullanırlar. Duygularını düzenlemek için ebeveynlerinden destek istediklerinde onlara uyarıcı ipuçları verirler. Yetişkinin çocuğa duygusal tepkisi, çocuğun duygu düzenlemesi üzerinde en büyük etkiye sahip değişkenlerden biridir (Saarni, 1999). Bağlanma teorisyenlerine göre, yetişkinlerin bebeğin duygusal dinamiklerine verdiği tepki, duygu düzenlemenin ilk çerçevesini oluşturur (Bowlby, 2012; Akt. Şahin, 2015). Dolayısıyla, güvenli ilişkisel çerçevelere sahip bebekler duygularını düzenlerken, güvensiz çerçevelere sahip bebekler duygularını düzenlemekte problem yaşarlar. Bu ilişkisel çerçeveler yetişkinlikte duygu düzenleme becerilerinin nasıl sergileneceğini de belirler (Mikulincer ve Shaver, 2009).

Çocukların üç yaşına kadar deneyimledikleri süreçte duygu düzenleme gelişimi; fizyolojik olgunlaşma, bilişsel gelişim ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir (Wang ve Saudino, 2013). Beynin olgunlaşma süreci, duygu ve benlik kavramındaki zihinsel değişimler, mizaç gelişimi ve ebeveynlik uygulamaları çocukların duygu düzenleme becerilerinin gelişimine etki etmektedir (Thompson, 1994). Daha sonra ise çocuklar duyguları anlar, durumlar karşısında ortaya çıkan duyguları hakkında kendini ifade etmeye ve çevresindekilerin duyguları hakkında fikir edinir. Okul öncesi dönemde artık duygularını dış etkenlerden bağımsız bir şekilde daha çok içsel kontroller ile düzenlemeye başlarlar. Dil gelişiminin ifade edici dil boyutunun hızlı bir şekilde ilerlemesi ile çocuklar bu dönemde duygusal deneyimlerini daha fazla ifade etmeye başlarlar (Cohen ve Mendez, 2009). Artık bu dönemdeki çocukların zihinsel aktiviteleri ve duyguları bir bütünlüğe sahip olur (Landy, 2009). Çocuğun okul hayatına başlaması ile genişleyen sosyal çevresi çocuğa duygular ve duyguların düzenleyiciliğine ilişkin yeni deneyimler ve öğrenme fırsatlarına olanak tanır (Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu, 2017). Bu sebeple duygu düzenleme becerisi açısından erken çocukluk döneminin kıymetli bir zaman dilimi olduğu söylenebilir.

Duygu düzenleme, çocukların çevresiyle etkileşiminde yaşadığı problem durumlarını ve anlaşmazlıkları kontrol edebilmeleri açısından önemli bir beceridir (Thompson vd., 2008). Çocukların duygu düzenleme becerileri erken çocukluk döneminde adım adım gelişmeye başlar ve gittikçe daha ileri düzeyde olur. Buna bağlı olarak, çocukların duygular hakkında nasıl düşündüklerini araştırmak için en iyi zamanın okul öncesi dönem olduğu düşünülmektedir. Bunun nedeni, büyük ölçüde, okul öncesi çocukların duyguları anlamaya çalışırken sosyal çevrelerine çok dikkat etmeleridir. (Denham ve Kochanoff, 2002). Çocuklar, okul öncesi yılları boyunca kendi duygularını düzenlemelerine ve nasıl tepki vereceklerine yardımcı olacak beceriler geliştirme süreci içindedirler. Duygu düzenleme, çocukların günlük deneyimler karşısında daha hoşgörülü ve esnek bir şekilde tepki vermelerini sağlar (Thompson, 2014). Dolayısıyla duygu düzenlemenin çocukların sosyal uyumları ve günlük yaşamları açısından önemli bir rolü vardır. Duygu düzenlemeyi açıklayan birçok model ve kuram alan yazında mevcuttur. Bu araştırmada Duygu Düzenleme Süreç Modeli, Duygusal Duyarlılığa Karşı Duygu Düzenleme Modeli ve Gratz ve Roemer Modeline yer verilmiştir. Alan yazında en çok kabul gören Süreç Modelini geliştiren Gross (2002), duygu düzenleme sırasında yaşanan deneyimleri Duygu Düzenleme Süreç Modeli ile açıklamıştır. Aşağıda bu modelin detaylarına yer verilmiştir.

2.2. Duygu Düzenleme Süreç Modeli

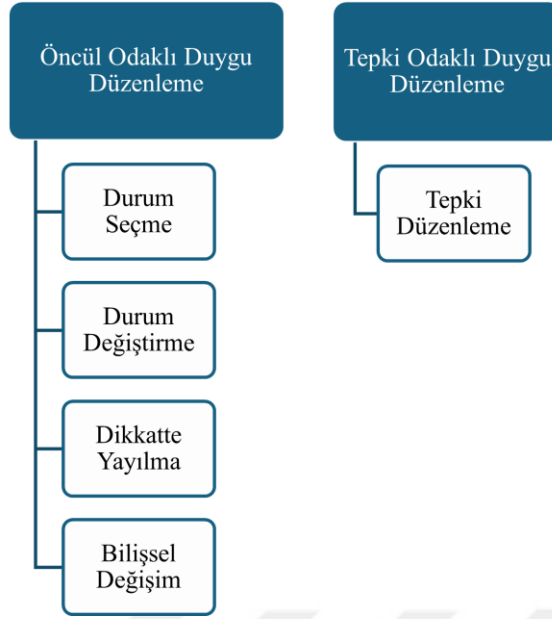
Gross, (2002) duygu düzenlemeyi bireyin duygularını harekete geçiren tetikleyici uyarıcılara karşı duygusal ifadelerin ortaya çıkış şeklini kapsayan bir süreç olarak tanımlamakta ve süreç modeliyle açıklamaktadır. Duygu Düzenleme Süreç Modeli' ne göre birey olumlu duygularını ortaya çıkarmak ve olumsuz duygularını elimine etmek için duygularını düzenlemektedir (Gross, 2002). Duygu düzenlemenin genellikle, zaten harekete geçmiş olan duygusal süreci hedef aldığı düşünülür. Ancak bu süreç istenmeyen duyguların ortaya çıkabileceği durumlardan önceden kaçınmayı da içerir (Goldenberg, Halperin, Van Zomeren ve Gross, 2016). Bu model, duygu üretme sürecindeki her aşamanın (durum, dikkat, değerlendirme ve tepki) düzenlenmesine odaklanan farklı stratejilerin ana hatlarını ortaya koymaktadır (Gross ve Thompson, 2007). Psikolojik olarak ilgili bir duruma karşı dikkat toplanır ve ardından duruma yönelik değerlendirme süreci başlar. Bu model stratejilerin kullanıldığı zamana göre öncül odaklı duygu düzenleme ve tepki odaklı duygu düzenleme şeklinde iki kategoriden oluşmaktadır.

2.2.1  nc l Odaklı Duygu Düzenleme Stratejisi

Duygu oluşumunun öncesini kapsayan bir süreçtir. Çevreden gelen uyarıcılara tepki verme durumundan önce uyarıcılar değerlendirilir ve ardından duygusal düzenleme gerçekleşir. Duygu tam olarak yaşanmadan önce farklı bakış açılarıyla durumun değerlendirilmesi ve değiştirilmesi olumlu duyguları arttırmak veya olumsuz duyguları ise azaltmak için kullanılabilir (Gross, 2015). Farklı bir mahalleye taşınan birinin çevresini gözlemleyip çıkarımlarda bulunması örnek olarak verilebilir.

2.2.2 Tepki Odaklı Duygu Düzenleme Stratejisi

Bu aşama duygunun ortaya çıkmasından sonra oluşan duygusal tepkilerin aktif olduğu aşamadır (Gross, 2015). Tepki odaklı düzenlemede birey olumsuz duygularını ortadan kaldırmaya çalışır. Olumsuz bir durum karşısında olumlu bir duygu geliştirilmesi ya da olumsuz bir duygu geliştirilmemesi olarak açıklanabilir.  nc l odaklı stratejilerin, tepki odaklı duygu düzenleme stratejilerine göre daha çok içselleştirildiği ve etkili olduğu savunulmuştur. (Gross ve John, 2003). Süreç Model'indeki strateji başlığı altında beş çeşit duygu düzenleme süreci kavramı vardır (Gross, 2014). Durum seçme, durum değiştirme, dikkatte yayılma ve bilişsel değişim öncül odaklı duygu düzenleme stratejileri olarak ele alınmakta; tepki düzenleme ise tepki odaklı stratejiler yöneliminde gerçekleştirilmektedir. Bu kavramlar aşağıda açıklanmıştır.

Şekil 2.2.1. Öncül Odaklı ve Tepki Odaklı Duygu Düzenleme Stratejileri

Durum Seçme: Birey hoşuna giden bir durumla karşılaşmaya ya da olumsuz duygulara sebep olan kişiler yerler ve durumlardan kendini sakınır. Böylece olumsuz olan duyguyu ortaya çıkmadan engellenmekte ya da istendik duygu oluşumu hızlanmaktadır (Gross, 2002). Örneğin çekingen bir bireyin sosyal ortamlardan uzaklaşarak kaygısını yok etmeye çalışması, uzun süreçte sosyal izolasyon pahasına kısa süreçte bireye rahatlama sunabilir.

Durum Değiştirme: Problem odaklı başa çıkma olarak da adlandırılan bu strateji bireyin duygusal etkiyi olumlu olarak değiştirilebilecek şekilde uyarlamasıdır (Gross ve Thompson, 2007). Örnek olarak bireyin arkadaşıyla konuşması sırasında rahatsız olabileceği bir konuyu değiştirmesi verilebilir.

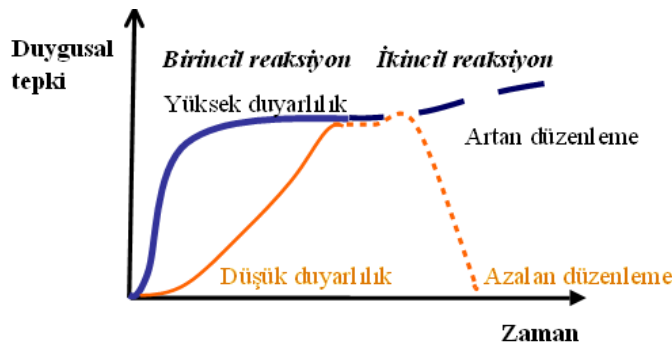
Dikkatte Yayılma: Dikkat yayılımı bireyin değiştiremeyeceği belirli bir durum hakkında dikkatin yönünü değiştirme veya özellikle yoğun bir şekilde konsantre olma çabalarını içerir (Mauss, Bunge ve Gross, 20057). Örnek olarak bireyin duygusal olarak rahatsız olduğu bir durumun içindeyken odadaki duvar kağıtlarının desenine odaklanması verilebilir.

Bilişsel Değişim: Bilişsel değişim yaşanan bir olay karşısında ortaya çıkan olumsuz duyguları azaltmak ya da ortadan kaldırmak için kullanılır. Durum yeniden değerlendirilip farklı bir bakış açısı geliştirilerek duygu düzenlenir (Gross, 2015). Böylelikle olumsuz duygulardan uzaklaşılarak olumsuz duyguların etkisini uzun vadede azalır. Örnek olarak yeni bir deneyim karşısında başarısızlığa uğrayan bir kişinin sonrasında en azından denemiş olduğunu düşünmesi verilebilir.

Tepki Düzenleme: Olumsuz bir durum karşısında oluşan duygusal tepkinin ortaya çıkmasından sonra duygusal tepkide değişiklik yapılması tepki düzenleme stratejisiyle açıklanmaktadır (Gross ve Thompson, 2007). Örnek olarak kötü geçen bir sınavdan sonra yaşanan olumsuz duygu sonrası gevşeme aktivitelerinin yapılması verilebilir. Bireyin durumlar karşısında diğer stratejileri kullanmayarak sadece tepki düzenleme stratejisini kullanması gelişmemiş duygu düzenleme becerisine işaret etmektedir (Dan-Glauser ve Gross, 2011).

2.3. Duygusal Duyarlılığa Karşı Duygu Düzenleme Modeli

Son yıllarda duygu düzenleme hakkında yapılan çalışmalar duygu düzenlemenin duygusal deneyim, tepki ve fizyoloji üzerindeki etkisinin olduğuna yönelik kanıtları ortaya çıkarmıştır (Gross ve Thompson, 2007; Koole, 2009). Bu kanıtlara dayalı olarak alan yazında bireyin duygularını düzenleyebilecek farklı yolları kavramsallaştırmaya yönelik birçok model önerilmiştir (Koole, 2009; Larsen, 2000). Koole (2009), duygu düzenleme stratejilerinin hedefini ve hedefe göre belirlenen işlevini dikkate alarak sınıflandırmak ve farklı bir bakış açısı geliştirmek için oluşturduğu modelde duygu düzenleme stratejisinin hedefini üç tür duygusal tepkiyle açıklamaktadır. Bunlar; dikkat, bilgi ve somutlaştırmalar şeklinde ifade edilmiştir. Duygusal tepkilerden dikkat, bireyin bir duruma yönelik bakışını; bilgi, bireyin zihninde gerçekleştirdiği değerlendirmeleri ve somutlaştırmalar ise bireyin duygu durumunu fiziksel olarak ifadesini belirtmektedir. Koole (2009) duygu düzenleme stratejilerinin işlevlerini ise; hedonik ihtiyaçlar, amaca yönelik ve kişi odaklı olarak üç odakta ele almıştır. Hedonik ihtiyaçlar bireyin keyif aldığı duyguları, amaca yönelik işlevler norm, hedef veya görevler tarafından belirlenen öncelikleri ve kişi odaklı işlevlerde ise bireyin performansını arttırmak için olumsuz duygulardan arınarak olumlu duygulara yönelme davranışlarını ifade etmektedir (Webb, Miles ve Sheeran, 2012).

Şekil 2.3.1. Duygusal duyarlılığa karşı duygu düzenleme modeli (Koole, 2009:8)

Koole (2009) ortaya koymuş olduğu modelde üç odak olarak; duygusal tepki, duygu düzenleme ve duygusal duyarlılığı vurgulamaktadır. Şekil 2.3.1’de görüldüğü üzere birincil tepki aşamasında duygusal tepkinin duygusal duyarlılık ile arasındaki ilişkiyi ve ikincil tepki aşamasında duygusal tepki ve duygu düzenleme arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Koole (2009) ortaya atmış olduğu bu şekil bağlamında birincil tepki aşamasında duygusal duyarlılık ile duygusal tepki arasında ortaya pozitif bir ilişki çıktığı görülmektedir. Öte yandan birincil tepki aşamasında gerçekleşen bu etki mekanizmasında duygu düzenlemenin bir rolü bulunmadığı dikkat çekmektedir. İkincil tepki aşamasında ise duygusal tepki eğiminin stabilize olduğu noktada duygusal düzenlemenin gerçekleştiği görülmektedir. Diğer bir deyişle ikincil tepki aşamasında duygu düzenleme becerisi devreye girmektedir (Koole, 2009).

2.4. Gratz ve Roemer Modeli

Literatürde duygu düzenleme becerisinin işlevi hakkında iki farklı görüş yer almaktadır. İlki duygusal ifadenin kontrolünü ve duygusal uyarılmayı azaltmayı amaçladığını savunurken (Cortez ve Bugental, 1994; Garner ve Spears, 2000) ikinci görüşte ise duygu düzenleme becerisinin duygusal kontrolle eş anlamlı olmadığını ve bu sebeple sadece olumsuz duygulanımın azaltılmasını içermediğini ileri sürmüşlerdir (Cole, Michel ve Teti, 1994; Paivio ve Greenberg, 1998; Thompson, 1994). İkinci görüşe dayanan Gratz ve Roemer modeli (2004) bireyin uyuma yönelik duygu düzenleme stratejileri hakkında bilgi sahibi olmaması veya herhangi bir sebeple bu stratejilerin pasif kaldığı durumlarda duygu düzenlemelerini sağlayabilme ihtiyacı temeline dayanmaktadır. Gratz ve Roemer modelinde (2004) duygu düzenleme, bireyin duygudan kaçınmak veya ortadan kaldırmak yerine yaşadığı duygunun yoğunluğunu ve süresini azaltmayı içerir. Diğer bir deyişle duyguları düzenlemek için duygudan kaçmak yerine duyguyu anlamak önemlidir (Thompson ve Calkins, 1996).

Gratz ve Roemer (20024) modelinde duygu düzenleme becerisi:

- Duyguların farkındalığı ve anlaşılmasını,
- Duyguların kabul edilmesini,
- Olumsuz duygular yaşarken dürtüsel davranışları kontrol etme ve istenen hedeflere uygun davranma,

- Bireysel hedefleri ve durumsal talepleri karşılamak amacıyla duygusal tepkileri istenildiği gibi formüle edebilmek için duruma uygun duygu düzenleme stratejilerini esnek bir şekilde kullanmayı içermektedir.

Gratz ve Roemer Modeline (2004) göre bu dört maddenin biri veya birkaçının bireyin sağlayamaması durumunda duygu düzenleme güçlüğü yaşayabileceğini vurgulamışlardır. Gratz ve Roemer (2004) yetişkinlerin duygu düzenleme güçlüklerini değerlendirmek için yukarıda yer alan maddeler temelinde; kabul etmeme, amaç, dürtü, farkındalık, stratejiler ve açıklık boyutlarından oluşan “Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeğini” geliştirmişlerdir. Ölçeğin, kabullenememe boyutu duygusal tepkilerin kabul edilmesinde yaşanan güçlüğü, amaç boyutu hedefe yönelik davranışta bulunma da yaşanan güçlüğü, dürtü boyutu “dürtülerini kontrol etmede yaşanan güçlüğü, farkındalık boyutu “duygusal farkındalık eksikliğini”, stratejiler boyutu duygu düzenleme stratejilerine “sınırlı erişimi” ve açıklık boyutu ise duygusal açık olmakta yaşanan güçlüğü ifade etmektedir (Gratz ve Roemer, 2004).

Gratz ve Roemer Modeli (2004) çerçevesinde geliştirilen “Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği” boyutlarında yer alan güçlüklerin yanında genel duygu düzenleme güçlüğünü de değerlendirmesi önemli niteliklerinden sayılabilir. Öte yandan modelin olumlu duyguların düzenlenmesi yönelik vurgulara yer verilmemesi sadece olumsuz duygulara yönelik güçlüklerle ağırlık vermesi ve yetişkinlere yönelik olması önemli sınırlılıklarından sayılabilir (Başören, 2016). Duygu düzenleme sürecinin desteklenebilmesi açısından duygu düzenleme becerisine etki eden faktörlerin bilinmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple aşağıda duygu düzenleme becerisini etkileyen faktörlere ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.5. Duygu Düzenleme Becerisini Etkileyen Etmenler

Çocukların duygu düzenleme becerilerini etkileyen çeşitli etmenler vardır. Bireysel etmenler çocuğun birçok gelişimsel alanını ifade etmektedir. Bireysel etmenler (ifade etme becerisi, empati, mizaç) ile çevresel etmenler (aile, akran ilişkileri, okul, ebeveynlik stilleri, bağlanma biçimi) çocukların duygu düzenleme becerisini etkilemektedir (Atalar ve Atalay, 2018; Cole, Armstrong ve Pemberton, 2010; Demirpençe, Guliyev ve Gürbüz, 2021; Ersan 2017; Gürdal, Tok ve Sorias, 2018). Bu etmenler aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Dil gelişiminin ifade edici boyutunun gelişmesiyle birlikte duygu düzenleme becerisi de farklı bir boyuta taşınmış olur. Bununla birlikte çocuk duygularını daha bilinçli bir şekilde ifade etmeye başlar. Çocuğun ifade edici dil becerisinin gelişmiş olması sosyal yetkinliğin

gelişmesine olanak sağlar (Cohen ve Mendez, 2009). Bir diğer etmen ise empatik becerilerdir. Empati ve duygu düzenleme becerisinin her ikisi de sosyal ve duygusal gelişim açısından hayati önem taşıyan süreçlerdir (Decety ve Lamm, 2006). Empatik becerileri gelişmiş olan bireylerin daha iyi duygu düzenleme becerisine sahip olduğunu gösteren araştırmalar alan yazında yer almaktadır (Panfile ve Laible, 2012; Schipper ve Petermann, 2013). Diğer taraftan empatik becerileri gelişmemiş çocukların olumsuz davranışlarda bulunma potansiyelini ortaya atan çalışmalarda alan yazında mevcuttur (Alkış, 2015; Özdemir, Gültekin ve Gündüz, 2019). Empatik beceriler kadar çocukların sahip oldukları mizaç özellikleri de duygu düzenleme açısından önemlidir. Kompleks bir yapı olan mizaç bireyin yaşamının erken dönemlerinden beri varlığını sürdüren büyük ölçüde biyolojik etmenler olmak üzere çevresel etmenleri de kapsamaktadır. (Shiner, Buss, McClowry, Putnam, Saudino ve Zentner, 2012; Yap, Allen ve Sheeber, 2007). Farklı mizaç özellikleri bireyin olay karşısında hangi duygu düzenleme stratejilerini kullanacağı konusunda belirleyici olmakla birlikte özgün duygu düzenleme zorlukları üzerinde de belirleyici olabilmektedir (Demirpençe, Guliyev ve Gürbüz, 2021).

Çevresel etmenler; çocuğun yaşam alanını, okul, akran ve ebeveyn çocuk ilişkisini ifade etmektedir. Bilişsel gelişim kuramlarında da bu etmenlerin önemi dikkat çekmektedir. Bilişsel gelişiminin çevreden edinilen bilgi ve deneyimlerden etkilendiğini savunan bilişsel akım, çocukların genel olarak iki yaşına kadar doğal çizgilerinde ilerlerken sonrasında “kültürel çizgiye evrilerek ilerlediğine” dikkat çekilmektedir (Ergün ve Özsüer, 2016). Yetişkinlerin çocukların gelişiminde kolaylaştırıcı ve rehber niteliğinde olması gerektiğini belirten sosyo-kültürel kuram da çocukların bilişsel gelişimini desteklemek için çocuğun sahip olduğu hazır bulunuşluğun üzerine yeni öğrenmeler yaşanabilmesinde yetişkin desteğinin önemine değinilmektedir. Bu teoriye göre yetkin akranlar ve yetişkinlerle kurulan öğrenmeye dayalı etkileşimler aracılığıyla çocuğa verilen destek ve destek sürecindeki iş birliğinin çocuğun bilişsel becerilerinin gelişimi açısından oldukça önemli olduğu ifade edilir (Vygotsky ve Cole, 1978). Bireylerin duygusal deneyimleri anlama, ifade etme ve yönetme yetenekleri de yani duygu düzenleme becerisi de bilişsel beceriler arasındadır (Macklem, 2011). Bu becerilerin kazanılmasın da ebeveynlerle kurulan duygusal bağın sağlanması gereklidir (Ural, Güven, Sezer, Azkeskin ve Yılmaz 2015). Bu bağlamda ebeveyn tutumları, bağlanma türü, aile içindeki duygu ifadeleri, sosyoekonomik düzey ve ebeveynler arası ilişkinin çocukların duygu düzenleme becerileri açısından önemli görülmektedir (Bozkurt Yükçü, 2017; Maughan ve Cicchetti, 2002; Morris, Silk, Steinberg, Myers ve Robinson, 2007; Repetti, Taylor ve Seeman, 2002; Ural vd., 2015).

Çocuğun yaşam alanındaki en yakın çevresi olan aile, duygu düzenleme becerisini etkileyen önemli bir etkidir (Havighurst, Wilson, Harley ve Prior, 2009). Ebeveynlerin çocuğuyla arasındaki ilişki çocuğun sosyalleşmesi için temel oluşturmasının (Adler, 2019) yanında bu ilişki çocuğun duygusal bağlamda gelişimine olanak tanımaktadır (Gander ve Gardiner, 2015). Ebeveynlerin çocuklarına sunduğu duygusal tepkiler ve deneyimler, çocuğun kendi duygusal tepkilerini ve bu tepkilerinin çevresel etkilerini keşfetmesini sağlayacaktır (Macklem, 2007). Araştırmalar (Betts, Gullone ve Allen, 2009; Morris vd., 2007) ebeveynlerin aşırı sert, kontrolcü veya ilgisiz olduğunda çocukların duygularını düzenlemede zorluk çekebileceğini göstermektedir. Ebeveynlerin çocuğun ihtiyaçlarına duyarlı olması, güvenli bağlanmanın gerçekleşmesi ve sıcak bir aile ortamının varlığı olumlu çocuk-ebeveyn ilişkisinin ön koşuludur (Morris vd., 2007). Öte yandan ebeveynlerin ilgisiz, ihmalkâr ve baskıcı davranışlarının sonucunda çocukların duygu düzenlemesini olumsuz olarak etkilediğini ortaya koymuştur (Betts, Gullone ve Allen, 2009). Düşük sosyoekonomik düzeye sahip ailelerde; stres seviyesinin yüksek olması, çocuk için temel bakım ve uyaran yetersizliği ve aile içinde çatışma gibi durumların varlığı çocuğun birçok gelişim alanında yıkıcı etkiler yarattığı gibi duygu düzenleme becerilerinde de olumsuz etki yaratmaktadır (Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu, 2017; Raver, 2004).

2.6. Ebeveynlik Stilleri

Aile, çocukların ilk sosyalleşme sürecinin başladığı yerdir. Fizyolojik ihtiyaçlar, sevgi, saygı ve sosyal bir çevreye ait olma gibi bireysel ihtiyaçlar öncelikle aile ortamında deneyimlenir, daha sonra yaşanılan geniş çevreyi de kapsar (Canatan, Konbak, Aslan, Özdemir ve Yılmaz, 2020). Yüzyıllardan beri filozoflar, eğitimciler ve araştırmacılar; ebeveynlerin özellikleri, kültürel değerleri, hedefleri ve çocuk yetiştirmede benimsedikleri tarzları, çocuklar ve ebeveynleri arasındaki çift yönlü sosyalleşme süreci hakkında daha derin bulgular elde etme çabasında araştırmalarını sürdürmektedirler (Baumrind, 1975; Dinn ve Sunar, 2017; Harkness ve Super, 2002; Kuppens ve Ceulemans, 2019; Schaefer, 1959; Sümer, 2011; Şanlı ve Öztürk, 2015). Sosyalleşme süreci; çocukların eğitim faaliyetleri, çeşitli gözlemler ve deneyimler yoluyla, içinde bulunduğu sosyal çevreye başarılı bir şekilde uyum sağlamak için gerekli olan beceri ve davranışların ortaya çıkmasında geçen tüm süreci ifade eder (Parke ve Buriel, 1998; Akt. Spera, 2005). Bu süreçte ebeveynlerin çocuklarına gönderdiği iletiler bakımından çift yönlüdür. Çocukların ise iletileri kabul etme ve yanıt verme, kavrama ve içselleştirme düzeyleri değişiklik göstermektedir (Grusec, Goodnow ve Kuczynski, 2000).

Toplumun yapı taşı olan aile, çocuğun ihtiyaçlarını karşılayarak büyümesi ve gelişimi açısından önemli rol oynar. Ailenin etkisi bireyin yaşamının kritik olduğu ilk yıllarında yer alması ve bireyin yaşamında en uzun süreli sosyal etkileşim ortamı sağlaması açısından kritiktir (Orth, 2018). Çocuğun psikolojik ve fiziksel açıdan olumlu gelişiminde aile ortamındaki “psikolojik atmosfer” kavramı önemli bir rol oynamaktadır. Darling ve Steinberg’in de (2017) “ebeveynlik bağlamı” olarak ele aldığı aile içindeki psikolojik atmosfer kavramı çocuk yetiştirme sürecindeki temel değerleri ve tutumları içerir (Sümer vd., 2010).

Alan yazında genellikle ebeveynlik stilleri ve ebeveynlik uygulamaları kavramlarını ayrılmayarak beraber kullanılmıştır fakat Darling ve Steinberg (2017), çocuğun sosyalleşme sürecini daha iyi anlayabilmek için ebeveynlik uygulamaları ile ebeveynlik stilleri arasında kavramsal olarak farklı farklı ele alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Ebeveynlik uygulamaları, ebeveynlerin çocuk sosyalleştirme de gösterilen davranışlar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarıyla ödev yapması, çocuklarına kitap okumaları ve okul etkinliklerine katılmaları gibi eylemle ortaya konulan belirli uygulamalar örnek olarak verilebilir. Ebeveynlik stillerinin ebeveyn davranışlarını kapsayan daha geniş bir kavram olarak belirtmişlerdir. Darling ve Steinberg (2017) ebeveynlik stilini ise ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde ortaya koyduğu “duygusal iklim” olarak tanımlamaktadır. Ebeveynlik stilleri, duyarlılık ve talepkarlık boyutları ile ifade edilmiştir (Baumrind, 1991).

Ebeveynlik stilleri üzerine yapılan ilk çalışmalarda, aşağıdakiler de dahil olmak üzere farklı boyutlar ele alınmıştır: duyarlılık/tepkinsizlik (Baldwin, 1948), demokratik/otokratik, duygusal olarak ilgili/dahil olmayan (Baldwin, 1948), aşırı izin verici, koruyucu-izin verici, otoriter-diktatör, kabullenici, aşırı koruyucu, sahiplenici, talepkar muhalif, kopuk, reddedici, ilgisiz, özgürlükçü, demokratik, işbirlikçi (Schaefer, 1959), kabul/ret, baskınlık/boyun eğme ve kısıtlayıcılık/izin verilebilirlik (Becker, 1964). İlk araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar, çocuklarına ilgi (sıcaklık, duyarlılık olarak da tanımlanır), bağımsızlık (demokratik olarak da tanımlanır) ve sıkı kontrol sağlayan ebeveynlerin daha yüksek düzeyde yeterlilik ve sosyal yeterliliğe sahip çocukları olduğunu bulmuştur (Baldwin, 1948; Sears vd., 1957; Akt. Spera, 2005).

1930’lardan beri birçok araştırmacı ebeveynlik stilleri ile ilgili çeşitli kavramlar ortaya koymuştur. Holden ve Miller (1999) tarafından özetlenen 1931 yılından bu yayınlanan bazı ebeveynlik özellik şemalarının kronolojik listesine aşağıda yer verilmiştir (s.226):

Tablo 2.6.1. Ebeveynlik Özellik Şemalarının Kronolojik Listesi

Araştırmacı	Ebeveyn Özellik Profili
Levy (1931, 1943)	Aşırı koruyucu
Watson (1934)	Gevşek ev ortamına karşı katı ev ortamı
Hattick ve Stowell (1936)	Çocuğu bebekleştirme, zorlama veya uygun davranış
Symonds (1938)	Kabul etme ya da reddetme
Baldwin, Kalhorn ve Breese (1945)	Reddeden, sıradan ya da kabullenen
Lafore (1945)	Diktatörler, işbirlikçiler, ihmalciler ya da tavizciler
Crandall ve Preston (1955)	Duyarlı, daha az duyarlı, yetersiz bir şekilde duyarlı ya da aşırı duyarlı
Schaefer (1959)	Kabullenici, aşırı izin verici, koruyucu-izin verici, aşırı koruyucu, sahiplenici, otoriter-diktatör, talepkar muhalif, reddedici, ilgisiz, kopuk, özgürlükçü, demokratik, işbirlikçi
Moulton, Burnstein, Liberty ve Altuchner (1966)	Anne disiplin baskınlığına karşı baba disiplin baskınlığı Yüksek duygulanıma karşı düşük duygulanım
Ainsworth, Bell ve Slayton (1971)	Duyarlılığa karşı duyarsızlık
Baumrind (1971)	Otoriter, demokratik, izin verici (ve diğer alt boyutlar)
Koch, Chandler, Harder ve Paget (1982)	Bastırma, inkar, mantığa bürüme, yer değiştirme ya da yansıtma (ebeveyn savunma tarzları)
Pulkkinen (1982)	Çocuk merkezli olmaya karşı ebeveyn merkezli, rehberliğe karşı bencil davranış
Sameroff ve Freil (1985)	Ebeveyn düşüncelerinin simbiyotik, kalıpcı, telafi edici, çok yönlü düzeyleri
Metcalf ve Gaier (1987)	Aşırı gayret gösteren, aşırı koruyucu, ilgisiz, çatışmalı
McCord (1988)	Saldırgan, saldırgan olmayan ya da cezalandırıcı

Bu ilk çalışmaların ardından Diana Baumrind, ebeveynlerle kapsamlı gözlemler ve görüşmeler gerçekleştirdi ve bunun sonucunda en iyi bilinen ve etkili tipolojik yaklaşım ortaya çıktı (Baumrind, 1971, 1978). Literatürde en çok kabul görmüş kuramcı olan Baumrind (1966) ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde benimsedikleri tutum ve davranış biçimlerini

ebeveynlik stili (parenting style) olarak tanımlamıştır. Ebeveynlik stilleri, ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusundaki inanç, tutum ve beklentilerini açıklayan bir kavramdır. Baumrind (1966); ebeveynlerin inanç, tutum ve beklentilerini üç temel çocuk yetiştirme stiline göre sınıflandırmıştır. Bunlar otoriter stil, demokratik stil ve izin verici ebeveyn stilleridir. Baumrind'e göre her ebeveyn bu ebeveyn stillerinden bir tanesini daha baskın olarak benimsemektedir.

Maccoby ve Martin (1983), çocuk yetiştirme stillerinin temelini oluşturan alt boyutlar açısından değerlendirerek “duyarlılık” (responsiveness) ve “talepkarlık” (demandingness) olarak iki temel alt boyut olduğunu ileri sürmüşlerdir. Buna göre demokratik ebeveyn stiline sahip ebeveynler talep ve duyarlılık boyutlarını çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını gözeterek dengede tutarlar. Otoriter ebeveynler ise talepkarlık düzeyi yüksek ancak duyarlılık düzeyi daha düşük davranışlar benimserler. Maccoby ve Martin (1983), Baumrind' in ortaya koyduğu izin verici ebeveyn tutumunu genişleterek izin veren/ şımartan (permissive/indulgent) stil ve izin veren/ ihmalkar (permissive/neglecting) stil olarak iki kategoride ele almıştır. İzin veren/şımartan stile sahip ebeveynlerin talepkarlık düzeyi oldukça düşük duyarlılık seviyesi ise yüksektir. İzin veren/ihmalkar stile sahip ebeveynler ise her iki boyut açısından da düşük düzeye sahiptirler.

Macobby ve Martin' in (1983) belirttiği sınıflama ise aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2.6.2. Maccoby ve Martin'in (1983) Ebeveynlik Stilleri Sınıflaması

	Kabul eden, Duyarlı	Reddeden, Duyarsız
Talepkâr, Kontrolcü	Demokratik	Otoriter
Talepkâr Olmayan, Kontrolcü Olmayan	İzin Veren	İhmalkâr

2.6.1. Demokratik Ebeveyn Stili

Demokratik çocuk yetiştirme stilini benimseyen ailelerde sevgi, ilgi ve bağımsızlık kavramları ön planda olduğundan aile içinde çocuklara söz hakkı tanınmakta, çocukların fikirleri desteklenerek, saygı gösterilmektedir (Suldo ve Huebner, 2004). Demokratik ebeveynler çocuklarına karşı sıcak ve ilgilidirler bunun yanı sıra sabırlı ve duyarlı bir şekilde iletişim kurarlar (Baumrind, 1966). Ailelerin çocuklarına yansıtmış olduğu olumlu davranışlar

çocuklar tarafından içselleştirilerek, psikososyal açıdan sağlıklı bir kimlik geliştirmelerine önemli bir katkı sağlamaktadır. Demokratik ebeveyn stili; kabul görme, sevgi, saygı, ilgi, yeterli ve yerinde disiplin ile özdeşleşir ve bir çocuğun duygusal, bilişsel, ahlaki ve sosyal gelişimine önemli ölçüde katkı sağlayan stil olarak öne çıkmaktadır (Sümer ve Güngör, 1999). Demokratik ebeveynler çocuklarına rehber olarak uyulması gereken kuralları nedenlerini anlatarak açıklarlar. Çocuklarının ihtiyaçlarına karşı ilgili ve şefkatlidirler.

Demokratik stili benimseyen aileler çocuklarıyla birlikte nitelikli vakit geçirir ve sosyal hayatta sorumluluk almaları için onları teşvik eder. Her çocuğun biricik olduğunun farkındadırlar ve özerk hareket edebilme, kendini ifade etme ve kendi kararlarını verebilme gibi davranışlarının gelişmesini desteklerler (Obader, 2013). Demokratik stili benimseyen ebeveynlerin çocukları arkadaşlık ilişkilerinde ve öfkelerini kontrol etmede başarılıdırlar (Maccoby ve Martin, 1983). Ayrıca üretken, sorumluluk alabilen, özerk davranışlar sergileyen, sosyal ve duygusal açıdan başarılı çocuklardır. (Dornbusch, Ritter, Leiderman, Roberts ve Fraleigh, 2016; Ishak, Low ve Lau, 2012; İkiz ve Samur, 2016; Uykan ve Akkaynak, 2019).

2.6.2. Otoriter Ebeveyn Stili

Otoriter ebeveyn stiline sahip ebeveynler, çocuklarına karşı baskılayıcı, sınırlayıcı ve konulan kurallara koşulsuz bir şekilde uymaya zorlayıcı bir tutum içerisindedirler. Geleneksel aile yapısında bu ebeveyn stili yaygın olarak görülmektedir (Yağmurlu, Çıtlak, Dost ve Leyendecker, 2009). Çocuğun ilgi alanları dikkate alınmaz ve ebeveynler zihinlerinde var olan ideal çocuk profilini oluşturmak istemektedirler (Cüceloğlu, 2013). Otoriter ve baskıcı bir stile sahip ebeveynlerin değiştirilemez kuralları vardır ve çocuklarının bu kurallar dışına çıkmamaya zorlarlar. Kuralların dışına çıkıldığında ise çocuğun hemen uyarıldığı ve bu uyarının fiziksel bir cezayı da barındırabildiği bir tutumdur (Santrock, 2016; Akt. Çubukçu, 2019). Baumrind (1978), otoriter ebeveynlerin çocuklarına karşı sıcak duyarlı olmadıklarını öne sürmüştür. Uygunsuz olarak değerlendikleri davranışlara karşı hoşgörüsüzlerdir ve çocuklarından çok fazla beklentileri vardır. Bu ebeveynler katıdır, itaat bekler ve çocuklarının istemedikleri davranışlarında güç iddia ederler. Otoriter ebeveynler çocuklarını sosyalleştirirken yüksek talep ve beklentilerini katı kurallar ve emirlerle yansıtırlar ve çocuklarına bu kuralların arkasındaki mantığı anlatmazlar (Şahin, Ocak Karabay ve Demir, 2017). Örneğin, otoriter ebeveynler “okulda başarılı olmalısın, ben öyle söyledim.” şeklinde ısrarcı olabilir. Bu ebeveynler yüksek beklenti ve kontrol ölçümlerinde yüksek, ancak duyarlılık, sıcaklık ve çift yönlü iletişim ölçümlerinde düşük puan alırlar (Maccoby ve Martin, 1983). Otoriter stille yetiştirilen çocuklar kendi isteklerinin aksine dıştan denetimli olarak davranış sergilerler. Bu stile sahip ebeveynler

kontrolün ellerinde olmasına çok önem verirler ve çocukların bunu değiştirme çabalarını engellerler (Maccoby ve Martin, 1983).

Otoriter stille yetiştirilen çocuklar duygu ve düşüncelerini ifade etmekte zorlanma, kaygılı olma, itaatkâr davranış sergileme fakat otoritenin olmadığı durumlarda kurallara aykırı davranma gibi davranışlara sahip olabilirler (Uygun ve Kozikoğlu, 2020). Bu çocuklar kendilerinden güçlü kişilere karşı itaatkâr olabilirken güçsüzlere karşı saldırgan davranışlar gösterebilirler (Baumrind, 1966). Çocuk, ebeveynlerinin kendisini yargılayıcı bir şekilde eleştirmesinden dolayı kaygı duyabilir ve hata yapmaktan korkabilir (Yörüköğlu, 2016). Akran ilişkilerinde sorun yaşayabildikleri gibi yetişkinden bağımsız olarak karar verme ve özerk davranışlar gösterme açısından sorun yaşayabilmektedir (Sümer vd., 2010).

“Zor yoluyla denetleme” ve “sevgi esirgeyerek denetleme” tutumlarından çocuk gösterdiği davranışlara karşı nasıl bir tepki alacağından emin değildir (Kanak ve Pekdoğan, 2015). Öngörülemez tepkiler sonucunda çocuğun zihnindeki bilinmezlik onun sorgulamadan kabul etmesine ya da saldırgan davranışlar göstermesine neden olabilmektedir (Canatan vd., 2020). Yılmaz (1999) 3-6 yaş arası çocuklarla yaptığı bir çalışmada, otoriter ebeveynlik stiline sahip ebeveynlerin çocuklarının saldırgan davranış düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur.

2.6.3. İzin Verici Ebeveyn Stili

İzin verici tutum, çocukların davranışları ile ilgili olmayan, çocuklara ihmal boyutunda umarsızlık barındıran, sınır ve kuralların olmadığı ebeveyn tutumudur (Baumrind, 1966). Bu ebeveynler çocuklarına çok fazla özgürlük sunarlar ve onların davranışlarını kontrol etmedikleri gibi ihtiyaçlarını karşılamayı önemli bulmazlar (Ener ve Can, 2021). Çocukların istedikleri yiyecekleri yeme, istedikleri aktiviteleri istedikleri süre kadar gerçekleştirmeleri ve uyku saatleri gibi davranışları hakkında herhangi bir kontrol sürecine dahil olmazlar (Ogelman, Önder, Seçer ve Erten, 2013). Kural belirleme ve sınırlar oluşturmada zorluk yaşarlar (Altınkaynak ve Akman, 2019).

Baumrind (1971), izin verici ebeveyn tutumunu "uzlaşmaz", "izin verici" ve "izin verici-uzlaşmaz" şeklinde üçe ayırmıştır. İzin verici ebeveynler disiplinde oldukça serbesttir ve talepleri oldukça azdır. İzin verici-uzlaşmaz ebeveynler hem beklenti hem de taleplerinde uzlaşmaz ve gevşektir. Uzlaşmaz ebeveynler ise uzlaşmaz ama disiplinde aşırı gevşek olan ve çocuklarından yüksek bir beklentiye sahip ebeveynlerdir. İzin verici ebeveyn stili ile yetişen çocuklar, dürtü kontrolü zayıf, akademik anlamda geride kalan, benmerkezci ve motivasyonu düşük çocuklar olarak görülür (Baumrind, 1966, 1971, 1972; Grolnick, 2003). Gottman (1997),

izin verici ebeveynlerin çocuklarının duygu düzenleme ve konsantrasyon problemleri yaşadıklarını belirtmiştir.

2.7. İlgili Araştırmalar

2.7.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Duygu Düzenleme Becerisi ile İlgili Araştırmalar

Ural ve arkadaşları, (2015) okul öncesi dönemi çocuklarının sosyal yetkinlik, duygu düzenleme becerileri ve anne bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışmayı ilişkisel tarama modeline göre tasarlamışlardır. Araştırma kapsamında çalışma grubunu 60-72 aylık 224 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çocukların duygu düzenleme becerilerinin anneye güvenli bağlanma durumuyla arttığı tespit edilmiştir. Araştırmanın diğer bir sonucu ise duygu düzenleme becerilerinde yer alan olumsuz ve değişken duygu düzeylerinin annelerine güvenli bağlanan çocuklarda güvensiz bağlananlara göre daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Şahin ve Arı (2015) altı yaşında 137 çocuk ile yürütmüş oldukları çalışmada çocukların duygu düzenleme becerilerini bağlanma örüntüleri değişkeni açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda çocukların duygu düzenleme becerilerinin bağlanma örüntüleri açısından anlamlı farklılaşmalar tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın çocukların duygu düzenleme becerileri açısından güvenli bağlanan çocukların lehine olduğuna çalışma kapsamında ulaşılmıştır.

Koçyiğit, Yılmaz ve Sezer (2015) çocukların duygu düzenleme becerileri ve sosyal yetkinlikleri ile oyun becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışmayı ilişkisel tarama modeline göre tasarlamışlardır. Araştırma kapsamında 5-6 yaş aralığında olan 228 çocuk ile çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda çocukların duygu düzenleme becerilerinin alt boyutu olan “değişkenlik/olumsuzluk” ile çocukların oyun becerileri arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Seçer (2017) okul öncesi dönem çocuklarının sosyal yetkinlik durumlarına göre duygu düzenleme becerileri ile annelerinin duygu sosyalleştirme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapmış olduğu çalışmayı ilişkisel tarama modeline göre tasarlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu okul öncesine devam eden 160 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çocukların duygu düzenleme becerilerinin sosyal yetkinlik düzeyine göre

farklılaştığı ve anne duygu sosyalleştirme davranışlarının çocukların duygu düzenleme becerilerinin anlamlı bir şekilde yordadığına ulaşılmıştır.

Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu'nun (2017) yapmış oldukları çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerini farklı değişkenler; cinsiyet, kardeş sayısı, yaş, ebeveyn çalışma durumu, ebeveyn yaşı, ebeveyn eğitimi ve ailenin aylık geliri açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Betimsel yöntemlerden kesitsel tarama modeline göre tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu 4-6 yaş aralığında 240 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çocukların duygu düzenleme becerilerinin babanın çalışma durumuna, annenin eğitim durumu, annenin yaşı ve ailenin aylık gelirine göre farklılaştığı tespit edilmiştir.

Ersan (2017) okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık düzeylerini çocukların duygu düzenleme ve ifade etme becerileri açısından incelediği tez çalışmasını ilişkisel tarama modeline göre tasarlamıştır. Çalışma grubunu okul öncesi eğitime devam eden 3-5 yaş aralığında 863 çocuk oluşturan araştırmada anne ve öğretmen kanallarından da veriler toplanmıştır. Tez çalışması sonucunda okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunun çocukların saldırganlıklarını anlamlı olarak açıkladığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan çocukların duygu düzenleme becerileri değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunun ve duygu ifade etme becerileri öfkeli ve üzgün duygu ifade etme alt boyutlarının çocukların ilişkisel saldırganlıklarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin ve Arı (2018) yapmış oldukları çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile yürütücü işlevleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma kapsamında çalışma grubunu 6 yaşında olan 137 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çocukların duygu düzenleme becerileri ile yürütücü işlevlerin alt boyutu olan "bilişsel esneklik" arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunurken diğer bir alt boyut olan "soyutlama becerileri" ile arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir.

Yaman (2018) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri ve mizaç özellikleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç kapsamında ilişkisel tarama modeline göre tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi eğitime devam eden 4-5 yaş 102 çocuk oluşturmıştır. Tez çalışması sonucunda okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri gelişimlerinin ebeveynlerin demokratik ebeveyn tutum benimsemeleri ile olumlu otoriter ebeveyn tutumu sergilemeleri ile ise olumsuz etki gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yurdakul, Beyazıt ve Ayhan (2021) okul öncesi dönem çocuklarının etkileşimli oyun davranışları ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladıkları çalışmayı tarama modeline göre tasarlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 4-6 yaş aralığındaki 316 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çocukların etkileşimli oyun davranışlarının “oyun etkileşimi” alt boyutu ile duygu düzenleme becerileri arasında pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Diğer taraftan çocukların duygu düzenleme beceri puanlarının artışına bağlı olarak oyunun bozulması ve oyundan kopma olumsuz alt boyutlarının puanlarının azaldığına çalışma sonucunda ulaşılmıştır.

Vardi ve Demiriz (2021) yapmış oldukları çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile davranışsal öz düzenleme becerileri arasındaki ilişki incelemeyi amaçlamışlardır. Betimsel ve korelasyonel desene göre tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu 428 çocuk oluşturmuştur. Araştırma sonucunda çocukların duygu düzenleme becerileri ile davranışsal öz düzenleme becerileri arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer taraftan çocukların duygu düzenleme becerilerinin farklı değişkenler; anne öğrenim durumu ve çocuğun okula devam süresi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Tespit edilen bu farklılaşma anne öğrenim durumu ve çocuğun okula devam süresi arttıkça çocukların olumlu duygu düzenleme becerilerinin artış gösterdiği yönünde bulunmuştur.

Dağlı ve Dağlıoğlu (2021) yapmış oldukları çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerileri ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi ve duygu düzenleme becerilerinin problem çözme becerilerini yordama derecesini belirleme amaçlamışlardır. Araştırma kapsamında 5-6 yaş aralığında olan 120 çocuk ile çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarında çocukların duygu düzenleme becerilerin duygu düzenleme alt boyutu ile problem çözme becerileri arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmasının yanında çocukların problem çözme becerileri ile değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Çalışmanın diğer bir sonucunda ise çocukların duygu düzenleme becerilerinin farklı değişkenler açısından sadece tek çocuk olma durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın duygu düzenleme alt boyutunda tek çocuk lehine olduğu araştırma sonucunda tespit edilmiştir.

Yirik (2022), tez çalışmasında okul öncesine devam eden çocukların ebeveynlerinin riskli oyunlara izin verme düzeyleri ile bu çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda az riskli oyunlara izin vermeyen ebeveynlerin çocuklarının izin veren ebeveynlerin çocuklarına kıyasla duygu düzenlemede daha fazla zorluk yaşadıkları tespit edilmiştir.

İşbitiren (2022) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile annelerin ebeveyn stilleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Nicel desen ile yürütülen araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi eğitime devam eden 408 çocuk ve annesi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çocukların duygu düzenleme becerileri ile annelerin demokratik tutum stili arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Diğer taraftan annelerin aşırı koruyucu, otoriter ve izin verici ebeveynlik stilleri ile çocukları duygu düzenleme becerileri değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu arasında pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında işe koşulan hiyerarşik çoklu regresyon analizi sonucunda ise annelerin demokratik ebeveyn stillerinin çocukların duygu düzenleme becerilerini, otoriter ebeveyn stillerinin ise değişkenlik/olumsuzluk alt boyutlarının anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çelen (2022) okul öncesi dönem çocuklarının mizaç özellikleri ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasını ilişkisel tarama modeline göre tasarlamıştır. Araştırma kapsamında okul öncesi eğitime devam eden 303 çocuk ve çocukların ebeveynleri çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma sonuçlarına göre; çocukların duygu düzenleme becerileri duygu düzenleme alt boyut düzeylerinin ortalama olduğu değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunun ise düşük düzeyde yer aldığı tespit edilmiştir. Çocukların duygu düzenleme becerileri alt boyutları farklı değişkenler açısından ise değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunun anne yaşı, cinsiyet, anne öğrenim durumu ve baba öğrenim durumu açısından anlamlı farklılaşmalar olduğu tespit edilmiştir. Duygu düzenleme becerilerinin duygu düzenleme alt boyutunun ise anne çalışma durumu, anne öğrenim durumu, bakım veren, baba öğrenim durumu ve çocuk sayısı değişkenleri açısından anlamlı derecede farklılaştığı saptanmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu ile çocukların mizaç özellikleri duygusal duyarlılık, ritmiklik, dikkat ve sebat, tepkisellik durumu ile yakınlık ve uyum alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer taraftan Çocukların duygu düzenleme becerileri duygu düzenleme alt boyutu ile mizaç özellikleri tüm alt boyutları arasında negatif anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveynlik Stilleri ile İlgili Araştırmalar

Tezel Şahin ve Özyürek (2008) tarafından yapılan çalışmada 5-6 yaş çocuğu olan ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri incelenmiştir. 381 ebeveynin katıldığı çalışmada demokratik ebeveyn stili annelerde babalara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Annelerin ebeveynlik stilleri ile anne yaşı ve mesleği ile çocuğun cinsiyeti ve doğum sırası arasında

anlamalı ölçüde ilişki bulunmadığı ve babaların ebeveynlik stilleri ile yaş, öğrenim durumu ve ailede yaşayan diğer bireylerin varlığı arasında anlamalı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Altay ve Güre (2012), devlet ya da özel okul öncesi kuruma devam eden kız ve erkek çocukların sosyal yeterlikleri ve olumlu sosyal davranışları ile annelerinin ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkileri incelediği araştırmasında çalışma grubunu 344 anne ve çocukların öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırma sonucunda annesi demokratik ebeveyn stiline sahip çocukların akranlarla olan negatif ilişkilerinin, izin verici ebeveyn stiline sahip çocuklardan daha yüksek olduğu, anneleri demokratik ebeveyn stiline sahip çocukların anneleri tarafından rapor edilen olumlu sosyal davranışlarının, izin verici ebeveyn stiline sahip çocuklarıkinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca anneler ve öğretmenler tarafından değerlendirilen kız çocuklarının olumlu sosyal davranışlarının erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Can (2015) anaokuluna devam eden 36-60 ay arası çocukların annelerinin ebeveynlik stillerinin çocuklarda hazzı erteleme davranışı gelişimindeki etkisini araştırmak amacıyla deneysel bir çalışma ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda demokratik ve otoriter stile sahip ebeveynlerin çocuklarının, izin verici stile sahip annelerin çocuklarına göre hazlarını daha fazla erteledikleri bulunmuştur.

Alabay (2017), çalışmasında 422 ebeveynin katılımıyla çocuk yetiştirmede gösterdikleri ebeveyn stillerini çeşitli değişkenler dayalı olarak incelemiştir. Çalışmayan ebeveynlerin, çalışan ebeveynlere oranla daha koruyucu bir tutum içinde olduğu, ebeveynlerin kız çocuklarına oranla erkek çocuklarına karşı daha otoriter bir tutum ortaya koyduğu ve ebeveynlerin çocuk gelişimi ile ilgili seminare katılma durumlarının otoriter ve aşırı koruyucu tutum puan ortalamalarını düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Bolat (2017) araştırmasında ebeveynlik stillerinin çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri puanları ile çocukların sosyal beceri puanları arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamalı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Önder, Dağal ve Bayındır (2018), annelerin ebeveynlik stillerinin okul öncesi dönem çocukların ego sağlamlık düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisini ve mizaç özellikleri incelemiştir. Otoriter ve izin verici ebeveynlik stilleri ile mizaç özelliklerinden olan sebatkârlık ve tepkiselliğin birlikte ego sağlamlığı üzerindeki açıklama oranının %33 olduğu ve aralarındaki ilişkinin de orta seviyede olduğu bulunmuştur. Otoriter ebeveynlik stili gösteren ebeveynlerin çocuklarının ego sağlamlığı puanının daha düşük olduğu bulunmuştur.

Yaman (2018), okul öncesine devam eden 102 çocuk ve ebeveynlerinin katılımcı olduğu tez çalışmasında duygu düzenleme becerileri ve mizaç özellikleri ile ebeveynlerinin çocuk yetiştirme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda demokratik stil ile duygu düzenleme becerisi arasında pozitif yönlü, otoriter stil ile ise negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.

Akaydın (2019) tez çalışmasında babaların ebeveynlik stili ile çocuklarının sosyal etkinlik ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Okul öncesi dönemdeki çocukların; babalarının gösterdiği demokratik ebeveynlik stili olumlu yönde ve izin verici ebeveynlik stili ise olumsuz yönde sosyal davranış gelişimlerini yordadığı bulunmuştur.

Arabacıoğlu (2019), 5 yaşında 248 çocuğun, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin katılımcı olduğu çalışmasında çocuklarının okula uyum düzeyleri ile ebeveynlerinin çocuk yetiştirme stilleri ve çocuğun mizacı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda annelerin demokratik ebeveynlik stilleri ile çocukların okula uyumları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Uygun ve Kozikoğlu (2020) çalışmasında okul öncesine devam eden çocukları olan 521 ebeveynin ebeveynlik stillerini incelemiştir. Ebeveynlerin en fazla demokratik ve aşırı koruyucu stili gösterdiklerini, ailedeki çocuk sayısı arttıkça ebeveynlerde demokratik stili daha az benimsedikleri, öğrenim durumu ve gelir düzeyi yükseldikçe demokratik stili daha fazla benimsedikleri, otoriter ve aşırı koruyucu stili ise daha az benimsedikleri bulunmuştur.

Taner Derman, Türen ve Buntürk (2020) araştırmasında annelerin ebeveyn stilleri ile çocuklarının empati becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çocukların duygusal empati ve genel empati becerileri ile demokratik stil arasında pozitif ilişki bulunurken çocukların duygusal, davranışsal ve genel empati becerileri ile otoriter arasında negatif ilişki bulunmuştur. Ayrıca duygusal empati becerileri ile izin verici stil arasında da negatif ilişki olduğu bulunmuştur.

Bülbül ve Akkaynak (2021), okul öncesine devam eden çocukların rekabet stilleri ile ebeveynlerinin çocuk yetiştirme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya 280 çocuk ve ebeveyn katılım sağlamıştır. Demokratik ebeveyn stili ile çocukların başkalarına odaklı rekabet stilleri arasında pozitif yönde ilişki, otoriter ebeveyn stili ve aşırı koruyucu ebeveyn stili ile çocukların göreve odaklı rekabet stilleri arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur.

Yıldız (2023) tez çalışmasında okul öncesi eğitime devam eden 400 katılımcı çocuk ve çocukların ebeveynleri ile yaptığı çalışmasında; çocukların rekabet stilleri, kaygı düzeyleri ve

ebeveynlerinin ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda demokratik ebeveyn stili ile toplam kaygı bozukluğu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken göreve yönelik rekabet stili arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca otoriter ve aşırı koruyucu ebeveynlik stilleri ile toplumsal kaygı bozukluğu, yaygın kaygı bozukluğu, ayrılma kaygı bozukluğu, özgül fobi kaygı bozukluğu ve toplam kaygı bozukluğu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Kapucuoğlu (2023), 550 ebeveyn ve 156 katılımcı öğretmen ile gerçekleştirdiği tez çalışmasında okul öncesi dönem çocuklarının ego sağlımlıkları ve duygu düzenleme becerilerini, ebeveynlerinin birlikte ebeveynlikleri ve ebeveynlik stilleri açısından incelemiştir. Çalışmanın sonucunda çocukların duygu düzenleme becerilerinin ve ego sağlımlıklarının ebeveynlerinin bireysel ebeveynlik stilleri ile ilişkisi ortaya konulmuştur. Annelerin ebeveynlik stilleri ile çocukların duygu düzenleme becerileri incelendiğinde, duygu düzenleme becerileri ile annelerin kapsamlı olumlu ebeveynlik, (proaktif ebeveynlik, pekiştirme boyutu, destekleyici yaklaşım ve samimi ilişki boyutu) aynı yönde ilişkilidir; kapsamlı olumsuz ebeveynlik, ise ters yönde ilişkilidir. Babaların ebeveynlik stilleri için ise duygu düzenleme becerisi arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır. Ayrıca çocukların duygu düzenleme becerilerinin ve ego sağlımlıklarının ebeveynlerinin birlikte ebeveynlikleri ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkili olduğu bulunmuştur.

2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Duygu Düzenleme Becerisi ile İlgili Araştırmalar

Carlson ve Wang (2007) yapmış oldukları çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının engelleyici kontrol ve duygu düzenleme becerilerini farklı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda deneysel tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu 4-6 yaş aralığındaki 53 çocuk oluşturmuştur. Araştırma kapsamında veriler görüşmeye dayalı test ve teknikler aracılığıyla 45 dakika oturum süresiyle toplanmıştır. Araştırma sonuçlarında çocukların engelleyici kontroldeki bireysel farklılıkları ile duygu düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişkinin çocukların yaş değişkeninin yanında engelleyici kontrol becerileri olan duygu anlama ve olumlu veya olumsuz duygusal ifade kontrolü açısından anlamlı farklılaşmalar içerdiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin eylemsel kontrol ve çocukların bilişsel ve mizaç özellikleri açısından değişim gösterdiği araştırma sonucunda ulaşılmıştır.

Cohen ve Mendez (2009) yapmış oldukları çalışmada Head Start erken müdahale programına katılan risk altındaki okul öncesi dönem çocuklarının dil becerileri, duygu düzenleme becerileri ve akran oyun davranışları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. İlişkisel tarama modeline göre tasarlanan çalışmanın amacı doğrultusunda ilgili ölçekler ile 331 çocuktan veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin dil becerileri ve akran oyun davranışları açısından anlamlı derecede farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu farklılaşma çocukların dil becerileri bağlamında alıcı dil gelişimini yüksek olan çocukların lehine olduğu ve akran oyun davranışları bağlamında ise içselleştirme ve dışsallaştırma yapan çocukların aleyhine olduğu araştırma sonucunda ulaşılmıştır.

Sala, Pons ve Molina (2014) yapmış oldukları çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının anlatımlarına yansıyan duygu düzenleme becerilerinin gelişimini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda deneysel desene göre tasarlanan araştırmada 3-6 yaş aralığında okul öncesi eğitime devam eden 69 çocuktan veriler toplanmıştır. Araştırma sonuçlarında 5-6 yaş aralığındaki çocukların duygu düzenleme becerileri ile 3-4 yaş aralığındaki çocukların duygu düzenleme becerileri kelime dağarcığına bağlı değişiklik gösterdiği aynı zamanda 5-6 yaş aralığındaki çocukların bilişsel gelişimiyle beraber kendini ifade etme yönünden gelişim gösterdiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin düzenlemesinde IQ' nun önemli bir etki yarattığı araştırma sonucunda ulaşılmıştır.

Di Maggio, Zappulla ve Pace (2016) yapmış oldukları çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin duygu bilgisi ile uyum arasındaki ilişkilere aracı edip etmediğini amaçlamışlardır. İlişkisel tarama modeline göre tasarlanan araştırmanın amacı doğrultusunda 3-5 yaş aralığındaki 240 çocuktan ve öğretmenlerinden veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda Di Maggio ve arkadaşları (2016) okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin çocukların duygu bilgisi ve uyumu arasındaki ilişkide aracı rolü üstlendiğine ulaşmışlardır. Diğer taraftan çocukların duygu bilgisi ve öfke-saldırganlık alt boyutlarının arasında doğrudan bir ilişki bulunmamasına rağmen duygu düzenleme becerilerinin aracılık rolü ile anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

Stavrou (2019) yapmış olduğu çalışmada sosyodramatik oyun tekniğinin okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri geliştirme bağlamındaki etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Vaka incelemesi yöntemine göre tasarlanan çalışmanın odağı tek ebeveynli bir ailede büyüyen Andreas isimli dört yaşındaki bir çocuk olarak belirlenmiştir. Araştırma

bulgularında Andreas'ın tek ebeveyni olan annesinin Andreas'a karşı göstermiş olduğu tutarsız davranışlarının duygu düzenleme becerilerinin düşük olmasına ve saldırgan davranış eğilimi göstermesine zemin hazırladığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda Andreas'a uygulanan sosyodramatik oyun temelli üç aylık müdahale programının duygu düzenleme becerilerinin olumlu yönde ilerlemesinde kritik bir önem taşıdığına ulaşılmıştır.

Molina, Quintanilla, Sarmento Henrique, Martín Babarro, ve Giménez-Dasi (2020), duygu düzenleme becerisi ve duygusal farkındalık arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda okul öncesine devam eden 108 çocuk ile boylamsal bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi yıllarda duygu düzenleme becerisinin çocuğun duygusal farkındalığını yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Hamaidi, Mattar ve Arouri (2021), yapmış oldukları çalışmada okul öncesine devam eden çocukların duygu düzenleme becerileri ile sosyal yetkinlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmaya 220 çocuk katılmıştır. Çocukların duygu düzenleme becerileri ile sosyal yetkinlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca duygu düzenleme ile sosyal yeterlilik alt ölçeklerinin her biri (genel uyum, genel duygusal uyum, akranlarla sosyal etkileşimler ve yetişkinlerle sosyal etkileşimler) arasındaki korelasyonun yüksek düzeyde anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveynlik Stilleri ile İlgili Araştırmalar

Winsler, Madigan ve Aquilino (2005), aynı ailedeki anne ve babalar arasında ebeveynlik stilleri açısından algılanan benzerlik ve farklılıkları araştırmıştır. Araştırma sonucunda, aynı evdeki iki ebeveynin kullandığı ebeveynlik stilleri arasında orta düzeyde bir benzerlik olduğu ve babalar eşlerini kendilerine göre daha otoriter, daha izin verici ve daha az otoriter algılarken, anneler sadece kendilerini babalara göre daha otoriter algıladıkları bulunmuştur.

Paulussen-Hoogeboom, Hermanns, Peetsma ve Van Den Wittenboer (2008), 196 çocuk ve annelerinin katılımcı olduğu araştırmada, çocukların olumsuz duygusallığı ile problem davranışları (içselleştirme ve dışsallaştırma) arasındaki ilişkiyi ebeveynlik stiline aracılık rolü bakımından incelenmiştir. Çocuğun olumsuz duygusallığı ile içselleştirme ve dışsallaştırma davranışları arasındaki ilişkiye annelerin demokratik ebeveynlik tarzının aracılık ettiği bulunmuştur.

Newman (2017), ebeveynlik stilleri ile öz düzenleme becerisi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda demokratik ebeveyn stiline gelişmiş öz düzenlemeyle

pozitif yönde ilişkili olduğunu ve otoriter ve izin verici ebeveynliğin azalan öz düzenlemeyle ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Maftai, Holman ve Carlig (2020), ebeveynlerin ve çocukların mutluluk algısı ile ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda çocukların algıladığı mutluluk ve ebeveynlerin algıladığı mutluluk ile demokratik ebeveyn stili arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.

Sadeghi, Ayoubi, Brand (2022), ilkökul çağındaki 200 çocuğun katılımcı olduğu araştırmada geleceğe yönelik biliş becerileri ile ebeveynlerinin çocuk yetiştirme stilleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Demokratik ebeveyn stili ile çocukların ileriye yönelik hafıza, olaysal öngörü, planlama, hazzın ertelenmesi ve geleceğe yönelik biliş becerileri toplam puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Otoriter ebeveyn stili ile çocukların planlama, hazzın ertelenmesi ve geleceğe yönelik biliş becerileri toplam puanı arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Carroll (2022), ebeveynlere yönelik pozitif disiplin seminerinin çocukların uyumu ve ebeveynlerinin çocuk yetiştirme stiline olan etkisini araştırmıştır. Üç ay süren pozitif disiplin ebeveynlik seminerine katılan deney grubundan elde edilen veriler incelendiğinde otoriter ebeveynlik stilinde, hoşgörülü ebeveynlik stilinde ve ebeveyn stresinde azalma gözlenmiştir. Aynı zamanda çocuğun akademik yetkinliğinde artış ve problem davranışlarında azalma gözlenmiştir.

Kong ve Yasmin (2022), araştırmalarında ebeveynlik stilleri akademik başarı üzerindeki etkisinin yanı sıra ebeveyn öz yeterliliğinin aracılık rolünü incelemiştir. Araştırmanın sonucunda demokratik ebeveynlik stiline çocukların akademik başarılarıyla olumlu yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Daha sonra ebeveyn öz yeterliliğinin aracı rolü test edilmiş ve ebeveynlik stili ile akademik başarı arasında potansiyel bir aracı olduğu bulunmuştur. Ebeveynin yüksek öz yeterliliği, ebeveynlerin çocuğun ihtiyaçlarına cevap verme, sıcak ve şefkatli yaklaşım ve bakım sağlama dahil olmak üzere çeşitli optimum ebeveynlik uygulamalarını benimsemesiyle bağlantılıdır.

Ping, Wang, Li ve Li (2023), 236 ortaokul öğrencisi ve çocukların babalarının katılımcı olduğu çalışmada babaların ebeveynlik stresi ve ebeveynlik stillerinin problem davranışları içselleştirme ve dışsallaştırma üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda babaların olumlu ebeveynlik stilleri ile ebeveyn tükenmişliği arasında negatif yönlü anlamlı

iliŖki bulunmuŖtur. Ayrıca babaların ebeveyn tükendiŖliđi ile çocukların problem davranıŖlarıyla arasında pozitif yönlü iliŖkiye bulunmuŖtur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve veri analizine ilişkin süreçler yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmıştır. İlişkisel araştırma, birden fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve sebep-sonuç üzerindeki etkilerini araştırmak için yapılan, değişkenlere herhangi bir şekilde müdahale edilmeyen araştırma türüdür (Karasar, 2005).

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında Ankara ilinin Etimesgut ve Sincan ilçelerinde yer alan MEB'e bağlı resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 226 çocuğun (N=226) anne (N=226) ve babaları olmak üzere toplam 452 katılımcıdan oluşmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin sosyodemografik bilgiler Tablo 3.2.1' de sunulmuştur. Çalışma grubunu belirleme sürecinde maliyet ve ulaşım açısından kolay olması dikkate alınmış ve çalışma grubunu oluşturmak için basit seçkisiz örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme, evrendeki birimlerin eşit seçilme olasılığına sahip olduğu ve örneklemin evreni en geçerli şekilde temsil ettiği örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Tablo 3.2.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Demografik değişkenler	Gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yaş	4	68	30,1
	5	125	55,3
	6	33	14,6
Cinsiyet	Erkek	110	48,7
	Kız	116	51,3
Anne yaşı	30 ve altı	50	22,1
	31-40	145	64,2
	41 ve üstü	31	13,7
Baba yaşı	30 ve altı	16	7,1
	31-40	147	65,0
	41 ve üstü	62	27,4
Kardeş sayısı	1	57	25,2
	2	119	52,7
	3 ve üstü	49	21,7
Doğum sırası	1	116	51,3
	2	82	36,3
	3 ve üstü	28	12,4
Anne olma yaşı	20 ve altı	37	16,4
	21-30	152	67,3
	31 ve üstü	37	16,4
Baba olma yaşı	20 ve altı	8	3,5
	21-30	151	66,8
	31 ve üstü	66	29,2
Anne öğrenim durumu	İlkokul/ortaokul	45	19,9
	Lise	66	29,2
	Ön lisans	27	11,9
	Lisans	68	30,1
	Lisansüstü	20	8,8
Baba öğrenim durumu	İlkokul/ortaokul	44	19,5
	Lise	68	30,1
	Ön lisans	39	17,3
	Lisans	66	29,2
	Lisansüstü	8	3,5
Anne çalışma durumu	Çalışıyor	54	23,9
	Çalışmıyor	172	76,1
Baba çalışma durumu	Çalışıyor	212	93,8
	Çalışmıyor	14	5,3

Araştırmanın demografik değişkenlerinin dağılımı incelendiğinde, cinsiyet dağılımında erkeklerin %48,7'sini, kızların ise %51,3 'ünü oluşturmaktadır. Yaşa göre çocukların %30,1'inin 4 yaş, %55,3'ünün 5 yaş ve %14,6'sının 6 yaşında olduğu görülmektedir. Anne yaşı değişkeni incelendiğinde; annelerin %64,2 değeri ile en çok 31-40 yaş ve olduğu görülürken %13,7 değeri ile en az 41 yaş ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Baba yaşları incelendiğinde ise; babaların %65,0

değeriyle en çok 31-40 yaş aralığında olduğu, %7,1 değeri ile en az 30 ve altı yaş aralığında olduğu görülmektedir. Kardeş sayısına göre, %25,2'sinin 1 çocuk, %52,7' sinin 2 çocuk ve %21,7'sinin 3 ve üstü çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir. Doğum sırası değişkeninde, ilk çocukların %51,3, ikinci çocukların %36,3 ve üçüncü çocuk ve üstünün %12,4 oranında dağıldığı görülmüştür. Anne olma yaşı incelendiğinde, %16,4'ünün 20 ve altı, %67,3'ünün 21-30 ve %16,4'ünün 31 yaş ve üstünde olduğu belirlenmiştir. Baba olma yaşı incelendiğinde, %66,8 değeri ile en çok 21-30 yaş iken %3,5 değeri ile en az 20 ve altı yaş olduğu belirlenmiştir.

Anne öğrenim durumu değişkeni incelendiğinde, %30,1 değeri ile en çok lisans mezunu anneler, %8,8 değeri ile en az lisansüstü mezunu annelerin olduğu belirlenmiştir. Baba öğrenim durumuna bakıldığında ise; %30,1 değeri ile en çok lise mezunu babalar, %3,5 değeri ile en az lisansüstü mezunu olan babaların olduğu belirlenmiştir. Son olarak anne çalışma durumu incelendiğinde, %23,9'unun çalıştığı ve %76,1'inin çalışmadığı, baba çalışma durumuna göre ise %93,8'inin çalıştığı ve %5,3'ünün çalışmadığı görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik bilgi formunda çocukların; yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası ve ebeveynlerin; yaşı, ebeveyn olma yaşı, öğrenim durumu, çalışma durumu ve aylık gelir düzeyi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.3.2 Anne Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği (ASBÖ)

Anne ve babanın ebeveynlik stillerini değerlendirmek amacıyla Robinson, Mandlco, Olsen ve Hart (1995) tarafından geliştirilmiştir. Okul öncesi ve ilköğretim seviyesindeki çocukların anne ve babalarının demokratik, otoriter ve izin verici ebeveynlik stillerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Önder ve Gülay (2009) tarafından gerçekleştirilen Türkçe' ye uyarlama çalışmasında, ölçek 5-6 yaşlarındaki çocukların anne babası olan, 320 anne ve 284 baba olmak üzere toplam 604 ebeveyne uygulanmıştır. Uyarlama çalışmasında demokratik tutuma ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.84, otoriter tutuma ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.71 ve izin verici tutuma ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise 0.38 olarak saptanmıştır. Güvenirlik çalışmaları sonrasında 5 madde ölçekten çıkarılmıştır. 27 maddeden oluşan ölçek 5'li likert tipte olup maddeler “her zaman gösteririm”, “çok sık gösteririm”, “yarı yarıya gösteririm”, “ara sıra gösteririm” ve “hiç göstermem” şeklindedir. Bu çalışmada, anneler için ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı demokratik stil alt boyutu için 0.901; otoriter alt boyutu için 0.827; izin verici alt boyutu 0,535

ve genel ortalama 0.910 olduğu tespit edilmiştir. Babalar için ise Cronbach Alpha katsayısı demokratik stil alt boyutu için 0.928; otoriter alt boyutu için 0.810; izin verici alt boyutu 0.598 ve genel ortalama 0.577 olduğu tespit edilmiştir.

3.3.3. Duygu Düzenleme leği (DD)

Shields ve Cicchetti (1997) tarafından geliştirilen Emotion Regulation Checklist (ERC), Türkçe 'de Duygu Düzenleme leği olarak kullanılmaktadır. Türkçe uyarlaması Batum ve Yağmurlu (2007) tarafından yapılmıştır. Duygu Düzenleme leği, okul öncesi ve okul çağındaki çocukların duygusal tepkiselliği ve duyguların içinde bulunulan ortama göre düzenlenip ifade edilmesini değerlendiren 24 maddeden oluşup ‘‘Duygu Düzenleme-kontrol’’ ve ‘‘Değişkenlik/olumsuzluk’’ olmak üzere iki alt boyuta sahiptir. Ölçeğin duygu Düzenleme-kontrol alt boyutu 8 maddeden oluşmaktadır. Duygu Düzenleme-Kontrol’’ boyutunda yer alan maddelere örnek olarak ‘‘Neşeli bir çocuktur. Yetişkinlerin arkadaşça ya da sıradan (nötr) yaklaşımlarına olumlu karşılık verir. zldğn, kızıp şkelendiğini veya korktuğunu söyleyebilir. Kendini başkalarının yerine koyarak onların duygularını anlar; başkaları zgn ya da sıkıntılı olduğunda onlara ilgi gösterir’’ maddelerini verilebilir. Bu maddeler duygu düzenleme-kontrol boyutunda olumlu empatik beceriler, neşeli ve mutlu olma durumu, uyaranlara karşı olumlu tepki verme, duygularını kontrol etme ve ifade etme şeklinde değerlendirirler.

Ölçeğin değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu 15 madde içermektedir. Bu maddelere örnek olarak ‘‘Yetişkinlerin sınır koymalarına sinirlenir. Yüzü ifadesizdir; yüz ifadesinden duyguları anlaşılmaz. Başkalarını rahatsız edecek veya etrafa zarar verebilecek kadar aşırı enerjik, hareketli davranır. Yaşıtlarının arkadaşça ya da sıradan (nötr) yaklaşımlarına olumsuz karşılık verir (rneğin, kızgın bir ses tonuyla konuşabilir ya da ürkek davranabilir)’’ soruları verilebilir. Bu maddeler değişkenlik/olumsuzluk boyutunda dürtüsellik, değişken ruh hali, durumlar karşısında kolaylıkla şkelenme ve düşünmeden ani tepki verme, yetişkinden bağımsız olamama, durumlar karşısında duygularını anlayamama ve ifade edememe şeklinde değerlendirirler. Ölçekte değerlendirme 4'l likert tipi olup derecelendirme ‘‘Hiçbir zaman/nadiren’’ seçeneği 1 puan, ‘‘bazen’’ seçeneği 2 puan, ‘‘sık sık’’ seçeneği 3 puan, ‘‘neredeyse her zaman seçeneği’’ 4 puan şeklinde yapılmaktadır. Duygu Düzenleme -kontrol alt boyutundan yüksek puanlar duygu düzenleme becerisinin ileri düzeyde olduğunu göstermektedir. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutundan alınan yüksek puanlar ise duygu düzenleme becerisinde zorluk yaşandığını göstermektedir. Bu araştırmada, ölçeğin Cronbach

Alpha katsayıları duygu düzenleme-kontrol alt boyutu için 0.776, değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu içinde 0.907 ve genel ortalama için ise 0,702 olarak hesaplanmıştır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplamaya başlamadan önce gerekli ölçek izinlerinin alınmasının ardından Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan araştırma etik izni alınmıştır. Daha sonra Millî Eğitim Bakanlığı'ndan resmi araştırma izni alınmıştır. Ankara ilinin Etimesgut ve Sincan ilçelerinden araştırma izni alınan okulların tümü ziyaret edilmiştir. Bu okullardan çalışmayı kabul eden 11 okuldan toplam 35 öğretmen ile görüşülerek çalışma hakkında bilgi verildi. Bu öğretmenlerden sınıfında rastgele 10 çocuk seçmeleri ve o çocukların velilerine Katılım Kabul Formu göndermeleri istendi. Araştırmaya onay veren 346 çocuğun anne ve babası çalışmaya dahil edildi. Öğretmen aracılığıyla velilere veri toplama araçları Demografik Bilgi Formu, Anne-Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği ve Duygu Düzenleme Ölçeği gönderildi. Velilerden Duygu Düzenleme Ölçeği'ni anne-baba ortak doldurmaları, Anne-Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği'ni ise hem annenin hem de babanın ayrı ayrı doldurması istendi. Anne-Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği'nin geri dönüşünü sağlayan anne (n=286) baba (n=286) olmak üzere toplam 572 katılımcı ile çalışma grubu oluşturuldu. Ancak geri dönüşüm sağlanan her iki ölçekte de "kodlanmamış madde olması, anne formu olup baba formu olmaması, baba formu olup anne formu olmaması gibi nedenlerden dolayı 120 katılımcı çalışma dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak toplamda (n=226) baba (n=226) olmak üzere toplam 452 katılımcı çalışma grubuna dahil edilmiştir.

3.5. Veri Analizi

Veriler IBM SPSS Statics 24.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin dağılımları için yüzde ve frekans, minimum-maksimum değerleri incelenmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini saptamak için basıklık-çarpıklık değerleri ve Q-Q plot grafikler ve histogram grafikleri incelenmiştir. Tablo 3.5.1' de araştırmada yer alan değişkenlerin basıklık çarpıklık değerleri yer almaktadır. Değişkenler arasındaki doğrusal gücü incelemek için Pearson momentler çarpımı, sürekli değişken ile iki veya ikiden fazla süreksiz değişken arasındaki farkın analizinde bağımsız grup t testi ve en az üç grup olmak üzere ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla ANOVA yöntemi kullanılmıştır. ANOVA analizinden elde edilen farklılıkları tespit etmek amacıyla LSD (Least Significant Difference) testi uygulanmıştır.

Tablo 3.5.1. Ölçeklerin Boyut ve Alt Boyutlarının Çarpıklık-Basıklık Değerleri

Ölçekler	Alt Boyutlar	Çarpıklık	Basıklık
Duygu Düzenleme	Duygu Düzenleme-kontrol	-0,2	-0,3
	Değişkenlik/olumsuzluk	0,2	-0,5
	Genel Ortalama	0,1	0,9
Ebeveynlik Stilleri (Anne)	Demokratik	-1,6	2,2
	Otoriter	1,8	3,0
	İzin verici	0,3	-0,5
Ebeveynlik Stilleri (Baba)	Demokratik	-1,3	1,4
	Otoriter	1,3	1,5
	İzin verici	0,6	0,2

Duygu düzenleme ölçeğinde duygu düzenleme-kontrol alt boyutunun çarpıklık ve basıklık değeri -0,2 ile -0,3 olarak belirlenmiştir. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunun çarpıklık basıklık değeri ise 0,2 ile -0,5 olarak belirlenmiştir. Genel ortalamanın ise çarpıklık ve basıklık değeri 0,1 ile 0,9 olarak hesaplanmıştır.

Annelik stillerinde demokratik alt boyutun çarpıklık değeri -1,6 ve basıklık değeri 2,2 olarak belirlenmiştir. Otoriter alt boyutun çarpıklık değeri 1,8 ve basıklık değeri 3,0 olarak saptanmıştır. İzin verici alt boyutun çarpıklık değeri 0,3 ve basıklık değeri -0,5'tir. Babalık stillerinde demokratik alt boyutun çarpıklık değeri -1,3 ve basıklık değeri 1,4 olarak belirlenmiştir. Otoriter alt boyutun çarpıklık değeri 1,3 ve basıklık değeri 1,5 olarak saptanmıştır. İzin verici alt boyutun çarpıklık değeri 0,6 ve basıklık değeri 0,2'dir. Çarpıklık-Basıklık katsayısının +2 ile -2 arasında olması durumunda veri setinin normal dağıldığı (George ve Mallery, 2010) kabul edilmiştir ve parametrik testler kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin olarak yapılan istatistiksel analizlerden elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan birinci alt problem “Çocukların duygu düzenleme becerileri (duygu düzenleme-kontrol ve değişkenlik/olumsuzluk) ne düzeydedir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular tablo 4.1.1’ de sunulmuştur.

Tablo 4.1.1. Çocukların Duygu Düzenleme Beceri Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

	Alt boyutlar	Min	Max	$\bar{x}$	SS
Duygu	Duygu				
Düzenleme	düzenleme/kontrol	2,11	4,00	3,00	0,37
Ölçeği	Değişkenlik/olumsuzluk	1,13	3,13	1,93	0,39
	Genel Ortalama	1,54	3,17	2,33	0,22

Duygu düzenleme ölçeğinde duygu düzenleme/kontrol alt boyutunun ortalama değeri 3,00 ve standart sapması 0,37 olarak belirlenmiştir. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunun ortalaması 1,93 ve standart sapması 0,39, olarak saptanmıştır. Genel ortalama ise 2,33 ve standart sapması 0,22 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular ışığında çocukların duygu düzenleme genel aritmetik ortalamasının ortalamanın üstünde olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan duygu düzenleme/kontrol alt boyutunun aritmetik ortalama değeri 3,00 ile “yüksek” bulunurken değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu 1,93 değeri ile “düşük” olduğu tespit edilmiştir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan ikinci alt problem “Çocukların duygu düzenleme beceri düzeyleri; cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba yaşı, anne-baba olma yaşı, anne-baba öğrenim durumu ve anne-baba çalışma durumu değişkenlerine göre farklılık

göstermekte midir?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.2.1 ile Tablo 4.2.12 arasında sunulmuştur.

Tablo 4.2.1. Çocukların Duygu Düzenleme Beceri Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t- Testi Sonuçları

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	t	p
Cinsiyet						
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	Erkek	2,92	0,36	-3,521	0,001*
		Kız	3,09	0,37		
	Değişkenlik/olumsuzluk	Erkek	1,98	0,42	1,948	0,053
		Kız	1,88	0,36		
	Genel Ortalama	Erkek	2,33	0,25	0,004	0,997
		Kız	2,33	0,20		

Cinsiyet değişkenine göre çocukların duygu düzenleme/kontrol alt boyut ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ($t = -3,521$, $p < 0,05$), bu farklılığın kız çocukları lehine ($\bar{x} = 3,09$) olduğu görülmektedir. Duygu düzenleme değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Genel ortalama ise istatistiksel olarak anlamlı ($t = 1,948$, $p > 0,05$) bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu bulguya göre duygu düzenlemede cinsiyet değişkeninin etkili bir faktör olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2.2. Yaş Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Yaş	$\bar{x}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	4	2,95	0,38	1,54	0,217	
		5	3,04	0,38			
		6	2,96	0,30			
	Değişkenlik/olumsuzluk	4	1,93	0,37	7,921	0,0001*	4-6
		5	1,86	0,39			
		6	2,16	0,36			
	Genel Ortalama	4	2,32	0,21	6,901	0,001*	4-6
		5	2,30	0,23			
		6	2,46	0,19			

Tablo 4.2.2'ye göre duygu düzenleme genel ortalama ve değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu ortalamalarına çocuk yaşı değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p=0,0001$, $p=0,001<0,05$). Bu farklılığın çocukların değişkenlik/olumsuzluk alt boyut ortalamalarına göre altı yaş lehine olduğu belirlenmiştir. Duygu düzenleme genel ortalamaları incelendiğinde ise yaş değişkeni açısından farklılık yüksekten düşüğe sıralandığında altı yaş, dört yaş ve beş yaş şeklindedir. Bu farklılığın hangi gruplarda meydana geldiğini ortaya koymak amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden LSD

uygulanmış ve yaş değişkeninin altı yaş grubu çocuklar ile dört ve beş yaş grubu çocuklar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Tablo 4.2.3. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	1	3,04	0,34	1,287	0,278
		2	3,01	0,36		
		3 ve üstü	2,93	0,42		
	Değişkenlik/olumsuzluk	1	1,85	0,39	1,62	0,2
		2	1,94	0,40		
		3 ve üstü	1,98	0,38		
	Genel Ortalama	1	2,30	0,20	0,963	0,383
		2	2,35	0,24		
		3 ve üstü	2,34	0,22		

Tablo 4.2.3'te yer alan bulgulara göre, kardeş sayısı değişkeni ile çocukların duygu düzenleme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.2.4. Doğum Sırası Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	1	3,06	0,37	5,674	0,004*
		2	3,00	0,36		
		3 ve üstü	2,80	0,35		
	Değişkenlik/olumsuzluk	1	1,88	0,40	1,852	0,159
		2	1,97	0,41		
		3 ve üstü	2,01	0,32		
	Genel Ortalama	1	2,32	0,21	0,798	0,452
		2	2,35	0,26		
		3 ve üstü	2,30	0,19		

Tablo 4.2.4 'te doğum sırası değişkenine duygu düzenleme/kontrol alt boyutu açısından bakıldığında, birinci çocukta ortalama 3,06 ikinci çocukta ortalama 3,00 üçüncü ve üstü çocuklarda ortalama 2,80 olup, F değeri 5,674 ve p-değeri 0,004 olduğu için anlamlı bir fark bulunmuştur. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda anlamlı fark bulunmamıştır ($p = 0,159$). Genel ortalamada ise fark bulunmamıştır ($p = 0,452$). Bu bulguya göre ilk sırada doğan çocukların daha iyi duygu düzenleme becerisine sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 4.2.5. Anne Yaşı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	30 ve altı	2,92	0,39	2,549	0,08
		31-40	3,01	0,37		
		41 ve üstü	3,11	0,34		
	Değişkenlik/olumsuzluk	30 ve altı	1,95	0,38	2,473	0,087
		31-40	1,95	0,40		
		41 ve üstü	1,78	0,39		
	Genel Ortalama	30 ve altı	2,32	0,26	1,23	0,294
		31-40	2,35	0,22		
		41 ve üstü	2,28	0,19		

Tablo 4.2.5' e göre anne yaşı değişkeni incelendiğinde, 30 ve altı yaş grubundaki annelerin çocuklarının duygu düzenleme/kontrol alt boyut ortalaması ($\bar{x}$ = 2,92) 31-40 yaş grubundaki annelerin çocuklarının ortalaması ($\bar{x}$ = 3,01) ve 41 ve üstü yaş grubundaki annelerin ortalaması ($\bar{x}$ = 3,11) olup, F değeri 2,549 ve p-değeri 0,08 olarak bulunmuştur. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda ve genel ortalama da anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0,294). Bu da yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.6. Baba Yaşı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	30 ve altı	2,85	0,42	1,818	0,165
		31-40	3,00	0,37		
		41 ve üstü	3,05	0,37		
	Değişkenlik/olumsuzluk	30 ve altı	2,02	0,42	0,751	0,473
		31-40	1,93	0,39		
		41 ve üstü	1,89	0,41		
	Genel Ortalama	30 ve altı	2,33	0,20	0,059	0,943
		31-40	2,33	0,24		
		41 ve üstü	2,32	0,20		

Tablo 4.2.6' ya göre, babaların yaşları ile duygu düzenleme/kontrol, değişkenlik/olumsuzluk ve genel ortalama arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (p>0,05).

Tablo 4.2.7. Anne Olma Yaşı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	20 ve altı	2,84	0,38	5,322	0,006*
		21-30	3,02	0,36		
		31 ve üstü	3,10	0,37		
	Değişkenlik/olumsuzluk	20 ve altı	1,97	0,36	1,863	0,158
		21-30	1,94	0,39		
		31 ve üstü	1,82	0,43		
	Genel Ortalama	20 ve altı	2,30	0,27	1,194	0,305
		21-30	2,35	0,22		
		31 ve üstü	2,30	0,21		

Tablo 4.2.7'deki bulgulara incelendiğinde, anne olma yaş değişkenine göre duygu düzenleme/kontrol alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p=0,006<0,05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna bakıldığında ise, 20 yaş ve altı ile 21-30 arasındakiler ($p=0,008<0,05$) ve 20 ve altı ile 31 ve üstü arasındakilerin ($p=0,002<0,05$) ortalamalarının farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Tablo 4.2.8. Baba Olma Yaşı Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	20 ve altı	2,84	0,35	0,895	0,41
		21-30	3,00	0,38		
		31 ve üstü	3,03	0,35		
	Değişkenlik/olumsuzluk	20 ve altı	2,13	0,48	2,852	0,06
		21-30	1,95	0,39		
		31 ve üstü	1,84	0,39		
	Genel ortalama	20 ve altı	2,40	0,32	1,917	0,15
		21-30	2,34	0,23		
		31 ve üstü	2,29	0,19		

Tablo 4.2.8'de verilen bulgulara göre, baba olma yaşı değişkeni ve duygu düzenleme alt boyutları ve genel ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.2.9. Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	(1)İlkokul/ortaokul	2,91	0,40	3,45	0,009*	1-4
		(2) Lise	2,95	0,36			1-5
		(3)Ön lisans	2,94	0,36			2-4
		(4)Lisans	3,08	0,34			2-5
		(5)Lisansüstü	3,21	0,38			3-5
	Değişkenlik/olumsuzluk	İlkokul/ortaokul	1,92	0,37	5,129	0,001*	1-5
		Lise	1,96	0,39			2-5
		Ön lisans	2,08	0,37			3-5
		Lisans	1,94	0,41			4-5
		Lisansüstü	1,59	0,30			
	Genel Ortalama	İlkokul/ortaokul	2,29	0,26	3,401	0,010*	1-3
		Lise	2,33	0,23			2-5
		Ön lisans	2,40	0,19			3-5
		Lisans	2,37	0,19			4-5
		Lisansüstü	2,20	0,19			

Tablo 4.2.9’da anne öğrenim durumu açısından bakıldığında, ilkokul/ortaokul mezunu annelerin çocuklarının duygu düzenleme/kontrol alt boyut ortalaması ($\bar{x} = 2,91$), lise mezunu annelerin ortalaması ($\bar{x} = 2,95$), ön lisans mezunu annelerin ortalaması ($\bar{x} = 2,94$), lisans mezunu annelerin ortalaması ($\bar{x} = 3,08$) ve lisansüstü mezunu annelerin ortalaması ($\bar{x} = 3,21$) olup, F değeri 3,45 ve p-değeri 0,009 olarak bulunmuştur, bu da anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda da anlamlı fark bulunmuştur ($p = 0,001$). Genel ortalama da anlamlı fark bulunmuştur ($p = 0,010$). Bu farklılığın hangi gruplarda meydana geldiğini ortaya koymak amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden LSD uygulanmış ve anne öğrenim durumu değişkeninin; lisansüstü mezunu ile diğer öğrenim durumları arasında, lisans mezunu ile ilkokul/ortaokul ve lise mezunu arasında, ilkokul/ortaokulu mezunu ile ön lisans mezunları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Genel olarak, daha yüksek öğrenim durumuna sahip annelerin çocukları, duygu düzenleme/kontrol alt boyutu açısından daha yüksek ortalamaya sahipken, değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda daha düşük ortalamalara sahip olma eğilimindedir.

Tablo 4.2.10. Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	İlkokul/ortaokul	2,87	0,36	2,306	0,059
		Lise	3,00	0,39		
		Ön lisans	3,05	0,31		
		Lisans	3,08	0,38		
		Lisansüstü	2,92	0,38		
	Değişkenlik/olumsuzluk	İlkokul/ortaokul	1,96	0,38	1,249	0,291
		Lise	1,95	0,37		
		Ön lisans	2,00	0,40		
		Lisans	1,84	0,42		
		Lisansüstü	1,90	0,46		
	Genel Ortalama	İlkokul/ortaokul	2,30	0,25	1,266	0,284
		Lise	2,34	0,24		
		Ön lisans	2,39	0,23		
		Lisans	2,30	0,17		
		Lisansüstü	2,28	0,33		

Tablo 4.2.10 incelendiğinde baba öğrenim durumu değişkeni açısından duygu düzenleme/kontrol alt boyutu ortalaması ($\bar{x} = 2,87$) ve p değerinin ($F = 2,306$, $p = 0,059$) görülmektedir. Değişkenlik/olumsuzluk açısından da gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F = 1,249$, $p = 0,291$). Genel ortalama açısından bakıldığında da gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmadığı gözlemlenmektedir ($F = 1,266$, $p = 0,284$). Sonuç olarak, baba öğrenim durumuna göre duygu düzenleme ve duygu düzenleme alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 4.2. 11. Çocukların Duygu Düzenleme Beceri Düzeylerinin Anne Çalışma Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	t	p
Anne çalışma durumu						
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	Çalışıyor	3,01	0,36	0,111	0,912
		Çalışmıyor	3,00	0,38		
	Değişkenlik/olumsuzluk	Çalışıyor	1,90	0,37	-0,492	0,623
		Çalışmıyor	1,93	0,40		
	Genel Ortalama	Çalışıyor	2,32	0,23	-0,472	0,639
		Çalışmıyor	2,33	0,22		

Anne çalışma durumuna göre çocukların duygu düzenleme/kontrol alt boyut ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t = 0,111$, $p = 0,912$). Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t = -0,492$, $p = 0,623$). Genel ortalamada ise çalışan veliler için 2,32, çalışmayan veliler için 2,33 olup, fark anlamlı bulunmamıştır ($t = -0,472$, $p = 0,639$).

Tablo 4.2.12. Çocukların Duygu Düzenleme Beceri Düzeylerinin Baba Çalışma Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar		Gruplar	$\bar{x}$	SS	t	p
Baba çalışma durumu						
Duygu düzenleme	Duygu düzenleme/kontrol	Çalışıyor	3,02	0,37	1,827	0,069
		Çalışmıyor	2,81	0,42		
	Değişkenlik/Olumsuzluk	Çalışıyor	1,92	0,40	-0,322	0,748
		Çalışmıyor	1,96	0,38		
	Genel Ortalama	Çalışıyor	2,33	0,22	0,777	0,438
		Çalışmıyor	2,28	0,25		

Baba çalışma durumuna göre çocukların duygu düzenleme/kontrol alt boyut ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t = 1,827$, $p = 0,069$). Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t = -0,322$, $p = 0,748$). Genel ortalama ise çalışan veliler için 2,33, çalışmayan veliler için 2,28 olup, fark anlamlı bulunmamıştır ($t = 0,777$, $p = 0,438$). Bu bulgular, anne ve baba çalışma durumu değişkeninin çocukların duygu düzenleme becerileri açısından anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan üçüncü alt problem “Anne ve babaların ebeveynlik stilleri nelerdir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular tablo 4.3.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.3.1. Ebeveynlik Stillere İlişkin Betimsel İstatistikler

Ebeveynlik Stilleri	Alt boyutlar	Min	Max	$\bar{x}$	SS
Anne	Demokratik	2,23	5,00	4,49	0,58
	Otoriter	1,00	3,50	1,55	0,52
	İzin verici	1,00	3,75	2,12	0,65
Baba	Demokratik	1,77	5,00	4,35	0,67
	Otoriter	1,00	3,30	1,59	0,51
	İzin verici	1,00	4,50	2,21	0,73

Tablo 4.3.1’de ebeveynlik stillerine ilişkin betimsel istatistikler sunulmuştur. Annelerin ebeveynlik stillerinde demokratik alt boyutun ortalama değeri ($\bar{x} = 4,49$) olarak belirlenmiştir. Otoriter alt boyutun ortalaması ($\bar{x} = 1,55$) olarak saptanmıştır. İzin verici alt boyutun ortalaması ($\bar{x} = 2,12$) olarak saptanmıştır. Babaların ebeveynlik stillerinde ise demokratik alt boyutun ortalama değeri ($\bar{x} = 4,35$) olarak belirlenmiştir. Otoriter alt boyutun ortalaması ($\bar{x} = 1,59$) olarak saptanmıştır. İzin verici alt boyutun ortalaması ise ($\bar{x} = 2,21$) olarak saptanmıştır. Bu bulgular

doğrultusunda annelerin ebeveynlik stilleri alt boyutlarının ortalama değerlerine bakıldığında, en yüksek demokratik stil iken en düşük otoriter stil olduğu görülmektedir. Babalardan elde edilen bulgulara bakıldığında, babaların demokratik alt boyutunun diğer alt boyutlara göre aritmetik ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan otoriter alt boyutun ise diğer alt boyutlardan daha düşük aritmetik ortalama değerine sahip olduğuna ulaşılmıştır. Bu bulgular dahilinde babaların genel olarak demokratik stili benimsediklerine ulaşılmıştır.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan dördüncü alt problem “Anne ve babaların ebeveynlik stilleri; çocuk cinsiyeti, çocuk yaşı, çocuk sayısı, çocuk doğum sırası, yaş, anne-baba olma yaşı, öğrenim durumu ve çalışma durumu değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.4.1’ ile Tablo 4.4.12 arasında sunulmuştur.

Tablo 4.4.1. Ebeveynlik Stillerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t- Testi Sonuçları

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	t	p
Cinsiyet						
Anne	Demokratik	Erkek	4,51	0,58	0,699	0,485
		Kız	4,46	0,57		
	Otoriter	Erkek	1,56	0,54	0,448	0,654
		Kız	1,53	0,50		
	İzin verici	Erkek	2,13	0,67	0,227	0,821
		Kız	2,11	0,64		
Baba	Demokratik	Erkek	4,40	0,71	0,901	0,369
		Kız	4,32	0,62		
	Otoriter	Erkek	1,61	0,52	0,665	0,507
		Kız	1,56	0,49		
	İzin verici	Erkek	2,16	0,68	-0,916	0,361
		Kız	2,25	0,78		

Tablo 4.4.1 incelendiğinde, anne ebeveynlik stilleri açısından; demokratik, otoriter ve izin verici alt boyutlar ile kız ve erkek çocuklar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Baba ebeveynlik stilleri açısından incelendiğinde ise yine tüm boyutlarda kız ve erkek çocuklar açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.4.2. Çocuk Yaşı Değişkenine Göre Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Anne	Yaş						
	Demokratik	4	4,55	0,42	0,879	0,417	
		5	4,47	0,58			
		6	4,40	0,80			
	Otoriter	4	1,38	0,28	6,042	0,003*	4-5
		5	1,60	0,55			4-6
		6	1,70	0,68			
	İzin verici	4	1,90	0,52	6,987	0,001*	4-5
		5	2,18	0,70			4-6
		6	2,36	0,59			
Baba	Yaş						
	Demokratik	4	4,37	0,52	7,287	0,001*	4-6
		5	4,45	0,69			5-6
		6	3,96	0,74			
	Otoriter	4	1,44	0,37	7,095	0,001*	4-5
		5	1,60	0,50			4-6
		6	1,83	0,66			5-6
	İzin verici	4	2,11	0,73	4,236	0,016*	4-6
		5	2,17	0,74			5-6
		6	2,54	0,65			

Tablo 4.4.2'ye göre, çocukların yaşlarının anne ebeveynlik stillerinde, otoriter ve izin verici alt boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p=0,003$, $p=0,001$, $<0,05$). Baba ebeveynlik stillerinde; demokratik, otoriter ve izin verici alt boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p=0,001$, $p=0,001$, $p=0,016<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla LSD testi uygulanmış ve annelerin otoriter ve izin verici stil alt boyutunda; dört yaş grubu ile beş ve altı yaş grubu arasında anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Babaların demokratik ve izin verici stil alt boyutunda; altı yaş grubu ile dört ve beş yaş grubu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 4.4.3. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Anne	Demokratik	1	4,44	0,70	0,362	0,697
		2	4,52	0,56		
		3 ve üstü	4,46	0,46		
	Otoriter	1	1,62	0,65	0,927	0,397
		2	1,51	0,46		
		3 ve üstü	1,57	0,49		
	İzin verici	1	2,00	0,60	3,107	0,047*
		2	2,10	0,64		
		3 ve üstü	2,31	0,73		
Baba	Demokratik	1	4,42	0,79	0,725	0,485
		2	4,30	0,66		
		3 ve üstü	4,39	0,55		
	Otoriter	1	1,64	0,55	0,477	0,621
		2	1,56	0,48		
		3 ve üstü	1,60	0,52		
	İzin verici	1	2,04	0,74	1,887	0,154
		2	2,25	0,71		
		3 ve üstü	2,26	0,76		

Tablo 4.4.3'teki bulgulara göre, çocuk sayısı değişkeni ile annelerin izin verici ebeveynlik stili arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p=0,049<0,05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna bakıldığında ise, bir çocuğu olanlar ile üç çocuğu olanlar arasındaki farklılığın üç çocuğu olanlar lehine anlamlı olduğu görülmüştür ($p=0,016<0,05$).

Tablo 4.4.4. Doğum Sırası Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Anne	Demokratik	1	4,50	0,59	0,063	0,939
		2	4,47	0,59		
		3 ve üstü	4,46	0,48		
	Otoriter	1	1,54	0,52	0,35	0,705
		2	1,54	0,53		
		3 ve üstü	1,63	0,50		
	İzin verici	1	2,12	0,59	1,208	0,301
		2	2,06	0,69		
		3 ve üstü	2,29	0,74		
Baba	Demokratik	1	4,35	0,69	0,233	0,792
		2	4,33	0,69		
		3 ve üstü	4,43	0,49		
	Otoriter	1	1,60	0,47	0,896	0,41
		2	1,54	0,54		
		3 ve üstü	1,68	0,57		
	İzin verici	1	2,28	0,71	2,763	0,065
		2	2,06	0,69		
		3 ve üstü	2,35	0,88		

Tablo 4.4.4'te doğum sırasının ebeveynlik stillerine göre karşılaştırılması yer almaktadır. Annelerin demokratik stili açısından bakıldığında, birinci çocuk için ortalama ($\bar{x}=4,50$), ikinci çocuk için ortalama ($\bar{x}= 4,47$), üçüncü ve üstü çocuklar için ortalama ($\bar{x}= 4,46$) olarak bulunmuş ve F değeri 0,063, p-değeri 0,939 olduğu için anlamlı bir fark bulunmamıştır. Otoriter ve izin verici alt boyutlar için de benzer şekilde anlamlı fark bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 4.4.5. Anne Yaşı Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Anne	Demokratik	(1) 30 ve altı	4,38	0,55	4,536	0,012*	1-3 2-3
		(2) 31-40	4,46	0,61			
		(3) 41 ve üstü	4,76	0,35			
	Otoriter	30 ve altı	1,49	0,45	2,165	0,117	
		31-40	1,60	0,57			
		41 ve üstü	1,41	0,34			
	İzin verici	30 ve altı	2,17	0,73	1,045	0,353	
		31-40	2,14	0,63			
		41 ve üstü	1,97	0,61			

Tablo 4.4.5'e göre, anne yaşı değişkenine annelerin demokratik alt boyutu açısından bakıldığında, 30 ve altı yaş grubundaki annelerin ortalaması ($\bar{x}= 4,38$), 31-40 yaş grubundaki annelerin ortalaması ($\bar{x}= 4,46$) ve 41 ve üstü yaş grubundaki annelerin ortalaması ($\bar{x}= 4,76$) olup, F değeri 4,536 ve p-değeri 0,012 olarak bulunmuştur. Bu, yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD testi uygulanmış ve demokratik ebeveynlik stillerinin daha genç yaş grupları (30 ve altı, 31-40) ile daha yaşlı grup (41 ve üstü) arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Otoriter ve izin verici alt boyutlarında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır (p-değerleri sırasıyla 0,117 ve 0,353).

Tablo 4.4.6. *Baba Yaşı Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi*

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Baba	Demokratik	30 ve altı	4,47	0,39	0,445	0,641
		31-40	4,33	0,69		
		41 ve üstü	4,39	0,68		
	Otoriter	30 ve altı	1,56	0,36	0,034	0,967
		31-40	1,58	0,49		
		41 ve üstü	1,60	0,58		
	İzin verici	30 ve altı	2,51	0,86	2,012	0,136
		31-40	2,21	0,70		
		41 ve üstü	2,10	0,78		

Tablo 4.4.6'ya göre, babaların yaşları ile ebeveynlik stilleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.4.7. *Anne Olma Yaşı Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi*

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Anne	Demokratik	20 ve altı	4,54	0,36	0,207	0,813
		21-30	4,48	0,60		
		31 ve üstü	4,46	0,64		
	Otoriter	20 ve altı	1,48	0,35	0,97	0,381
		21-30	1,54	0,51		
		31 ve üstü	1,64	0,68		
	İzin verici	20 ve altı	2,07	0,71	0,54	0,583
		21-30	2,15	0,66		
		31 ve üstü	2,05	0,58		

Tablo 4.4.7'de yer alan bulgulara göre, anne olma yaşı değişkenine göre annelerin ebeveynlik stilleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4.4.8. *Baba Olma Yaşı Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi*

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p
Baba	Demokratik	20 ve altı	4,54	0,36	0,207	0,813
		21-30	4,48	0,60		
		31 ve üstü	4,46	0,64		
	Otoriter	20 ve altı	1,48	0,35	0,97	0,381
		21-30	1,54	0,51		
		31 ve üstü	1,64	0,68		
	İzin verici	20 ve altı	2,07	0,71	0,54	0,583
		21-30	2,15	0,66		
		31 ve üstü	2,05	0,58		

Tablo 4.4.8’de verilen bulgulara göre, baba olma yaşı değişkenine göre babaların ebeveynlik stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.4.9. Anne Öğrenim Durumu Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Anne	Demokratik	İlkokul/ortaokul	4,43	0,47	1,902	0,111	
		Lise	4,39	0,60			
		Ön lisans	4,47	0,63			
		Lisans	4,54	0,62			
		Lisansüstü	4,76	0,43			
	Otoriter	İlkokul/ortaokul	1,52	0,42	0,771	0,545	
		Lise	1,63	0,58			
		Ön lisans	1,43	0,50			
		Lisans	1,54	0,53			
		Lisansüstü	1,54	0,51			
	İzin verici	İlkokul/ortaokul	2,18	0,75	1,94	0,105	
		Lise	2,15	0,72			
		Ön lisans	1,90	0,62			
		Lisans	2,22	0,53			
		Lisansüstü	1,89	0,53			

Tablo 4.4.9 incelendiğinde; Annelerin ebeveynlik stilleri ile anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.4.10. Baba Öğrenim Durumu Değişkeni ve Ebeveynlik Stillerine İlişkin ANOVA Analizi

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Baba	Demokratik	İlkokul/ortaokul	4,36	0,62	0,959	0,431	
		Lise	4,40	0,65			
		Ön lisans	4,25	0,59			
		Lisans	4,41	0,72			
		Lisansüstü	4,01	0,98			
	Otoriter	(1)İlkokul/ortaokul	1,48	0,38	2,751	0,029*	1-5
		(2)Lise	1,50	0,50			
		(3)Ön lisans	1,64	0,49			2-5
		(4)Lisans	1,67	0,51			
		(5)Lisansüstü	1,98	0,92			
	İzin verici	İlkokul/ortaokul	2,25	0,82	2,455	0,047*	2-3
		Lise	2,07	0,73			
		Ön lisans	2,48	0,76			3-4
		Lisans	2,12	0,61			
		Lisansüstü	2,44	0,86			

Tablo 4.4.10 incelendiğinde babaların demokratik alt boyutu arasında da anlamlı bir fark olmadığı ($F = 0,959$, $p = 0,431$) görülmektedir. Ancak, otoriter stil açısından gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu ($F = 2,751$, $p = 0,029$) ve izin verici stil açısından da gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu ($F = 2,455$, $p = 0,047$) belirlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplarda meydana geldiğini ortaya koymak amacıyla LSD testi uygulanmış ve baba öğrenim durumunun lisansüstü grup ile ilkokul/ortaokul ve lise öğrenim durumu grupları arasında; lise ile ön lisans grupları arasında, ön lisans ve lisans grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, baba eğitim öğrenim durumuna göre babaların otoriter ve izin verici alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Tablo 4.4.11. Ebeveynlik Stillerinin Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t- Testi Sonuçları

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	t	p
Çalışma durumu						
Anne	Demokratik	Çalışıyor	4,49	0,62	0,001	0,999
		Çalışmıyor	4,49	0,57		
	Otoriter	Çalışıyor	1,57	0,62	0,346	0,73
		Çalışmıyor	1,54	0,48		
	İzin verici	Çalışıyor	2,02	0,68	-1,274	0,204
		Çalışmıyor	2,15	0,64		

Tablo 4.4.11 incelendiğinde, anne ebeveynlik stilleri açısından; demokratik, otoriter ve izin verici alt boyutlar ile anne çalışma durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.4.12. Ebeveynlik Stillerinin Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t- Testi Sonuçları

	Alt Boyutlar	Gruplar	$\bar{x}$	SS	t	p
Çalışma durumu						
Baba	Demokratik	Çalışıyor	4,37	0,67	0,555	0,58
		Çalışmıyor	4,26	0,53		
	Otoriter	Çalışıyor	1,59	0,51	1,509	0,133
		Çalışmıyor	1,37	0,28		
	İzin verici	Çalışıyor	2,20	0,74	0,071	0,943
		Çalışmıyor	2,19	0,75		

Tablo 4.4.12 incelendiğinde, baba ebeveynlik stilleri açısından; demokratik, otoriter ve izin verici alt boyutlar ile baba çalışma durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan beşinci alt problem “Çocukların duygu düzenleme becerileri ile anne ve babalarının ebeveynlik stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.5.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.5.1. Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Ebeveynlerinin Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Alt Boyutlar		Duygu düzenleme/ kontrol		Değişkenlik/ olumsuzluk	
		r	p	r	p
Anne	Demokratik	0,432	0,00001*	-0,384	0,00001*
	Otoriter	-0,374	0,000	0,419	0,00001*
	İzin verici	-0,169	0,011*	0,347	0,00001*
Baba	Demokratik	0,386	0,00001*	-0,388	0,00001*
	Otoriter	-0,336	0,00001*	0,345	0,00001*
	İzin verici	-0,112	0,092	0,249	0,00001*

Tablo 4.5.1 incelendiğinde, annelerin demokratik ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır ($r = 0,432$, $p < 0,00001$). Bu, annelerin sahip oldukları demokratik stilin çocukların duygu düzenleme becerilerini artırdığını göstermektedir. Aynı zamanda, anne demokratik ebeveynlik stili ile çocukların değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -0,384$, $p < 0,00001$). Bu bulgu, annelerin sahip olduğu demokratik ebeveynlik stili ile çocukların olumsuz duygularını azalttığını göstermektedir.

Annelerin sahip olduğu otoriter ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = -0,374$, $p < 0,00001$). Elde edilen bulguya göre, annelerin sahip olduğu otoriter ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme becerilerini azalttığını göstermektedir. Otoriter stil ile çocukların olumsuz duyguları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır ($r = 0,419$, $p < 0,00001$). Bu bulgu ise, annelerin sahip olduğu otoriter ebeveynlik stili ile çocukların olumsuz duygularını artırdığını göstermektedir.

Annelerin sahip olduğu izin verici ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -0,169$, $p = 0,011$). Bu, izin verici stili ile çocukların duygu düzenleme becerilerini azalttığını göstermektedir. Aynı zamanda,

izin verici stil ile çocukların olumsuz duyguları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır ($r = 0,347, p < 0,00001$). Buna göre, annelerin sahip olduğu izin verici ebeveynlik stilinin çocukların olumsuz duygularını artırdığı şeklinde yorumlanabilir.

Babaların sahip olduğu demokratik ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = 0,386, p < 0,00001$). Bu, demokratik stilin çocukların duygu düzenleme becerilerini artırdığını göstermektedir. Aynı zamanda, demokratik stil ile çocukların olumsuz duyguları arasında negatif ve anlamlı bir ilişki vardır ($r = -0,388, p < 0,00001$). Bu durum, babaların sahip olduğu demokratik ebeveynlik stilinin çocukların olumsuz duygularını azalttığını göstermektedir.

Babaların sahip olduğu otoriter ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -0,336, p < 0,00001$). Bu, otoriter stilin çocukların duygu düzenleme becerilerini azalttığını göstermektedir. Otoriter stil ile çocukların olumsuz duyguları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır ($r = 0,345, p < 0,00001$). Elde edilen bu bulguya göre, babaların sahip olduğu otoriter ebeveynlik stilinin çocukların olumsuz duygularını artırdığı söylenebilir.

Babaların sahip olduğu izin verici ebeveynlik stili ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = -0,112, p = 0,092$). Bu durum, izin verici stilin çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Aynı zamanda, izin verici stil ile çocukların olumsuz duyguları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır ($r = 0,249, p < 0,00001$). Bu bulguya göre is, babaların sahip olduğu izin verici ebeveynlik stilinin çocukların olumsuz duygularını artırdığı söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgular ilgili alan yazın çerçevesinde tartışılarak sunulmuştur.

5.1.1. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmanın sonuçları çocukların duygu düzenleme-kontrol beceri düzeyinin ortalamanın üstünde olduğunu, değişkenlik/olumsuzluk boyutunun ise düşük olduğunu göstermektedir. Bu sonuç 4-6 yaş çocukların duygusal gelişimi açısından olumlu olarak değerlendirilebilir. Çeşitli araştırmalarda da bu sonucu destekleyen bulgulara rastlanmaktadır. Örneğin Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu'nun (2017) çalışmasına göre çocuklarda duygu düzenleme-kontrol becerilerinde ortanın üstünde bir performans sergilendiği belirtilmektedir. Murray ve arkadaşlarının (2016) araştırmaları, erken çocukluk döneminde sağlanan sistematik ve bilinçli sosyal desteğin çocukların duygu düzenleme performansını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Eisenberg ve arkadaşlarının (1998) çalışmalarında, çocukların duygusal sosyalizasyonunda ebeveyn desteğinin önemini vurgulamaktadır. Ebeveynlerin, çocukların duygusal ifadelerini tanıma ve yönetme becerilerini desteklemelerinin duygu düzenleme becerilerinin gelişiminde kritik bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Radesky, Schumacher ve Zuckerman'ın (2015) çalışmasında, dijital medyanın doğru kullanıldığında duygusal ve sosyal becerilerini destekleyebileceği belirtilmektedir. Amacına uygun olarak kullanılan dijital araçların çocuklara eğitimsel ve duygusal destek sağlayıcı özellikleri olabileceği gibi duygu düzenleme becerilerini geliştirmelerine de olumlu katkı sağlayabileceği vurgusu yapılmaktadır. Belirtilen çalışmaların bütününe bakıldığında çocuklarla etkileşimde sergilenen bilinçli yaklaşımların, çocukların duygu düzenleme-kontrol becerilerine ilişkin performans yükselmesine katkı sağlayabileceğini ortaya koymaktadır. Yirik'in (2022) çalışmasında ise çocuklarda duygu düzenleme değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunun yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir. Çocukların değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda yüksek ortalamalara sahip olmaları, ebeveynlerinin duygusal ihtiyaçlara karşı duyarlı ve destekleyici yaklaşımlar benimsemeleriyle ilişkili olabilir. Örneğin otoriter ve izin verici ebeveynlik stilleri çocukların duygusal gelişimlerini olumsuz etkileyebilir. Otoriter ebeveynler

genellikle yüksek beklentilere sahip olup, düşük duygusal destek sunarlar. Bu durum, çocukların duygularını baskılamalarına ve yönetme becerilerini geliştirememelerine yol açabilir (Morris vd., 2007). İzin verici ebeveynlik stili ise çocukların duygusal ihtiyaçlarının yeterince karşılanmamasına neden olarak benzer şekilde olumsuz etkiler yaratabilir (Eisenberg, Cumberland ve Spinrad, 1998). Bilgi çağında çocukların ekran süresi ve dijital cihazların yoğun kullanımına maruz kalınan dijital ortam, duygu düzenleme değişkenlik/olumsuzluk boyutundaki davranışların öne çıkmasında etkili olmuş olabilir (Radesky vd., 2015). Ayrıca sosyal destek eksikliği veya olumsuz çevresel faktörleri de çocukların duygu düzenleme becerilerini olumsuz (Shonkoff ve Phillips, 2000) yönde etkileyebilir.

5.1.2. Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerinin Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Dair Sonuç ve Tartışma

Sosyodemografik değişkenlerden cinsiyet değişkenine bakıldığında, duygu düzenleme becerisinin cinsiyetler arasında farklılık gösterdiği ve bu farkın kız çocukları lehine anlamlı olduğu görülmüştür. Literatürdeki çeşitli çalışmalar (Denham, Bassett ve Wyatt 2010; Hill vd., 2006; Kayhan Aktürk, 2015; Suh ve Kang, 2020; Ural vd., 2015; Yirik, 2022; Yurdakul, Beyazıt ve Ayhan, 2021) da bu bulguları desteklemektedir. Araştırmalarda kız çocuklarının duygusal farkındalık ve empati gibi alanlarda erkek çocuklardan daha hızlı gelişim gösterdiği belirtilmektedir. Örneğin Denham vd., (2010) çalışmasında kız çocuklarının duygusal gelişiminde erkek çocuklara göre daha avantajlı olduğu, Hill vd., (2006) çalışmasında kız çocuklarının duygusal farkındalık ve düzenleme konularında daha yetkin oldukları, Suh ve Kang (2020), Kayhan Aktürk (2015), Ural ve arkadaşları, (2015), Yirik (2022) ve Yurdakul ve arkadaşları (2021) çalışmalarında, erkek çocuklarına göre kız çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Duygu düzenleme becerileri hem psikolojik hem de sosyal uyum için kritik öneme sahip olan becerilerdir (Gross, 1998). Cinsiyet rollerine dayalı farklı sosyalizasyon süreçleri, kız ve erkek çocukları arasındaki duygu düzenleme becerilerindeki farklılıkları açıklayabilir (Zahn-Waxler, Shirtcliff ve Marceauvd, 2008). Kız çocuklarının bu becerileri daha etkili kullanmasının nedenleri arasında kız çocuklarına sosyalizasyon süreçlerinde daha fazla duygusal ifade ve empati teşvik edilmesi yer alabilir (Eisenberg vd., 1998). Erkek çocuklar ise genellikle daha dışa dönük ve davranışsal tepkiler vermeye teşvik edilirler, bu da onların duygusal düzenleme becerilerini geliştirmelerini zorlaştırabilir. Chaplin ve Aldao (2013), kız çocuklarının duygu düzenleme stratejilerini daha etkili bir şekilde kullanma eğiliminde olduklarını ve bu durumun, kız çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerinde önemli bir rol oynadığını belirtmektedir.

Duygu düzenleme becerileri biyolojik, nörolojik, psikolojik ve çevresel faktörlerin etkileşimi sonucunda şekillenir. Her çocuğun gelişim sürecindeki bireysel farklılıklar, cinsiyetin duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkisini karmaşık hale getirebilir (Gross, 2002). Bazı kültürlerde kız çocuklarına duygusal ifade ve empati kurma konularında daha fazla fırsat sunulurken, erkek çocuklara duygusal kontrol ve bastırma yönünde eğilimler olabilir (Eisenberg Fabes ve Spinrad, 1998). Bu durum, çocukların duygusal tepkileri yönetmelerinde belirgin farklılıklara yol açabilir. Baumrind'e (1991) göre ebeveynlik stilleri çocukların duygu düzenleme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Dolayısıyla, aile içindeki ebeveynlik stilleri ve duygusal destek sistemleri, çocukların duygu düzenleme becerilerini önemli ölçüde etkileyebilir. Bazı aileler hem kız hem de erkek çocuklara duygusal destek ve rehberlik sağlarken, bazı ailelerde cinsiyete dayalı farklı yaklaşımlar olabilir (Thompson, 1994). Türk aile yapısında da kız çocuklarının genellikle duygularını daha açık ve rahat bir şekilde ifade etmeye teşvik edildiğini, empati kurma, duygusal farkındalık ve sosyal beceriler kazandırma konusunda daha fazla fırsat sunulduğunu işaret etmektedir (Kağıtçıbaşı, 2007). Sosyolojik açıdan bakıldığında, ebeveynler ve eğitimciler, kız çocuklarına duygusal farkındalık ve düzenleme becerilerini geliştirme konusunda daha anlayışlı ve destekleyici yaklaşımlar sergilemiş olabilirler. Bu da literatürdeki farklı sonuçları açıklayabilir.

Bu araştırma sonuçlarına bir bütün olarak bakıldığında toplumsal ve kültürel normlar, gelişimsel ve biyolojik farklılıklar, eğitim ve ebeveynlik stilleri; kız çocuklarının duygu düzenleme becerilerinde erkek çocuklarına göre farklılık göstermesinin nedenleri (Zahn-Waxler vd., 2008) olarak gösterilebilir. Alan yazında, çocukların duygu düzenleme becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığına ilişkin bulgulara rastlanmaktadır (Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu, 2017; Dağlı ve Dağlıoğlu, 2021; Goldstein, 2015). Bu bulgular, cinsiyetin duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkisinin karmaşık olduğunu ve tek başına belirleyici bir faktör olamayacağını, aksine çok boyutlu faktörlerin bu süreçte önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Örneğin aile içindeki dinamikler ve ebeveynlik stilleri, çocukların duygu düzenleme becerilerini büyük ölçüde etkileyebilir (Thompson, 1994). Ebeveynlerin çocuklarına sağladıkları duygusal destek ve rehberlik, cinsiyet farkı gözetmeksizin bu becerilerin gelişimine katkıda bulunabilir. Kültürel bağlamda, bazı toplumlarda duygusal ifadelerin cinsiyete bağlı olarak farklı şekillerde teşvik edilmesi veya bastırılması gözlemlenebilir (Eisenberg vd., 1998). Ancak, diğer kültürlerde bu tür cinsiyet temelli ayrımlar daha az belirgin olabilir. Bu durum, cinsiyet farkı olmaksızın duygu düzenleme becerilerinin benzer seviyelerde olmasını açıklayabilir.

Bu çalışmanın sonuçları, duygu düzenleme-kontrol becerilerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık yarattığını göstermektedir. Alan yazında bu sonucu destekleyen birçok çalışma mevcuttur (Ersan, 2017; Karaş ve Altun 2022; Vardi ve Demiriz, 2021). Çocukların yaşlarının ilerlemesiyle birlikte beyin gelişimleri ve bilişsel kapasiteleri de artar. Altı yaş çocukların sosyal, dilsel ve bilişsel gelişim becerileri göz önüne alındığında, çocuklarda duygu düzenleme becerilerinin bu kapasitelerle yakından bağlantılı olduğu düşünülebilir (Denham vd., 2003). Altı yaşında çocuklar, duygularını tanıma, anlama ve yönetme konusunda daha gelişmiş stratejilere sahip olabilirler. Bu yaşta, çocuklar bilişsel ve duygusal olarak olgunlaşmaya başladıklarından duygu düzenleme becerilerinde daha başarılı olabilirler (Cole vd., 2004). Ayrıca, yaşın ilerlemesiyle birlikte çocukların sosyal etkileşim ve dil becerileri geliştiğinden, çevreleriyle etkili iletişim kurma, duygusal deneyimlerini ifade etme ve başkalarının duygularını anlama gibi becerilerini daha kolay sergileyebilirler (Saarni, 1999). Altı yaş çocukları, okul öncesi veya ilkokul dönemine girdikleri için daha yapılandırılmış sosyal ve eğitimsel ortamların aktif katılımcılarıdır. Bu ortamlarda iş birliği, paylaşım, günlük yaşam becerileri ve sosyal etkileşimi güçlendiren eğitimler, grup aktiviteleri, çocukların duygu düzenleme becerilerini geliştirmelerinde önemlidir (Rimm-Kaufman ve Pianta, 2000). Bu nedenle eğitim ortamlarındaki akran etkileşimleri ve öğretmenlerin sınıf içi etkileşimleri, altı yaş çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin gelişimine olumlu katkı sağlayabilir.

Bu çalışmanın sonuçları, duygu düzenleme-kontrol becerilerinin doğum sırası değişkenine göre anlamlı bir farklılık yarattığını ve bu farkın ilk doğan çocukların lehine olduğunu göstermektedir. Bu sonuç doğum sırasının çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. Alan yazında bu sonucu destekler nitelikte, ilk doğan çocukların lehine sonuçların olduğu çalışmalar görülmektedir (Ertürk Kara ve Gönen, 2015; Healy ve Ellis, 2007). İlk doğan çocukların duygu düzenleme becerilerinin daha yüksek olması, çeşitli sosyal, psikolojik ve aile dinamikleriyle ilişkilendirilebilir. Ebeveynler, ilk çocuklarına genellikle daha fazla dikkat ve ilgi gösterir, bu da çocukların duygusal ihtiyaçlarının daha iyi karşılanmasını sağlayabilir (Suitor ve Pillemer, 2007). İlk doğan çocuklar, ebeveynleriyle daha fazla bire bir ve yoğun ilgi ile zaman geçirebilir. Çocukla geçirilen kaliteli zaman ve yoğun ilgi, çocukların duygularını tanıma ve düzenleme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir (Suloway, 1996). Bu da çocukların duygu düzenleme becerilerini olumlu yönde etkileyebilir. Ayrıca, ilk doğan çocuklar genellikle aile içinde daha fazla sorumluluk alırlar ve bu da onların olgunlaşma süreçlerini hızlandırabilir. Ebeveynler, ilk doğan çocuklardan daha yüksek beklentilere sahip olabilir, küçük kardeşleriyle ilgilenme ve

onlara rehberlik etme sorumluluğu taşıyabilirler. Aile içindeki diğer çocuklarla ilişkilerinde liderlik rolü üstlenebilir. Bu sorumluluklar, ilk doğan çocukların sosyal becerilerini geliştirmelerine ve empati ve duygu düzenleme becerilerini geliştirmelerine katkı (Tomeny, Barry ve Bader, 2012) sağlayabilir. İlk doğan çocuklar, daha bağımsız ve kendine güvenen bireyler olma eğiliminde olabilirken, daha sonraki çocuklar farklı sosyal ve duygusal dinamikler içinde büyüyebilirler (Rodgers, Cleveland, Van den Oord ve Rowe, 2000). Araştırmalarda ileri sürülen her bir farklılık ilk doğan çocukların duygu düzenleme-kontrol becerilerini olumlu yönde etkilemiş olabilir.

Bu çalışmanın sonuçları, duygu düzenleme-kontrol becerilerinin anne olma yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık yarattığını ve bu farkın 31 yaş ve üstü annelerin lehine olduğunu göstermektedir. Bu sonuç annelerin çocuk sahibi olma yaşının çocukların duygu düzenleme becerileri-kontrol boyutu üzerinde önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. Annenin çocuk sahibi olma yaşı ile çocukların duygusal düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar, genellikle daha ileri yaşlarda anne olan kadınların çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir (Bilge ve Sezgin, 2020; Bozkurt Yükü ve Demircioğlu, 2017; Karas ve Altun, 2022; Yılmaz, 2020). 31 yaş ve üstü anneler, genellikle kariyerlerinde daha ileri düzeydedir ve daha fazla ekonomik stabiliteye sahiptirler. Ekonomik ve sosyal stabilite, çocukların duygusal gelişimini destekleyebilir ve onların daha iyi duygu düzenleme becerileri geliştirmelerine yardımcı olabilir (Simpkin, Stover ve Mitski, 2020). Ayrıca ileri yaşlarda anne olan kadınlar, ebeveyn olma yönünde daha planlı ve bilinçli karar verme becerilerine sahip olabilirler. Bununla birlikte çocuk yetiştirme konusunda daha fazla bilgi ve deneyime sahip olabilirler. Genellikle daha fazla yaşam deneyimine, duygusal olgunluğa ve istikrara sahip anneler, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını daha iyi anlayabilir ve onlara duygusal destek sağlayabilir. Bu durumlar, çocuklarının duygu düzenleme becerilerini olumlu yönde etkilemiş olabilir (Nomaguchi ve Milkie, 2020). Genç anneler, kendileri de duygusal olarak olgunlaşma sürecinde oldukları için çocuklarına yeterli duygusal destek sunmada zorlanabilirler. Özellikle 20 yaş ve altı anneler, genellikle daha fazla stres ve duygusal zorluklarla karşılaşabilir ve bu stres kaynakları da çocuklarının duygusal düzenleme becerilerini olumsuz yönde etkileyebilir (Feldman, 2020). Bu bulgular, araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Babaların çocuk sahibi olma yaşının da çocukların duygu düzenleme becerilerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür. Bu bulgular, çocukların duygu düzenleme becerilerinde anne yaşının farklılık yarattığını ancak baba yaşının farklılık yaratmadığını ortaya koymaktadır. Genç babalar daha enerjik ve esnek olabilirken, daha yaşlı babalar daha fazla

deneyim ve sabra sahip olabilir. Ancak bu farklılıklar, doğrudan çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde anlamlı bir fark yaratmamış olabilir (Nomaguchi ve Milkie, 2020). Bu bulguya göre, çocuğun duygu düzenleme becerisi üzerinde babanın yaşından ziyade ebeveynlik kalitesinin ve çocuklara sunulan duygusal desteğin daha önemli olduğunu (Healy ve Ellis, 2007) söylemek mümkündür. Bu sonuçlar çocukların duygu düzenleme becerilerinde anne olma yaşının farklılık yarattığını ama baba olma yaşının farklılık yaratmadığını ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın sonuçları, duygu düzenleme-kontrol becerilerinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık yarattığını ve bu farkın daha yüksek öğrenim durumuna sahip anneler lehine olduğunu göstermektedir. Öğrenim durumu yüksek olan annelerin çocuklarının duygu düzenleme-kontrol alt boyut ortalamaları daha yüksekken, değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu ortalamaları daha düşük olduğu görülmüştür. Bu durumda annelerin öğrenim durumu yükseldikçe çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin arttığı söylenebilir. Öğrenim durumu daha yüksek ve ekonomik olarak daha iyi durumda olan anneler, çocuklarının duygu düzenleme becerilerini desteklemek yönünde daha fazla kaynak ve destek sağlayabilirler (Simpkin vd., 2020). Ayrıca öğrenim durumu daha yüksek olan annelerin, çocuklarının duygularını ifade etmelerine, empatik becerilerinin oluşumunda ve duygusal açıdan yaşanan problem durumlarında daha destekleyici ve ilgili olmaları (Grolnick ve Slowiaczek, 1994) bu durumu açıklayabilir. Baba öğrenim durumu değişkenine göre çocukların duygu düzenleme becerilerinde anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Benzer bir çalışmada, Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu (2017), çalışmasında anne öğrenim durumunun çocukların duygu düzenleme becerilerinde anlamlı bir farklılık yaratırken, baba öğrenim durumunun anlamlı bir farklılık yaratmadığını belirlenmiştir. Yüksek öğrenim durumuna sahip anneler, genellikle çocuklarına daha fazla duygusal destek ve rehberlik sunabilirler. Bu anneler, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını daha iyi anlayarak, onlara daha bilinçli ve etkili stratejilerle yaklaşabilirler. Eğitimli annelerin, çocuklarının duygusal gelişimlerine yönelik daha fazla bilgi ve kaynağa sahip olmaları da çocukların duygu düzenleme becerilerinin artmasında etkili (Brody, Stoneman ve Flor, 1994) olabilir.

Bu çalışmanın sonuçları, duygu düzenleme-kontrol becerilerinin anne ve baba yaş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Bu sonuç, literatürdeki bazı çalışmalarla uyumludur (Bilge ve Sezgin, 2020; Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu, 2017; Karaş ve Altun, 2022; Yılmaz, 2020). Ancak, bazı çalışmalar duygu düzenleme becerisinin özellikle anne yaşına göre farklılaştığını göstermektedir. Örneğin, Ilgar ve Akbaba (2017) 18-

30 yaş aralığında olan annelerin çocuklarının 30 yaş ve üzeri annelerin çocuklarına kıyasla daha düşük duygu düzenleme becerilerine sahip olduklarını bulmuşlardır. Anne yaşının çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde doğrudan bir etkisinin olup olmadığı konusunda literatürde çelişkili bulgular bulunmaktadır. Genç anneler enerjik ve daha esnek olabilirken, daha yaşlı anneler daha fazla deneyime ve olgunluğa sahip olabilir. Genç anneler ile yaş almış annelerin ebeveynlik deneyimi ve stratejilerindeki farklılıklar, ebeveynlik tarzları ve aile dinamikleri gibi farklı durumlar, çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde karmaşık ve dolaylı etki yaratabilir. Alan yazında farklı sonuçlar görülse de bu çalışma sonuçları anne yaş değişkeninin çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde tek başına belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Anne yaşının yanı sıra, sosyoekonomik durum ve öğrenim seviyesi gibi diğer sosyodemografik değişkenler de çocukların duygu düzenleme becerilerini etkileyebilir (Morris vd., 2017). Anne yaşının bu değişkenlerle etkileşimi, duygu düzenleme becerileri üzerinde dolaylı etkiler yaratabilir. Ayrıca çalışmalar arasındaki metodolojik farklılıklar ve örneklem çeşitliliği, anne yaşı değişkeninin duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkisini farklı şekillerde ortaya koyabilir. Farklı ölçme araçları, örneklem büyüklükleri ve demografik özellikler, sonuçlardaki farklılıkları açıklayabilir. Genel olarak bakıldığında literatürde okul öncesi dönemde duygu düzenleme becerileri hakkında babaların dahil olduğu çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarında babanın yaşı ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, anne yaşında da olduğu gibi babanın yaşının da tek başına çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığını göstermektedir. Ancak bu farklılıklar, doğrudan çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde anlamlı bir fark yaratmamış olabilir.

Bu çalışmanın sonuçları, duygu düzenleme becerilerinde kardeş sayısı değişkeninin anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Alan yazında benzer sonuçlara mevcuttur (Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu, 2017; Karadeniz, 2022; Şahin, 2019; Yılmaz, 2020). Ancak, Ilgar ve Akbaba (2017) araştırmalarında çocuk sayısı arttıkça duygu düzenleme becerilerinde azalma olduğunu tespit edilmiştir. Dağlı ve Dağlıoğlu (2021) çalışmasında da tek çocukların üç kardeşe sahip çocuklara göre duygu düzenleme becerinin daha yüksek olduğunu belirlenmiştir. Demirci, Arslan ve Temel (2020), ise üç kardeş olan çocukların, tek çocuk olan çocuklara göre daha yüksek duygu düzenleme beceri düzeylerine sahip olduğunu bulmuşlardır.

5.1.3. Anne-Babaların Ebeveynlik Stilleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmadan elde edilen üçüncü sonuç, katılımcıların sahip olduğu ebeveynlik stili eğilimleridir. Araştırma bulguları, annelerde demokratik ebeveynlik stili ortalamasının, babalarda ise hem demokratik hem de izin verici ebeveynlik stili ortalamasının yüksek olduğunu göstermektedir. Alan yazında yer alan bilgiler, bu sonuçları destekler niteliktedir (Altay ve Güre, 2012; Tekin, 2022; Uygun ve Kozikoğlu, 2020). Ayrıca Altay ve Güre (2012) çalışmasında, izin verici stil eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Genel olarak bakıldığında hem anne hem de babaların en fazla demokratik stili benimsedikleri görülmektedir. Demokratik ebeveynlik stili, çocukların görüşlerine değer verilmesini, onların duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasını ve bağımsızlıklarının teşvik edilmesini içerir (Miklikowsk ve Hurme, 2011). Demokratik ebeveynlik stili; çocukların, sosyal becerilerini ve özgüvenlerini geliştirerek ve duygu düzenleme becerilerini destekler (Munsawaengsub, 2007). Bu bağlamda düşünüldüğünde çalışmada anne ve babalarda demokratik ebeveynlik stiline öne çıkması, daha katılımcı ve anlayışlı bir yaklaşımın benimsendiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

5.1.4. Ebeveynlik Stillerinin Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Dair Sonuç ve Tartışma

Anne ve babaların ebeveynlik stillerinin çocuk yaşı değişkeniyle olan ilişkisine bakıldığında, annelerin ebeveynlik stilleri açısından otoriter ve izin verici stilin çocuklarının yaş değişkenine göre anlamlı bir ilişkiye sahip olduğuna ulaşılmıştır. Bu değişiklik annelerin otoriter ve izin verici stillerinin çocukların yaşları ile doğru orantılı ilerlediği tespit edilmiştir. Babaların ebeveynlik stillerinin çocukların yaşları açısından incelendiğinde ise babaların demokratik, otoriter ve izin verici stillerinin çocukların yaşlarına göre farklılaştığına ulaşılmıştır. Bu farklılaşmanın babaların demokratik stili en çok beş yaş çocuklarında, otoriter stili altı yaş çocuklarında ve izin verici stili ise yine altı yaş çocuklarında gösterdiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre anne ve babaların çocukların yaşları ilerledikçe izin verici stili daha çok benimsedikleri tespit edilmiştir. İzin verici stili benimseyen ebeveynler ise çocuklarına karşı ilgili olmalarına karşın çocukları üzerindeki kontrolleri zayıftır (Darling ve Steinberg, 2017). Bu ebeveynler çocuklarına sınırsız özgürlük alanı tanıyarak herhangi bir şekilde kuralların oluşmasına öncülük etmezler (Santrock, 2021).

Anne ve babaların ebeveynlik stillerinin çalışma durumu değişkeniyle olan ilişkisine bakıldığında herhangi bir ilişkiyi rastlanmamıştır. Elde edilen bu sonuca göre ebeveynlerin ebeveynlik stillerinin çalışma durumu değişkeni açısından farklılık göstermediğini söylemek mümkündür. Alan yazında konuyla ilgili yapılmış olan çalışmalara bakıldığında benzer ve farklı sonuçlara ulaşan çalışmalar mevcuttur. Kapucuoğlu (2023) yapmış olduğu tez çalışmasında ebeveynlerin ebeveynlik stillerinin çalışma durumu değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Diğer taraftan Aydoğdu ve Dilekmen (2016) yapmış oldukları çalışmada çalışmayan annelerin çalışan annelere göre daha fazla otoriter ve aşırı koruyucu stili benimsediklerine ulaşmıştır. Turgut ve Koca (2019) ise çalışan ebeveynlerin çalışmayan ebeveynlere göre demokratik stili daha çok benimsediklerini ulaşmışlardır. Alan yazın da benzer çalışmalardan farklı sonuçların elde edilmesi daha fazla çalışmaya gerek duyulduğunun bir göstergesi sayılabilir.

Ebeveyn yaşı değişkenine göre bakıldığında, annelerin demokratik stilinin yaşa göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde babaların demokratik stili de yaşa göre değişiklik göstermektedir. Bu değişikliğin ise hem anne hem de baba için demokratik ebeveynlik stili açısından 30 ve altı yaş grubu lehine olduğuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuca göre genç yaş grubundaki ebeveynlerin demokratik stilleri benimsemelerin yaşlı gruptaki ebeveynlere göre daha fazla olduğunu söylemek mümkündür. Farklı bir araştırma sonucu olarak Alabay (2017) ise annelerin yaşlarının ilerledikçe demokratik stili daha çok benimsediklerine ulaşmıştır. Derin (2021) ise 22-30 yaş aralığında annelerin 31-35 yaş aralığındaki annelerden daha koruyucu bir tutuma sahip olduklarını tespit etmiştir.

Ebeveynlerin ebeveynlik stilleri çocuk sayısı değişkenine göre incelendiğinde, annelerin izin verici stillerine göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu değişiklik bir çocuğu olanlar ile üç ve üstü çocuğu olan anneler arasında anlamlı bulunmuştur. Üç ve üstü çocuğa sahip olan annelerin bir çocuğa sahip olan annelere göre izin verici stili daha çok benimsedikleri tespit edilmiştir. Diğer taraftan babaların ebeveynlik stilleri çocuk sayısı değişkenine göre herhangi bir değişiklik göstermediğine ulaşılmıştır. Alan yazında konuyla ilgili çalışmaların farklı sonuçları bulunmaktadır. Aile Araştırma Kurumu (1995) ise ebeveynlerin sahip olduğu çocuk sayısı azaldıkça, izin verici stilin benimsenmesinin arttığını savunmuştur. Özyürek ve Tezel Şahin (2005) 3 ve üstü çocuğa sahip ebeveynlerin otoriter stili daha çok benimsediklerine ulaşmışlardır. Turgut ve Koca (2019) ise 3 ve üstü çocuğa sahip ebeveynlerin demokratik stili daha çok benimsediklerini tespit etmiştir.

Ebeveynlerin ebeveynlik stillerinin çocuklarının doğum sırası değişkeniyle olan ilişkisine bakıldığında, alt boyutlar açısından herhangi bir ilişkiyi rastlanmamıştır. Elde edilen

bu sonuca göre ebeveynlerin ebeveynlik stillerinin çocukların doğum sırası değişkeni açısından değişim göstermediğini söylemek mümkündür. Benzer bir şekilde, Derin (2021) ebeveynlerin ebeveynlik stillerinin çocukların doğum sırası değişkenine göre değişmediği sonucuna ulaşmıştır. Anne ve babaların ebeveynlik stillerinin ebeveyn olma yaşı değişkenine göre bakıldığında ise, ebeveynlik stili ebeveyn olma yaşlarına göre herhangi bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Anne ve babaların ebeveynlik stilleri öğrenim durumu değişkenine göre incelendiğinde, annelerin ebeveynlik stilleri öğrenim durumu değişkeni açısından değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Tatlı, Selimoğlu ve Bademci (2012) annelerin öğrenim durumunun yüksek olmasının aile içi iletişim ve eşler arasında uyum bağlamında önemli olduğunu ve annenin olumlu tutumlar göstermesinde aracı olduğunu araştırmaları sonucunda tespit etmişlerdir. Babaların ebeveynlik stilleri öğrenim durumu açısından otoriter ve izin verici stillerde farklılaştığı tespit edilmiştir. Babaların öğrenim durumu arttıkça otoriter stili daha çok benimsediklerine ve izin verici stili benimseyen babaların daha çok ön lisans mezunu olduklarına ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada Turgut ve Koca (2019) ise ebeveynlerin öğrenim durumları ile demokratik ebeveynlik stili açısından anlamlı bir ilişki bulmuşlar ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlerin demokratik stili daha çok benimsediklerine ulaşmışlardır. Kapucuoğlu ise (2023) yapmış olduğu çalışmada ebeveynlerin ebeveynlik stillerinin öğrenim durumu değişkeni açısından herhangi bir farklılaşma tespit etmemiştir. Araştırmanın sonuçları ile alan yazında yer alan sonuçların birbirinden farklılaştığı görülmektedir. Bu durumun sebebi olarak çalışmanın gerçekleştiği yerin kültürel ve sosyoekonomik farklılıkların etkili olduğu fikriyle açıklanabilir.

5.1.5. Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişkiye Dair Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma sonuçları ebeveynlik stilleri ile duygu düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Hem annelerin hem de babaların demokratik ebeveynlik stili ile duygu düzenleme-kontrol boyutu arasında pozitif, değişkenlik/olumsuzluk boyutu arasında ise negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, demokratik ebeveynlik eğilimine sahip anne ve babaların çocuklarında duygu düzenleme-kontrol beceri performansının artırılmasında, değişkenlik/olumsuzluk duygu davranış performansının ise azaltılmasında etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Demokratik ebeveynlik stili ile değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu arasındaki negatif ilişki, demokratik ebeveynlik yaklaşımının çocukların olumsuz duygusal tepkilerini azaltmada etkili olduğunu

göstermektedir. Demokratik ebeveynlik stili, çocukların duygu düzenleme-kontrol becerilerini artırmak duygusal değişkenlik tepkilerini de azaltmakta etkili olmaktadır. Alan literatürde demokratik ebeveynlik stiline, çocukların duygu düzenleme becerilerini geliştirmede ve olumsuz duygusal tepkilerini azaltmada etkili olduğuna birçok araştırmada belirtilmektedir (Bahrami vd., 2018; İşbitiren, 2022; Jabeen, Anis-ul-Haque ve Riaz, 2013). Demokratik stili benimseyen ebeveynler, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını anlar ve onlara destek sağlayarak çocukların duygularını düzenlemelerine yardımcı olur (Baumrind, 1971; Morris vd., 2017). Demokratik ebeveynlik, çocuklara sevgi, destek ve rehberlik sunarken aynı zamanda belirli sınırlar ve kurallar koymayı içerir. Bu ebeveynlik stili, çocukların duygusal düzenleme becerilerini geliştirmeleri için güvenli ve destekleyici bir ortam sağlar (Morris vd., 2017). Bu destek çocukların kendi duygularını düzenlemesine ve kontrol etmesine yardımcı olur (Baumrind, 1971). Demokratik ebeveynlik, aynı zamanda olumsuz duygusal tepkilerin azaltmasına ortam sunar. Demokratik stile sahip anneler, sıcaklık ve desteğin yanı sıra çocukların duygusal olarak kendilerini ifade etmeleri için teşvik eder. Bu, çocukların duygularını sosyal ortamda iyi bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olur (Morris vd., 2017). Demokratik stile sahip ebeveynlerin çocukları iyi düzenlenmiş duygulara sahiptir, zor görevlere iyi yanıt verir, gelişmiş sosyal beceriler sahip, mutlu ve neşeli eğilimler sergilerken otoriter ve izin verici ebeveynlerin çocukları bu becerilerin çoğundan yoksundur (Baumrind, 1971).

Anne ve babaların her ikisinin de otoriter ebeveynlik stili ile duygu düzenleme-kontrol boyutu arasında negatif ve anlamlı, değişkenlik/olumsuz duygu boyutunda ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre çocukların anne ve babalarının otoriter ebeveynlik stili çocukların değişkenlik/olumsuz duygu performansının artırdığı duygu düzenleme-kontrol performansını azalttığı yönünde değerlendirilebilir. Bu sonuç otoriter ebeveynlik stiline çocukların olumsuz duygularını artırdığını ortaya koymaktadır. Otoriter ve izin verici ebeveynlik stilleri çocukların olumsuz duygularını artırarak, duygu düzenleme becerilerini olumsuz yönde etkilenmesine zemin hazırlayabilir (Baumrind, 1971). Chang, Schwartz, Dodge ve McBride Chang (2003), ise araştırmalarında katı davranışlara sahip babaların çocuklarının daha iyi duygu düzenleme becerilerine sahip olduklarını bulmuştur.

Araştırmada anne bağlamında izin verici ebeveynlik stili ile duygu düzenleme-kontrol becerileri arasında negatif yönde anlamlı, değişkenlik/olumsuz duygu boyutunda ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Baba bağlamında ise izin verici ebeveynlik stili ile duygu düzenleme-kontrol becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ancak değişkenlik/olumsuz boyut arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar izin verici ebeveynlik stiline, çocukların duygu düzenleme-kontrol performansını

azalttığı, değişkenlik/olumsuzluk duygu performansını artırdığı şeklinde değerlendirilebilir. Bu durumda izin verici ebeveynlik stiline sahip babaların çocuklarının değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunda yer alan olumsuz duygularının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Kuppens ve Ceulemans, (2019) ebeveynlik stilleri ile çocukların sosyal yetkinliklerinde demokratik ebeveynlerin çocuklarının en olumlu gelişimsel sonuçlara sahip olduğunu; otoriter ve izin verici ebeveynlik stiline sahip çocuklarda olumsuz gelişimsel sonuçlarla yol açtığını; ihmalkâr ebeveynlerin çocuklarının ise en düşük gelişimsel sonuçlara sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar araştırmadan elde sonuçları destekleyici nitelikte görülebilir. Çocukların yetiştirilmesinde annelerin olduğu kadar babalarında oldukça kritik bir rolü vardır. 2000’li yıllardan itibaren babalar toplumsal cinsiyet rollerinin ötesine geçerek eski yıllara göre çocuklarıyla daha fazla ilgilenmeye başlamışlardır (Lang, Schoppe Sullivan, Kotila, Feng, Dush ve Johnson, 2014). Bu sebeple çocukların gelişiminde babaların yeri yadsınamayacak derece önemlidir. Alan yazın incelendiğinde genellikle sadece annelerin ebeveynlik stillerinin incelendiği çalışmaları görmek mümkündür. Bunun sebebi olarak babalara ulaşmanın ve araştırma sürdürmenin daha zor olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın amacı ve elde edilen bulgular ışığında birtakım öneriler geliştirilmiş ve aşağıda sunulmuştur.

- Duygu düzenleme becerileri ve ebeveynlik stilleri hakkında boylamsal çalışmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada okul öncesi dönemdeki çocuklar ve ebeveynleri çalışma grubunu oluşturmuştur. Farklı gelişim dönemindeki çocuklar ve ebeveynleri ile çalışma yapılabilir.
- Bu araştırmada normal gelişim gösteren çocuklarla çalışılmıştır. Normal gelişim göstermeyen ve risk altındaki çocuklarla da bu konu hakkında araştırmalar yapılması literatüre önemli bir katkı sağlayabilir.
- Ebeveynlik stilleri ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişki farklı kültürel bölgelerde araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Adler A., (2019). *Çocuk Eğitimi*. (Çev. Şipal, K). İzmir: Cem Yayınevi.
- Akaydın, T.N. (2019). *Okul Öncesi Kuruma Devam Eden 3-6 Yaş Arasındaki Çocuklarda Babanın Ebeveynlik Stilinin Çocuğun Sosyal Yetkinlik ve Davranışları ile İlişkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ufuk Üniversitesi.
- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720171234>
- Alkış, B. (2015). *Ebeveyn tutumları ile okul öncesi dönem çocuklarının davranış problemleri arasındaki ilişkide çocukların empati ve sosyal beceri düzeylerinin rolü* [Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Altay, F. B., & Güre, A. (2012). Okulöncesi kuruma (devlet-özel) devam eden çocukların sosyal yeterlik ve olumlu sosyal davranışları ile annelerinin ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2699-2718.
- Altıncakaynak, Ş. Ö., & Akman, B. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum becerilerine anne baba tutumlarının etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 19-36. <https://doi.org/10.33417/tsh.516679>
- Anthony, L. G., Anthony, B. J., Glanville, D. N., Naiman, D. Q., Waanders, C., & Shaffer, S. (2005). The relationships between parenting stress, parenting behaviour and preschoolers' social competence and behaviour problems in the classroom. *Infant and Child Development: An International Journal of Research and Practice*, 14(2), 133-154. <https://doi.org/10.1002/icd.385>
- Arabacıoğlu, B. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının okula uyum düzeyleri ile ebeveyn tutumları ve çocuğun mizaç özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Atalar, D. S., & Atalay, A. A. (2018). Ergenlik döneminde duygu düzenleme ve ruh Sağlığı: ana-babanın ve mizacın rolü. Bildik, T., (Ed.). *Ergenlik Dönemi ve Ruhsal Bozukluklar* içinde (s. 84-90). Türkiye Klinikleri.
- Bahrami, B., Dolatshahi, B., Pourshahbaz, A., & Mohammadkhani, P. (2018). Parenting style and emotion regulation in mothers of preschool children. *Practice in clinical psychology*, 6(1), 3-8. <https://doi.org/10.29252/NIRP.JPCP.6.1.3>

- Baldwin, A. L. (1948). Socialization and the parent-child relationship. *Child Development*, 19, 127- 136. <https://doi.org/10.2307/1125710>
- Başören, M. (2016). *Lise öğrencilerinin duygu dışavurumunu bastırma, bilişsel yeniden değerlendirme ve öznel mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Bir model önerisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Batum, P., & Yağmurlu, B. (2007). What counts in externalizing behaviors? The contributions of emotion and behavior regulation. *Current Psychology*, 25, 272-294. <https://doi.org/10.1007/BF02915236>
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907. <https://doi.org/10.2307/1126611>
- Baumrind, D. (1968). Authoritarian vs. authoritative parental control. *Adolescence*, 3(11), 255.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental psychology*, 4(1p2), 1. <https://doi.org/10.1037/h0030372>
- Baumrind, D. (1975). The contributions of the family to the development of competence in children. *Schizophrenia Bulletin*, 1(14), 12. <https://doi.org/10.1093/schbul/1.14.12>
- Baumrind, D. (1978). Parental disciplinary patterns and social competence in children. *Youth & Society*, 9(3), 239-267. <https://doi.org/10.1177/0044118X7800900302>
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95. <https://doi.org/10.1177/0272431691111004>
- Bayrak, A., & Akkaynak, M. (2020). Okul öncesi eğitimde yaratıcı drama eğitiminin duygu düzenleme ve sosyal problem çözme becerilerine etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7(2), 1343-1381.
- Becker, W. C. (1964). Consequences of different kinds of parental discipline. M. L. Hoffman, & L. W. Hoffman (Eds.), *Review of child development research* içinde (169-208). New York: Russell Sage Foundation.
- Betts, J., Gullone, E., & Allen, J. S. (2009). An examination of emotion regulation, temperament, and parenting style as potential predictors of adolescent depression risk status: A correlational study. *British Journal of Developmental Psychology*, 27(2), 473-485. <https://doi.org/10.1348/026151008X314900>

- Bilge, Y., & Sezgin, E. (2020). Anne ve çocuk duygu düzenleme arasındaki ilişkide annenin kişilik özelliklerinin ve bağlanma stillerinin aracı rolü. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(3), 310-318. doi: 10.5455/apd.65836
- Blair, K. A., Denham, S. A., Kochanoff, A., & Whipple, B. (2004). Playing it cool: Temperament, emotion regulation, and social behavior in preschoolers. *Journal of school psychology*, 42(6), 419-443. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2004.10.002>
- Bolat, Y., E. (2018). Anne baba tutumlarının çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkisi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 2(2), 32-38.
- Bornstein, L., & Bornstein, M. H. (2007). Parenting styles and child social development. *Encyclopedia on early childhood development*. Montreal: Centre of Excellence for Early Childhood Development and Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma*. (Çev. Tuğrul Veli Soylu). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Bozkurt Yükçü, Ş. (2017). *Bağımsız anaokullarına devam eden çocukların duygu düzenleme ve sosyal problem çözme becerileri ile ebeveynlerinin duygusal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Bozkurt Yükçü, Ş., & Demircioğlu, H. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Duygu Düzenleme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*, (44). <https://doi.org/10.21764/maeuefd.336085>
- Brody, G. H., Stoneman, Z., & Flor, D. L. (1994). Parental differential treatment, sibling relationships, and child outcomes. *Child Development*, 65(2), 584-598.
- Bülbül, N., & Akkaynak, M. (2021). Okul öncesi eğitime devam eden 48-72 aylık çocukların rekabet stilleri ile çocuklara yönelik ebeveyn tutumları arasındaki ilişki düzeyi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 8(1), 32-66.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Cabanac, M. (2002). What is emotion. *Behavioural processes*, 60(2), 69-83. [https://doi.org/10.1016/S0376-6357\(02\)00078-5](https://doi.org/10.1016/S0376-6357(02)00078-5)
- Campos, J. J., Frankel, C. B., & Camras, L. (2004). On the nature of emotion regulation. *Child development*, 75(2), 377-394. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.00681.x>

- Can, R. (2015). *Okulöncesi çocuklarda hazzı erteleme davranışının annelerin ebeveynlik stilleri açısından incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ufuk Üniversitesi.
- Canatan, K., Konbak, E., Aslan, T., Özdemir, M., & Yılmaz, Ö.M. (2020). Geleneksel ve modern ailelerde çocuk yetiştirme tutumları. *Çekmece İzü Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 151-165.
- Carlson, S. M., & Wang, T. S. (2007). Inhibitory control and emotion regulation in preschool children. *Cognitive Development*, 22(4), 489-510. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2007.08.002>
- Carroll, P. (2022). Effectiveness of positive discipline parenting program on parenting style, and child adaptive behavior. *Child Psychiatry & Human Development*, 53(6), 1349-1358. <https://doi.org/10.1007/s10578-021-01201-x>
- Chang, L., Schwartz, D., Dodge, K. A., & McBride-Chang, C. (2003). Harsh parenting in relation to child emotion regulation and aggression. *Journal of family psychology*, 17(4), 598. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.17.4.598>
- Cohen, J. S., & Mendez, J. L. (2009). Emotion regulation, language ability, and the stability of preschool children's peer play behavior. *Early Education and Development*, 20(6), 1016-1037. DOI: 10.1080/10409280903430745
- Cole, P. M., Armstrong, L. M., & Pemberton, C. K. (2010). The role of language in the development of emotion regulation. S. D. Calkins & M. A. Bell (Eds.), *Child development at the intersection of emotion and cognition* içinde (59–77). Washington: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/12059-004>
- Cole, P. M., Martin, S. E., & Dennis, T. A. (2004). Emotion regulation as a scientific construct: Methodological challenges and directions for child development research. *Child development*, 75(2), 317-333. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.00673.x>
- Cole, P. M., Michel, M. K., & Teti, L. O. (1994). The development of emotion regulation and dysregulation: A clinical perspective. N. A. Fox (Ed.). *The development of emotion regulation: Biological and behavioral considerations* içinde (73–100). Washington: Monographs of the Society for Research in Child Development <https://doi.org/10.2307/1166139>
- Cortez, V. L., & Bugental, D. B. (1994). Children's visual avoidance of threat: A strategy associated with low social control. *Merrill-Palmer Quarterly*, 40, 82–97.

- Cüceloğlu, D. (2013). *İçimizdeki Çocuk*, (47. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çelen, Ş. (2022). *36-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ile mizaç özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Çubukçu, A. (2019). *48-72 aylık çocukların prososyal davranışları ile annelerinin prososyal davranışları ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Dağlı, H., & Dağlıoğlu, H.E. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(3),1020-1046. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.799698>
- Dan-Glauser, E. S., & Gross, J. J. (2011). The temporal dynamics of two response-focused forms of emotion regulation: Experiential, expressive, and autonomic consequences. *Psychophysiology*, 48(9), 1309-1322. <https://doi.org/10.1111/j.1469-8986.2011.01191.x>
- Darling, N. (1999). Parenting style and its correlates. ERIC No: ED427896
- Darling, N., & Steinberg, L. (2017). Parenting style as context: An integrative model. R. Zukauskienė (Ed.). *Interpersonal development* içinde (161-170). London: Routledge. DOI:10.4324/9781351153683-8
- Daşci, E. (2015). *Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin ebeveyn kontrolü ile akran ilişkileri ve akran baskısı arasındaki ilişkide aracılık rolünün incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Demirci, Z. A., Arslan, E., & Temel, M. (2020). Okul öncesi dönemdeki çocukların duygu düzenleme ve kişiler arası problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 910-925. <https://doi.org/10.37217/tebd.714803>
- Demirpençe, D., Guliyev, E. İ., & Gürbüz, H. G. A. (2021). Afektif mizaç özelliklerinin duygu düzenleme zorluklarında etkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 24(3), 350-358.
- Denham, S. A., & Burton, R. (2003). *Social and emotional prevention and intervention programming for preschoolers*. New York: Kluwer Academic/Plenum.
- Denham, S. A., Bassett, H. H., & Wyatt, T. M. (2010). Gender differences in the socialization of preschoolers' emotional competence. *New Directions for child and adolescent development*, 2010(128), 29-49. <https://doi.org/10.1002/cd.267>

- Denham, S. A., Bassett, H. H., & Zinsser, K. (2012). Early childhood teachers as socializers of young children's emotional competence. *Early Childhood Education Journal*, 40(3), 137-143. <https://doi.org/10.1007/s10643-012-0504-2>
- Denham, S., & Kochanoff, A. T. (2002). Parental contributions to preschoolers' understanding of emotion. *Marriage & Family Review*, 34(3-4), 311-343. https://doi.org/10.1300/J002v34n03_06
- Derin, E. (2021). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların annelerinin bağlanma stilleri, benlik saygıları ve çocuk yetiştirme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Kent Üniversitesi.
- Derman, M. T., Türen, Ş., & Buntürk, T. (2020). Okul öncesi çocukların empati bölümleri ile annelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 336-368. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202042188>
- Di Maggio, R., Zappulla, C., & Pace, U. (2016). The relationship between emotion knowledge, emotion regulation and adjustment in preschoolers: A mediation model. *Journal of Child and Family Studies*, 25, 2626-2635. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0409-6>
- Dinn, A. A., & Sunar, D. (2017). Çocuk yetiştirme tutumları ve bağıntılarının kültür içi ve kültürlerarası karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 32(79), 95-110.
- Doğan, R. (2017). *Türkiye'de iç göçün bireylerde somatizasyon, bilişsel duygu düzenleme ve başa çıkma tutumları üzerine etkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Dombro, A.L., J. Jablon, & C. Stetson. (2011). *Powerful Interactions: How to Connect with Children to Extend Their Learning*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children (NAEYC).
- Dornbusch, S. M., Ritter, P. L., Leiderman, P. H., Roberts, D. F., & Fraleigh, M. J. (2016). The relation of parenting style to adolescent school performance. Lerner, R. M., & Jovanovic, J. (Eds.). *Cognitive and moral development, academic achievement in adolescence* içinde (276-289). New York: Routledge.
- Duran, C. A., Cottone, E., Ruzek, E. A., Mashburn, A. J., & Grissmer, D. W. (2020). Family stress processes and children's self-regulation. *Child Development*, 91(2), 577-595. <https://doi.org/10.1111/cdev.13202>

- Eisenberg, N., Cumberland, A., & Spinrad, T. L. (1998). Parental socialization of emotion. *Psychological Inquiry*, 9(4), 241-273. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0904_1
- Eisenberg, N., Cumberland, A., Spinrad, T. L., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Reiser, M. & Guthrie, I. K. (2001). The relations of regulation and emotionality to children's externalizing and internalizing problem behavior. *Child development*, 72(4), 1112-1134. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00337>
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., & Spinrad, T. L. (1998). Prosocial development. N. Eisenberg (Ed.). *Handbook of child psychology* içinde (701-778). New York: Wiley.
- Eisenberg, N., Gershoff, E. T., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Cumberland, A. J., Losoya, S. H., Guthrie, I. K., Murphy, B. C. (2001). Mother's emotional expressivity and children's behavior problems and social competence: Mediation through children's regulation. *Developmental Psychology*, 37(4), 475-490. doi:10.1037/0012-1649.37.4.475
- Ener, T. G., & Can, F. (2021). Yetişkinlerin çocuklukta algıladıkları ebeveyn kabul veya reddinin mükemmeliyetçilik, benlik algısı ve bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi. *International Journal of Economics Administrative and Social Sciences*, 4(1), 58-73.
- Ercoşkun, M. H., & Nalçacı, A. (2005). Öğretimde psikolojik ihtiyaçların yeri ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 353-370.
- Erdinç, S. (2009). *Okul öncesi dönem çocuklarında fiziksel ve ilişkisel saldırganlığın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ergün, M., & Özsüer, S. (2006). Vygotsky'nin yeniden değerlendirilmesi. *Afyon Karahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 269-292.
- Ersan, C. (2017). *Okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık düzeylerinin duygu ifade etme ve duygu düzenleme açısından incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Ersan, C., & Tok, Ş. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık düzeylerinin duygu ifade etme ve duygu düzenleme açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 45(201). <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2019.8150>
- Ersan, N. (2017). Duygu düzenleme becerilerinin gelişimi: Yaş ve cinsiyet farklılıkları. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 39(2), 120-134.

- Ertürk Kara, H. G., & Gönen, M. (2015). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Öz Düzenleme Becerisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4), 1224-1239. <https://doi.org/10.17244/eku.74230>
- Feldman, R. (2020). The relational basis of adolescent adjustment: Trajectories of maternal and paternal emotion regulation across the first two decades of life. *Development and Psychopathology*, 32(4), 1443-1458. <http://dx.doi.org/10.1080/14616730903282472>
- Fonseca, A., Moreira, H., & Canavarro, M. C. (2020). Uncovering the links between parenting stress and parenting styles: The role of psychological flexibility within parenting and global psychological flexibility. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 18, 59-67. <https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2020.08.004>
- Gander M. & Gardiner H. (2015). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (Çev. A. Dönmez ve N. Çelen) Ankara: İmge Kitabevi.
- Garner, P. W., & Spears, F. M. (2000). Emotion regulation in low-income preschoolers. *Social Development*, 9, 246–264. <https://doi.org/10.1111/1467-9507.00122>
- Goldenberg, A., Halperin, E., Van Zomeren, M., & Gross, J. J. (2016). The process model of group-based emotion: Integrating intergroup emotion and emotion regulation perspectives. *Personality and social psychology review*, 20(2), 118-141. <https://doi.org/10.1177/1088868315581263>
- Goldstein, S. (2015). *Gender Differences in Children's Emotion Regulation from Preschool to School Age* [Doctoral Dissertation]. University of Michigan.
- Goleman, D. (2016). *Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir*. (Çev. B.Seçkin Yüksel) İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gottman, J. (1997). *The Heart Of Parenting. How To Raise An Emotionally Intelligent Child*. Bloomsbury.
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of psychopathology and behavioral assessment*, 26, 41-54. <https://doi.org/10.1023/B:JOBA.00000007455.08539.94>
- Graziano, P. A., Reavis, R. D., Keane, S. P., & Calkins, S. D. (2007). The role of emotion regulation in children's early academic success. *Journal of school psychology*, 45(1), 3-19. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2006.09.002>

- Grolnick, W. S., & Slowiaczek, M. L. (1994). Parents' involvement in children's schooling: A multidimensional conceptualization and motivational model. *Child Development*, 65(1), 237-252. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1994.tb00747.x>
- Gross, J. J. (1999). Emotion regulation: Past, present, future. *Cognition & emotion*, 13(5), 551-573. <https://doi.org/10.1080/026999399379186>
- Gross, J. J. (2002). Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology*, 39(3), 281-291. <https://doi.org/10.1017/S0048577201393198>
- Gross, J. J. (2013). *Handbook of emotion regulation*. New York: Guilford publications.
- Gross, J. J. (2014). Emotion regulation: Conceptual and empirical foundations. J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* içinde (3–20). New York: The Guilford Press.
- Gross, J. J. (2015). Emotion regulation: Current status and future prospects. *Psychological inquiry*, 26(1), 1-26. <https://doi.org/10.1080/1047840X.2014.940781>
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of personality and social psychology*, 85(2), 348. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.2.348>
- Gross, J. J., & Thompson, R. A. (2007). Emotion Regulation: Conceptual Foundations. J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* içinde (3–24). New York: The Guilford Press.
- Grusec, J. E., Goodnow, J. J., & Kuczynski, L. (2000). New directions in analyses of parenting contributions to children's acquisition of values. *Child development*, 71(1), 205-211. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00135>
- Gürdal, C., Tok, Sevi, E. S., & Sorias, O. (2018). Erken kayıplar, bağlanma, mizaç-karakter özellikleri ve duygu düzenlemenin psikopatoloji gelişimi üzerine etkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 29(3), 180-192. DOI : 10.5080/u19405
- Hamaidi, D. A., Mattar, J. W., & Arouri, Y. M. (2021). Emotion Regulation and Its Relationship to Social Competence among Kindergarten Children in Jordan. *European journal of contemporary education*, 10(1), 66-76. ERIC No: EJ1294654
- Harkness, S., & Super, C. M. (2002). Culture and Parenting. M. Bornstein (Ed.). *Handbook of Parenting: Biology and Ecology of Parenting* içinde (253-280). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

- Harrington, E. M., Trevino, S. D., Lopez, S., & Giuliani, N. R. (2020). Emotion regulation in early childhood: Implications for socioemotional and academic components of school readiness. *Emotion*, 20(1), 48. <https://doi.org/10.1037/emo0000667>
- Havighurst, S. S., Wilson, K. R., Harley, A. E., & Prior, M. R. (2009). Tuning in to kids: an emotion-focused parenting program initial findings from a community trial. *Journal of community psychology*, 37(8), 1008-1023. <https://doi.org/10.1002/jcop.20345>
- Healy, M., & Ellis, B. J. (2007). Birth order, conscientiousness, and openness to experience: Tests of the family-niche model of personality using a within-family methodology. *Evolution and Human Behavior*, 28(1), 55-59. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2006.05.003>
- Hill, A. L., Degnan, K. A., Calkins, S. D., & Keane, S. P. (2006). Profiles of externalizing behavior problems for boys and girls across preschool: the roles of emotion regulation and inattention. *Developmental psychology*, 42(5), 913. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.42.5.913>
- Holden, G. W., & Miller, P. C. (1999). Enduring and different: a meta-analysis of the similarity in parents' child rearing. *Psychological bulletin*, 125(2), 223.
- Houlberg, B. J., Henry, C. S., & Morris, A. S. (2012). Family interactions, exposure to violence, and emotion regulation: Perceptions of children and early adolescents at risk. *Family Relations*, 61(2), 283-296. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2011.00699.x>
- İlgar, L., & Akbaba, G. (2017). Beş ve altı yaş çocuklarının duygu düzenlemelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017(9), 491-520.
- Ishak, Z., Low, S. F., & Lau, P. L. (2012). Parenting style as a moderator for students' academic achievement. *Journal of Science Education and Technology*, 21, 487-493. <https://doi.org/10.1007/s10956-011-9340-1>
- İkiz, S., & Samur, A. Ö. (2016). Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Fiziksel ve İlişkisel Saldırganlığın Ebeveyn Tutumları Açısından İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35).
- İşbitiren, L. (2022). *Annelerin ebeveynlik stilleri ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tezi]. Boğaziçi Üniversitesi.

- Jabeen, F., Anis-ul-Haque, M., & Riaz, M. N. (2013). Parenting styles as predictors of emotion regulation among adolescents. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 28(1).
- Kağıtçıbaşı, C. (2007). *Family, self, and human development across cultures: Theory and applications*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
<https://doi.org/10.4324/9781315205281>
- Kanak, M., & Pekdoğan, S. (2015). Ergenlerin utangaçlık düzeylerinin anne-baba tutumları ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32(1), 513-525. DOI:10.9761/JASSS2748
- Kapucuoğlu, T. (2023). *Okul öncesi dönem çocukların duygu düzenleme becerilerinin ve ego sağlımlıklarının ebeveynlerinin ebeveynlik stilleri ve birlikte ebeveynlikleri açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi.
- Kara, İ., & Sığırtmaç, A. D. (2022). Çocukların duygu düzenleme becerileri ve problem davranışları ile öğretmen ve ebeveynlerinin duygu düzenleme ve öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(83), 887-908. <https://doi.org/10.17755/esosder.1022643>
- Karadeniz, E. (2022). *Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 48-72 Ay Çocukların Duygu Düzenleme ile Empati Becerilerinin İncelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karaş, Z., & Altun, F. (2022). Okul Öncesi Çocuklarının Duygu Düzenleme Becerileri: Çocuğun Mizacı ile Ebeveyninin Duygusal Zekâsı ve Psikolojik İyi Oluşunun Rolü Nedir? *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(2), 1268-1283. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.987751>
- Karateke, B. (2020). Bir teknoloji bağımlısı yetiştirmek: yeni doğandan ergenliğe ebeveynliğe yardımcı bir duygu düzenleme aracı olarak sanal ortamlar. *Bağımlılık Dergisi*, 21(4), 338-347.
- Kayhan Aktürk, Ş. (2015). *Okul öncesi dönem çocuklarında duygu düzenleme becerileri ile akran ilişkilerinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Koçyiğit, S., Yılmaz, E., & Sezer, T. (2015). 60-72 aylık çocukların sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri ile oyun becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *HAYEF Journal of Education*, 12(1), 209-218.

- Kong, C., & Yasmin, F. (2022). Impact of parenting style on early childhood learning: mediating role of parental self-efficacy. *Frontiers in Psychology*, 13, 928629. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.928629>
- Koole, S. L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cognition and emotion*, 23(1), 4-41. <https://doi.org/10.1080/02699930802619031>
- Kuppens, S., & Ceulemans, E. (2019). Parenting styles: A closer look at a well-known concept. *Journal of child and family studies*, 28(1), 168-181. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1242-x>
- Landy, S. (2009). *Pathways to competence: Encouraging healthy social and emotional development in young children*. Baltimore: Paul H Brookes Publishing Co.
- Lang, S. N., Schoppe Sullivan, S. J., Kotila, L. E., Feng, X., Dush, C. M. & Johnson, S. C. (2014). Relations between fathers' and mothers' infant engagement patterns in dual-earner families and toddler competence. *Journal of Family Issues*, 35, 1107-1127. <https://doi.org/10.1177/0192513X14522243>
- Larsen, R. J. (2000). Toward a science of mood regulation. *Psychological Inquiry*, 11, 129–141. doi:10.1207/S15327965PLI1103_01
- Li, S., Tang, Y., & Zheng, Y. (2023). How the home learning environment contributes to children's social-emotional competence: A moderated mediation model. *Frontiers in Psychology*, 14, 1065978. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1065978>
- Lucas Molina, B., Quintanilla, L., Sarmiento-Henrique, R., Martín Babarro, J., & Giménez-Dasí, M. (2020). The relationship between emotion regulation and emotion knowledge in preschoolers: A longitudinal study. *International journal of environmental research and public health*, 17(16), 5726. <https://doi.org/10.3390/ijerph17165726>
- Maccoby, E. E. & Martin, J. A. (1983). Socialization in the Context of the Family: Parent-Child Interaction. In P. H. Mussen, & E. M. Hetherington (Ed.), *Handbook of Child Psychology: Socialization, Personality, and Social Development* içinde (1-101). New York: Wiley.
- Macklem, G. L. (2007). *Practitioner's guide to emotion regulation in school-aged children*. Manchester: Springer Science & Business Media.
- Macklem, G. L. (2011). Importance of emotion regulation training for children and adolescents. *Evidence-Based School Mental Health Services: Affect Education, Emotion Regulation*

Training, and Cognitive Behavioral Therapy, 85-106. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-7907-0_5

- Maftei, A., Holman, A. C., & Cârlig, E. R. (2020). Does your child think you're happy? Exploring the associations between children's happiness and parenting styles. *Children and Youth Services Review*, 115, 105074. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105074>
- Maughan, A., & Cicchetti, D. (2002). Impact of child maltreatment and interadult violence on children's emotion regulation abilities and socioemotional adjustment. *Child development*, 73(5), 1525-1542. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00488>
- Mauss, I. B., Bunge, S. A., & Gross, J. J. (2007). Automatic emotion regulation. *Social and Personality Psychology Compass*, 1(1), 146-167. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2007.00005.x>
- McKenna, M.C., Walpole, S., & Conradi, K. (2010). *Promoting early reading: Research, resources, and best practices*. New York: The Guilford Press.
- Mensah, M. K., & Kuranchie, A. (2013). Influence of parenting styles on the social development of children. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 2(3), 123-129. Doi:10.5901/ajis.2013.v2n3p123
- Miklikowska, M., & Hurme, H. (2011). Democracy begins at home: Democratic parenting and adolescents' support for democratic values. *European Journal of Developmental Psychology*, 8(5), 541-557. <https://doi.org/10.1080/17405629.2011.576856>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2009). Attachment theory: II. Developmental, psychodynamic and optimal-functioning aspects. *The Cambridge handbook of personality psychology*, 247.
- Morris, A. S., Criss, M. M., Silk, J. S., & Houlberg, B. J. (2017). The impact of parenting on emotion regulation during childhood and adolescence. *Child development perspectives*, 11(4), 233-238. <https://doi.org/10.1111/cdep.12238>
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social development*, 16(2), 361-388. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2007.00389.x>
- Munsawaengsub, C. (2007). Influence of parenting styles on development of children aged three to six years old. *J Med Assoc Thai*, 90(5), 971-6.

- Murray, D. W., Rosanbalm, K., Christopoulos, C., & Hamoudi, A. (2016). Promoting Self-Regulation in the First Five Years: A Practice Brief. Washington, DC: Office of Planning, Research and Evaluation, Administration for Children and Families, U.S. Department of Health and Human Services. ERIC No: eric.ed.gov/fulltext/ED583624.
- Newman, M. (2017). The relationship between parenting style and self-regulation in early childhood. Honors Theses, 14. <https://doi.org/10.33015/dominican.edu/2017.HONORS.ST.19>.
- Nomaguchi, K. M., & Milkie, M. A. (2020). Sociological perspectives on parenting stress: How social structure and culture shape parental strain and the well-being of parents and children. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 49-66. https://doi.org/10.1007/978-3-319-55376-4_3
- OBADER (2013). Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Ogelman, H. G., Önder, A., Seçer, Z., & Erten, H. (2013). Anne tutumlarının 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerilerini ve okula uyumlarının yordayıcı etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 143-152.
- Orth, U. (2018). The family environment in early childhood has a long-term effect on self-esteem: A longitudinal study from birth to age 27 years. *Journal of personality and social psychology*, 114(4), 637. <http://dx.doi.org/10.1037/pspp0000143>
- Önder, A., & Gülay, H. (2009). Reliability and validity of parenting styles & dimensions questionnaire. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 508-514. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.092>
- Önder, A., Dağal, A. B., & Bayındır, D. (2018). Okul öncesi dönem çocukların mizaç özellikleri ve annelerinin ebeveynlik stillerinin çocukların ego sağlık düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 43(193). <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2018.7044>
- Özdemir, A. N., Gültekin Akduman, G., & Gündüz, A. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının akran şiddetine maruz kalma düzeyleri ve empatik becerileri ilişkisi üzerine bir inceleme. *Journal of International Social Research*, 12(64). 10.17719/jisr.2019.3382
- Özyayla, E. D. (2023). *Yoga programının beş yaş çocuklarının duygu düzenleme ve sosyal becerileri üzerindeki etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi.

- Paivio, S. C., & Greenberg, L. S. (1998). Experiential theory of emotion applied to anxiety and depression. W. F. Flack Jr. & J. D. Laird (Eds.). *Emotions in psychopathology: Theory and research içinde* (ss. 229–242). New York: Oxford University Press.
- Panfile, T. M., & Laible, D. J. (2012). Attachment security and child's empathy: The mediating role of emotion regulation. *Merrill-Palmer Quarterly (1982-)*, 1-21. DOI: 10.1353/mpq.2012.0003
- Parke, R. D., & Buriel, R. (2008). Socialization in the family: Ethnic and ecological perspectives. *Child and adolescent development: An advanced course*, 95-138. New York: Wiley.
- Paulussen-Hoogeboom, M. C., Stams, G. J. J., Hermanns, J. M., Peetsma, T. T., & Van Den Wittenboer, G. L. (2008). Parenting style as a mediator between children's negative emotionality and problematic behavior in early childhood. *The Journal of Genetic Psychology*, 169(3), 209-226. <https://doi.org/10.3200/GNTP.169.3.09-226>
- Ping, Y., Wang, W., Li, Y., & Li, Y. (2023). Fathers' parenting stress, parenting styles and children's problem behavior: The mediating role of parental burnout. *Current Psychology*, 42(29), 25683-25695. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03667-x>
- Raver, C. C. (2004). Placing emotional self-regulation in sociocultural and socioeconomic contexts. *Child development*, 75(2), 346-353. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.00676.x>
- Repetti, R. L., Taylor, S. E., & Seeman, T. E. (2002). Risky families: family social environments and the mental and physical health of offspring. *Psychological Bulletin*, 128(2), 330-366. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.128.2.330>
- Rimm-Kaufman, S. E., & Pianta, R. C. (2000). An ecological perspective on the transition to kindergarten: A theoretical framework to guide empirical research. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 21(5), 491-511. [https://doi.org/10.1016/S0193-3973\(00\)00051-4](https://doi.org/10.1016/S0193-3973(00)00051-4)
- Robinson, C. C., Mandlco, B., Olsen, S. F., & Hart, C. H. (1995). Authoritative, authoritarian, and permissive parenting practices: Development of a new measure. *Psychological reports*, 77(3), 819-830. <https://doi.org/10.2466/pr0.1995.77.3.819>

- Rodgers, J. L., Cleveland, H. H., van den Oord, E., & Rowe, D. C. (2000). Resolving the debate over birth order, family size, and intelligence. *American Psychologist*, 55(6), 599-612. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.6.599>
- Rubin, K. H., Coplan, R. J., Fox, N. A., & Calkins, S. D. (1995). Emotionality, emotion regulation, and preschoolers' social adaptation. *Development and psychopathology*, 7(1), 49-62. <https://doi.org/10.1017/S0954579400006337>
- Rutherford, H. J., Wallace, N. S., Laurent, H. K., & Mayes, L. C. (2015). Emotion regulation in parenthood. *Developmental Review*, 36, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2014.12.008>
- Saarni, C. (1999). *The development of emotional competence*. New York: Guilford press.
- Saban, A. (2001). Çoklu zekâ teorisi ve eğitim: özel esentepe ilköğretim okulu örneği. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 45-67.
- Sadeghi, S., Ayoubi, S., & Brand, S. (2022). Parenting styles predict future-oriented cognition in children: A cross-sectional study. *Children*, 9(10), 1589. <https://doi.org/10.3390/children9101589>
- Sala, M. N., Pons, F., & Molina, P. (2014). Emotion regulation strategies in preschool children. *British Journal of Developmental Psychology*, 32(4), 440-453. <https://doi.org/10.1111/bjdp.12055>
- Schaefer, E. S. (1959). A circumplex model of maternal behavior. *J. Abnorm. Soc. Psychol.* 59: 226–235. <https://doi.org/10.1037/h0041114>
- Schipper, M., & Petermann, F. (2013). Relating empathy and emotion regulation: Do deficits in empathy trigger emotion dysregulation?. *Social neuroscience*, 8(1), 101-107. <https://doi.org/10.1080/17470919.2012.761650>
- Seçer, Z. (2017). Sosyal olarak yetkin okul öncesi çocukların duygu düzenlemeleri ile annelerinin duygu sosyalleştirme davranışları arasındaki ilişkiler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1435-1452.
- Shanker, S. G. (2012). Emotion regulation through the ages. A. Foolen, U. M. Lüdtke, T. P. Racine, and J. Zlatev (Eds.). *Moving ourselves, moving others: Motion and emotion in intersubjectivity, consciousness and language içinde* (105-138). Amsterdam: John Benjamins.
- Sheppy, S. (2009). *Personal, social and emotional development in the early years foundation stage*. Routledge: Taylor & Farancis Books. <https://doi.org/10.4324/9780203609521>

- Shiner, R. L., Buss, K. A., McClowry, S. G., Putnam, S. P., Saudino, K. J., & Zentner, M. (2012). What is temperament now? Assessing progress in temperament research on the Twenty-Fifth Anniversary of Goldsmith. *Child Development Perspectives*, 6(4), 436-444. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2012.00254.x>
- Simpkin, A. L., Stover, S. B., & Mitski, D. (2020). Parenting in later life: Challenges and advantages. *The Gerontologist*, 60(1), 14-24.
- Spera, C. (2005). A review of the relationship among parenting practices, parenting styles, and adolescent school achievement. *Educational psychology review*, 17, 125-146. <https://doi.org/10.1007/s10648-005-3950-1>
- Stavrou, P. D. (2019). The development of emotional regulation in pre-schoolers: The role of sociodramatic play. *Psychology*, 10(1), 62-78. DOI: 10.4236/psych.2019.101005
- Suh, B. L., & Kang, M. J. (2020). Maternal reactions to preschoolers' negative emotions and aggression: Gender difference in mediation of emotion regulation. *Journal of child and family studies*, 29(1), 144-154. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01649-5>
- Suitor, J. J., & Pillemer, K. (2007). Mother-adult child relations: Gender, birth order, and measurement. *Family Relations*, 56(5), 482-488.
- Suldo, S. M., & Huebner, E. S. (2004). The role of life satisfaction in the relationship between authoritative parenting dimensions and adolescent problem behavior. *Social indicators research*, 66, 165-195. <https://doi.org/10.1023/B:SOCI.00000007498.62080.1e>
- Sulloway, F. J. (1996). *Born to rebel: Birth order, family dynamics, and creative lives*. New York: Pantheon.
- Sümer, N. (2011). Kültüre özgü ilgi-bakım ve ebeveyn davranışlarının yapılandırılmış görüşmelerle derinlemesine incelenmesi. *TÜBİTAK Araştırma Projesi Sonuç Raporu*. Proje No, 109K599.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E., & Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye'de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-59.

- Şahin, D., Ocak Karabay, Ş., & Demir, T. (2017). 5 Yaş çocuklarının sosyal duygusal uyumları ile ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişki. *Disiplinler arası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-14.
- Şahin, G., & Arı, R. (2015). Okul öncesi çocukların duygu düzenleme becerilerinin bağlanma örüntüleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 1-12.
- Şahin, K. (2019). *Okul öncesi dönem çocukların duygu düzenleme becerileri ile davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Şanlı, D., & Öztürk, C. (2015). Anne babaların çocuk yetiştirme tutumları ve tutumlar üzerine kültürün etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), 240-246.
- Şirin, H. D. (2014). Ailelerde sosyo-demografik-ekonomik değişkenlerin aile yaşam kalitesine etkileri. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 31-46.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1995). *Ailede çocuk eğitimi araştırması: Aralık 1992- Aralık 1993* (Yayın No. 84, ISBN: 975-19-1230-X). Ankara.
- Taner Derman, M., Türen, Şeyma, & Buntürk, T. (2020). Okul öncesi çocukların empati bölümleri ile annelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 336-368. <https://doi.org/10.24130/eccdjecs.1967202042188>
- Tatlı, S., Selimoğlu, H., & Bademci, D. (2012). Çocukları okul öncesi eğitime devam eden annelerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 101-114.
- TDK (2022). Duygu. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 22.07.2023).
- Tekin, S. S. (2022). *Ebeveynlik stilleri ile 48-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ve öz düzenleme becerileri arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Tezel Şahin, F., & Özyürek, A. (2008). 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Demografik Özelliklerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 395-414.
- Thompson, R. A. (1991). Emotional regulation and emotional development. *Educational Psychology Review*, 3(4), 269-307. <https://doi.org/10.1007/BF01319934>
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. N. A. Fox (Ed.). *The development of emotion regulation: Biological and behavioral considerations* içinde

- (ss.25–52). Chicago: Monographs of the Society for Research in Child Development.
<https://doi.org/10.2307/1166137>
- Thompson, R. A., & Calkins, S. D. (1996). The double-edged sword: Emotional regulation for children at risk. *Development and Psychopathology*, 8, 163–182.
<https://doi.org/10.1017/S0954579400007021>
- Thompson, R. A., Lewis, M. D., & Calkins, S. D. (2008). Reassessing emotion regulation. *Child Development Perspectives*, 2(3), 124-131. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2008.00054.x>
- Tomeny, T. S., Barry, T. D., & Bader, S. H. (2012). Birth order rank as a moderator of the relation between behavior problems among children with an autism spectrum disorder and their siblings. *Journal of Child and Family Studies*, 26(3), 847-857.
<https://doi.org/10.1177/1362361312458185>
- Turgut, Ö., & Koca, S. (2019). Ebeveynlerin anne-babalık stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 2(2), 60-71.
- Ural, O., Güven, G., Sezer, T., Azkeskin, K., & Yılmaz, E. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*.
- Uygun, N., & Kozikoğlu, İ. (2020). Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1494-1507. <https://doi.org/10.33206/mjss.639099>
- Uykan, E., & Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620-1644.
- Vardi, Ö., & Demiriz, S. (2021). 5-6 Yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 1993-2029. <https://doi.org/10.17152/gefad.925176>
- Vygotsky, L. S., & Cole, M. (1978). *Mind in society: Development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.
- Wang, M., & Saudino, K. J. (2013). Genetic and environmental influences on individual differences in emotion regulation and its relation to working memory in toddlerhood. *Emotion*, 13(6), 1055. <https://doi.org/10.1037/a0033784>

- Webb, T. L., Miles, E., & Sheeran, P. (2012). Dealing with feeling: a meta-analysis of the effectiveness of strategies derived from the process model of emotion regulation. *Psychological bulletin*, 138(4), 775. DOI: 10.1037/a0027600
- Webster-Stratton, C., Reid, M. J., & Stoolmiller, M. (2008). Preventing conduct problems and improving school readiness: Evaluation of the Incredible Years Teacher and Child Training Programs in high-risk schools. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(5), 471-488. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2007.01861.x>
- Winsler, A., Madigan, A. L., & Aquilino, S. A. (2005). Correspondence between maternal and paternal parenting styles in early childhood. *Early childhood research quarterly*, 20(1), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2005.01.007>
- Yağmurlu, B., Çıtlak, B., Dost, A., & Leyendecker, B. (2009). Türk annelerin çocuk sosyalleştirme hedeflerinde eğitime bağlı olarak gözlemlenen farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 1-15.
- Yaman, B. (2018). *Ebeveyn tutumlarının çocukların mizaç özellikleri ve duygu düzenleme becerileri üzerindeki rolü*. [Yüksek Lisans Tezi]. Işık Üniversitesi.
- Yap, M. B., Allen, N. B., & Sheeber, L. (2007). Using an emotion regulation framework to understand the role of temperament and family processes in risk for adolescent depressive disorders. *Clinical child and family psychology review*, 10, 180-196. <https://doi.org/10.1007/s10567-006-0014-0>
- Yıldız, S. (2023). *Okul öncesi dönem çocuklarının rekabet stilleri, kaygı düzeyleri ve ebeveynlerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Yılmaz, A. (1999). Çocuk yetiştirme tutumları: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 1 (3), 99-118.
- Yılmaz, O. (2020). Anne yaşı ve çocuk gelişimi: Sosyoekonomik değişkenlerin rolü. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 14(3), 155-172.
- Yirik, E. (2022). *Ebeveynlerin riskli oyunlara izin verme düzeyleri ile 48-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Yörükoğlu, A. (2016). *Çocuk Ruh Sağlığı*. Ankara: Özgür Yayınları.

- Yurdakul, Y., Beyazıt, U., & Ayhan, A. B. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarında duygu düzenleme becerileri ile etkileşimli oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(4), 1291-1307. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.874538>
- Zahn-Waxler, C., Shirtcliff, E. A., & Marceau, K. (2008). Disorders of childhood and adolescence: Gender and psychopathology. *Annual Review of Clinical Psychology*, 4, 275-303. <https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.3.022806.091358>

EKLER

Ek- 1 Duygu Düzenleme  l eği

Aşağıdaki listede bir çocuğun duygusal durumu ile ilgili çeşitli ifadeler yer almaktadır. Verilen numaralandırma sistemini kullanarak, aşağıdaki davranışları çocuğunuzda ne sıklıkla g zlemlediğinizi lütfen işaretleyiniz:

Bu davranışı:

(1) HİÇBİR ZAMAN / NADİREN

(2) BAZEN

(3) SIK SIK

(4) NERDEYSE HER ZAMAN gözlemliyorum.

	HİÇBİR ZAMAN /NADİREN	BAZEN	SIK SIK	NERDEYSE HER ZAMAN
1. Neşeli bir çocuktur.	1	2	3	4
2. Duygu hali çok değişkendir (�ocuğun duygu durumunu tahmin etmek zordur çünkü neşeli ve mutluyken kolayca �zg�nleşebilir).	1	2	3	4
3. Yetişkinlerin arkadaşça ya da sıradan (nötr) yaklaşımlarına olumlu karşılık verir.	1	2	3	4
4. Bir faaliyetten diğerine kolayca geçer; kızıp sinirlenmez, endişelenmez (kaygılanmaz), sıkıntı duymaz veya aşırı derecede heyecanlanmaz.	1	2	3	4
5. �z�nt�s�n� veya sıkıntısını kolayca atlatabilir (�rneğin, canını sıkan bir olay sonrasında uzun süre surat asmaz, endişeli veya �zg�n durmaz).	1	2	3	4
6. Kolaylıkla hayal kırıklığına uğrayıp sinirlenir (huysuzlaşır, öfkelenir).	1	2	3	4
7. Yaşıtlarının arkadaşça ya da sıradan (nötr) yaklaşımlarına olumlu karşılık verir.	1	2	3	4
8. Öfke patlamalarına, huysuzluk nöbetlerine eğilimlidir.	1	2	3	4
9. Hoşuna giden bir şeye ulaşmak için bekleyebilir. (�rneğin, şeker almak icin sırasını beklemesi	1	2	3	4

	gerektiğinde keyfi kaçmaz veya heyecanını kontrol edebilir).				
		HİÇBİR ZAMAN /NADİREN	BAZEN	SIK SIK	NERDEYSE HER ZAMAN
	10. Başkalarının sıkıntı hissetmesinden keyif duyar (örneğin, biri incindiğinde veya ceza aldığı anda güler; başkalarıyla alay etmekten zevk alır).	1	2	3	4
	11. Heyecanını kontrol edebilir (örneğin, çok hareketli oyunlarda kontrolünü kaybetmez veya uygun olmayan ortamlarda aşırı derecede heyecanlanmaz).	1	2	3	4
	12. Mızırmaz ve yetişkinlerin eteğinin dibinden ayrılmaz.	1	2	3	4
	13. Ortılığı karıştırarak çevresine zarar verebilecek enerji patlamaları ve taşkınlıklara eğilimlidir.	1	2	3	4
	14. Yetişkinlerin sınır koymalarına sinirlenir.	1	2	3	4
15	15. Üzüldüğünü, kızıp öfkelenildiğini, veya korktuğunu söyleyebilir.	1	2	3	4
	16. Üzgün veya halsiz görünür.	1	2	3	4
	17. Oyuna başkalarını katmaya çalışırken aşırı enerjik ve hareketlidir.	1	2	3	4
18.	18. Yüzü ifadesizdir; yüz ifadesinden duyguları anlaşılmaz.	1	2	3	4
19.	19. Yaşıtlarının arkadaşça ya da sıradan (nötr) yaklaşımlarına olumsuz karşılık verir (örneğin, kızgın bir ses tonuyla konuşabilir ya da ürkek davranabilir).	1	2	3	4
20.	20. Düşünmeden, ani tepkiler verir.	1	2	3	4
21.	21. Kendini başkalarının yerine koyarak onların duygularını anlar; başkaları üzgün ya da sıkıntılı olduğunda onlara ilgi gösterir.	1	2	3	4
	22. Başkalarını rahatsız edecek veya etrafa zarar verebilecek kadar aşırı enerjik, hareketli davranır.	1	2	3	4
23.	23. Yaşıtları ona saldırgan davranır ya da zorla işine karışırsa, bu durumlarda hissedebileceği olumsuz duygularını (kızgınlık, korku, öfke, sıkıntı) uygun bir şekilde gösterir.	1	2	3	4
	24. Oyuna başkalarını katmaya çalışırken olumsuz duygular gösterir (örneğin, aşırı heyecan, kızgınlık,üzüntü).	1	2	3	4

Ek- 2 Sosyodemografik Bilgi Formu

Değerli anne ve baba,

Aşağıda yer verilen demografik bilgi formu ve ölçeği kendi bilgi ve düşüncelerinize göre doldurmanız istenmektedir. Alınan bilgiler araştırmacı hariç başka bir şahıs veya kurumla paylaşılmayacaktır. Gösterdiğiniz özen ve emek için teşekkür ederim.

Bu çalışma için araştırma etik kurul izni Akdeniz Üniversitesi bünyesinde alınmıştır.

1-Çocuğunuzun doğum yılı: _ _ _ _ _

2-Çocuğunuzun cinsiyeti: Kız () Erkek()-

3-Annenin yaşı: _ _ _ _ _ Babanın yaşı: _ _ _ _ _

4-Kaç çocuğunuz var?: _ _ _ _ _

5-Çocuğunuz doğum sırasına göre kaçınıcı sırada?: _ _ _ _ _

6-Kaç yaşında anne/ baba oldunuz?: Anne: _ _ _ _ _ Baba: _ _ _ _ _

7-Anne öğrenim durumu:

İlkokul() Ortaokul() Lise() Yüksekokul(2 Yıllık) ()

Lisans(4 Yıllık) () Yüksek Lisans() Doktora()

8-Baba öğrenim durumu:

İlkokul() Ortaokul() Lise() Yüksekokul(2 Yıllık) ()

Lisans(4 Yıllık) () Yüksek Lisans() Doktora()

9-Aile durumunuzu en iyi yansıtacak şekilde işaretleyiniz.

Evli ve anne-baba birlikte ()

Evli ve anne-baba ayrı yaşıyor ()

Boşanmış ve çocuk anne ile yaşıyor ()

Boşanmış ve çocuk baba ile yaşıyor ()

Boşanmış ve çocuk akraba ile yaşıyor ()

Diğer (Lütfen belirtiniz): _ _ _ _ _

10-Annenin çalışma durumu: Çalışıyor() Çalışmıyor()

11-Babanın çalışma durumu: Çalışıyor() Çalışmıyor()

12-Eve giren aylık gelir düzeyini işaretleyiniz.

10.000 ve altı () 10.000- 20.000TL () 20.000-30.000 TL () 30.000-40.000 TL ()

40.000-50.000 TL () 50.000-60.000 TL () 60.000- 70.000 TL () 70.000 TL ve üzeri ()

Ek- 3 Katılım Kabul Formu

Sayın Katılımcımız,

Katılacağınız bu çalışma, "Ebeveynlerinin Çocuk Yetiştirme Stilleriyle Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adıyla Elif Duygu DURSUN tarafından 01.04.2024-01.05.2024 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Ebeveynlerinin çocuk yetiştirme stilleriyle çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi

Araştırmanın Nedeni: Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Resmi bağımsız anaokulu ve resmi anasınıfları

Araştırma Uygulaması: Anket

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz.

Saygılarımızla,

Araştırmacı : Elif Duygu DURSUN

İletişim Bilgileri :

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

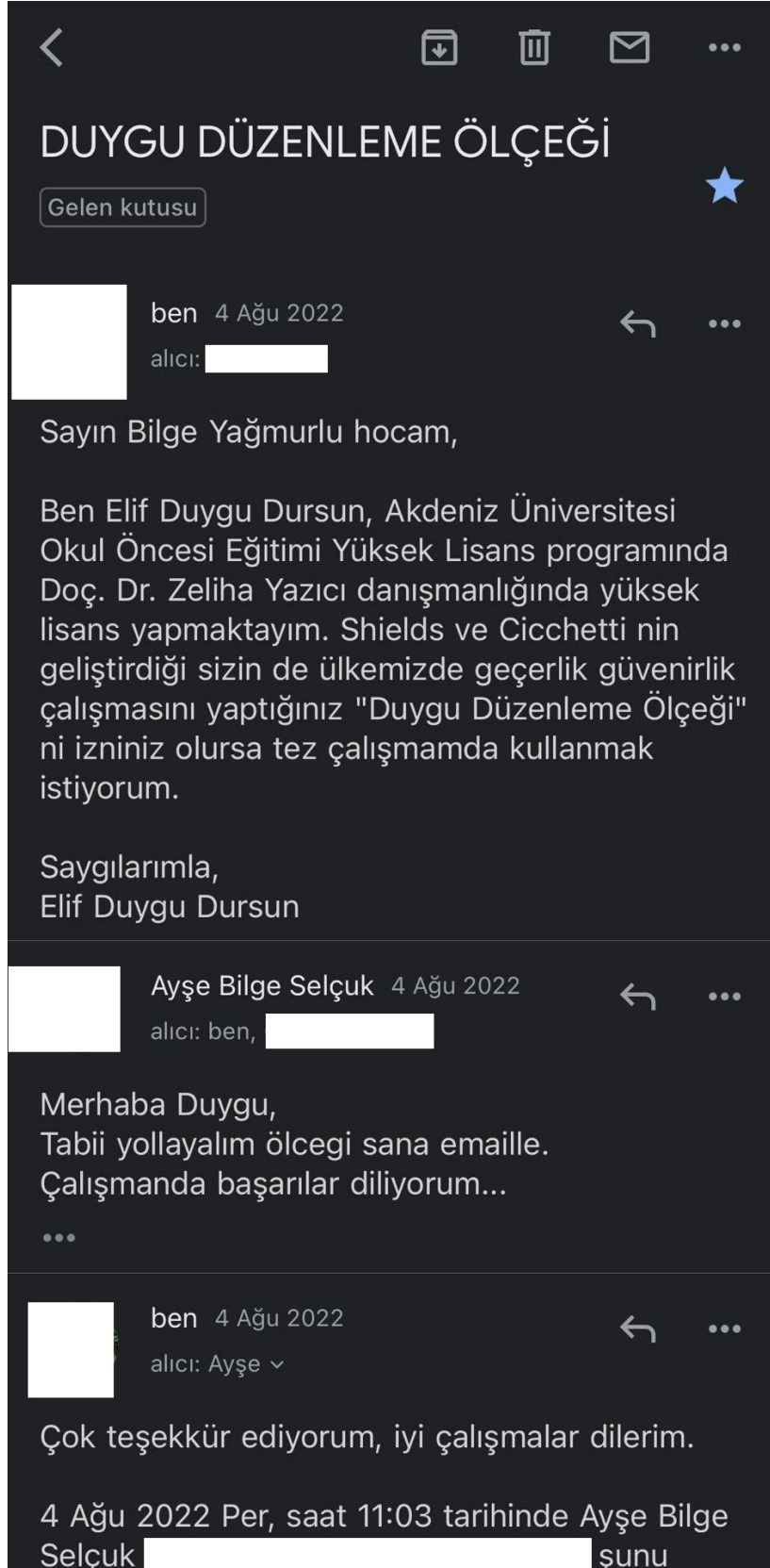
...../...../.....

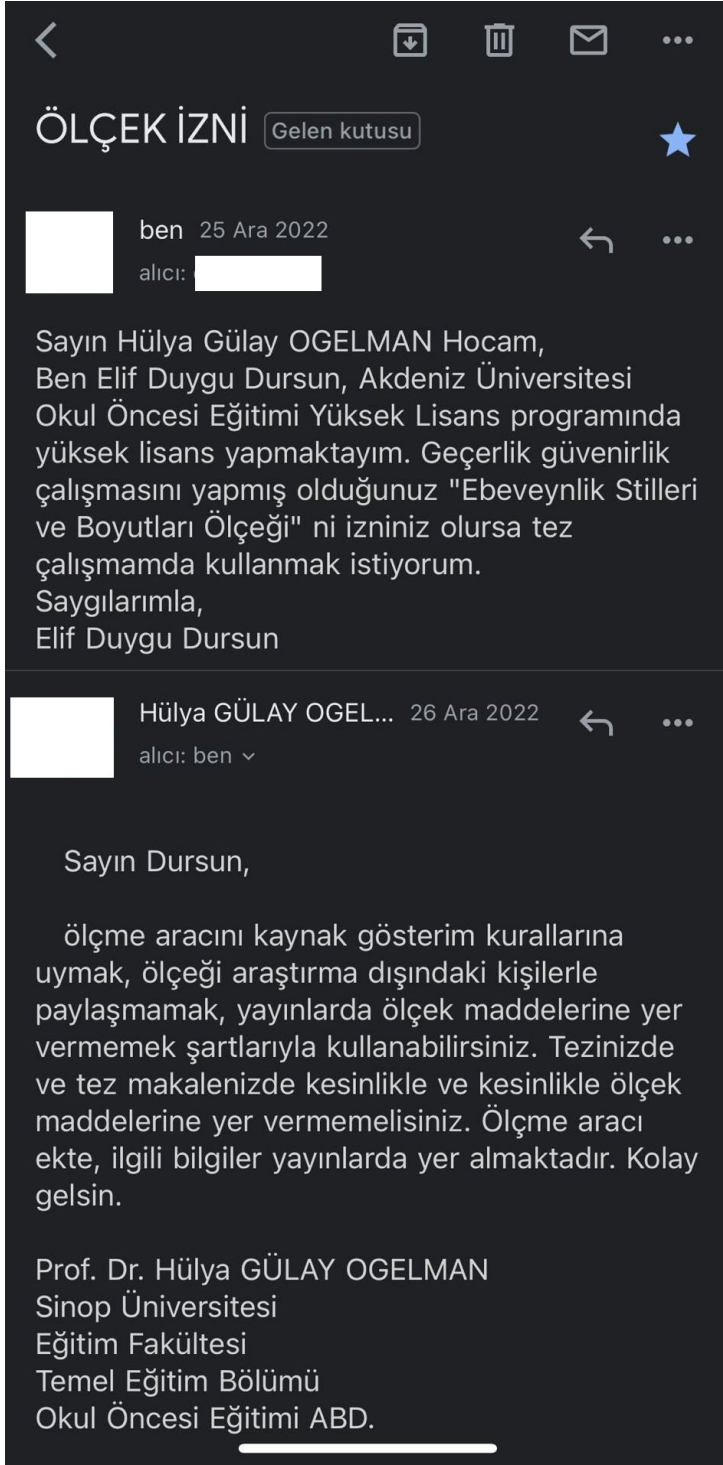
İsim-

Soyisim İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı :

Ek- 4 Ölçek Kullanım İzni

Ek- 5 Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.02.2024-861072

T.C
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 22.02.2024
TOPLANTI SAYISI : 04
KARAR SAYISI : 94

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü öğretim üyesi **Prof. Dr. Zeliha YAZICI**'nin danışmanlığını, **Elif Duygu DURSUN**'un araştırmacılığını üstlendiği, *"Ebeveynlerinin Çocuk Yetiştirme Stilleriyle Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"* konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucuya ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM

Üye
Prof. Dr.
Ebru İÇİGEN

Üye
Prof. Dr.
Nurşen ADAK

Üye
Prof. Dr.
Taner KORKUT

Üye
Prof. Dr.
Gökhan AKYÜZ
(izinli)

Üye
Prof.
Ceren HEPYÜCEL

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır..

Ek- 6 Araştırma Uygulama İzni

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-14588481-605.99-99468289
Konu : Araştırma İzni

25.03.2024

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 11.03.2024 tarihli ve E-50913635-302.99-873563 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Elif Duygu DURSUN'un "**Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleriyle Çocuklarının Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**" başlıklı tezi kapsamında Sincan ve Etimesgut ilçelerine bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında yapılacak uygulama talebi ilgi (a) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu araştırmanın Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ölçme araçlarının; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul ve kurum yöneticilerinin sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup çalışma tamamlandıktan sonra çalışmanın bir nüshasının **30 iş günü içerisinde arge06_arastirma@meb.gov.tr adresine PDF olarak gönderilmesi** gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yaşar KOÇAK
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ek: Uygulama Araçları (3 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Akdeniz Üniversitesi

Bilgi :
Sincan ve Etimesgut İlçe MEM

Adres :

Telefon No :

E-Posta:

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Ebru ÖZBEK

Unvan : Memur

İnternet Adresi: Faks:

Bu cvrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8030-4899-3a57-aae6-c9a7 kodu ile teyit edilebilir.

Ek- 7 Bildirim Sayfası

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

20.06.2024

Elif Duygu DURSUN

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Elif Duygu DURSUN

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği

HAN University of Applied Sciences (Erasmus+ Programı)

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce B2

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar: Devlet Hatun Anaokulu, Ankara 2022-

Tarih: Haziran, 2024

İNTİHAL RAPORU

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ İLE EBEVEYNLERİNİN EBEVEYNLIK STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

% 12	% 10	% 11	% 4
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
2	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
3	cankayaram.meb.k12.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	Acar, Ayber. "Okul oncesi Donem cocuklari icin Duygu Duzenleme Becerileri olceginin Gelistirilmesi", Necmettin Erbakan University (Turkey), 2021 Yayın	<% 1
5	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
6	adudspace.adu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
7	www.iet-c.net İnternet Kaynağı	<% 1